ଯୋଜନା

ଏକବିଂଶ ବର୍ଷ : ଷଷ୍ଠ ସଂଖ୍ୟା : ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୪

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ

୨ ସଂପାଦକୀୟ
୩ ଶାସନ ପରିଚାଳନା : ସିଭିଲ ସେବା ଓ ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ — ବି. କେ. ଚତୁର୍ବେଦୀ
୮ ଭାରତରେ ସୁଶାସନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ — ଡକ୍ଟର ଆର୍. ବି. ଜୈନ
୧୩ ଲୋକ ସେବାରେ ସଂସ୍କାର : ନୂତନ ପରିଚାଳନା ଚିନ୍ତାଧାରାର ପ୍ରୟୋଗ — ବି. ପି. ମାଥୁର
୧୮ ବିଶ୍ୱକରଣ ଯୁଗରେ ପ୍ରଶାସନ — ଉମା ମେଦୁରୀ
୨୩ ଉ   ମ ଶାସନ ନିମନ୍ତେ ଶାସନ ସଂସ୍କାର — ପ୍ରଫେସର ସ୍ନେହଲତା ପଣ୍ଡା
୨୭ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କାମଚଳା ବଜେଟ
୩୦ ମଧ୍ୟବ   ୀ କାଳୀନ ରେଳ ବଜେଟ୍ ୨୦୧୪-୨୦୧୫
୩୨ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଋଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁଦୃଢ଼କରଣ — ନଚିକେତା ମୋର ଏବଂ ଦୀପ୍ତି ଜର୍ଜ
୩୫ ଆମ ଆଦିମ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଓ ପ୍ରଗତି — ଡକ୍ଟର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି
୩୮ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ — ସଂଯୁକ୍ତା ମହାପାତ୍ର
୪୨ ଶୋଧଯାତ୍ରା
୪୪ ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି କି ?
୪୫ ସଫଳ କାହାଣୀ — ଅକ୍ଷୟ ଆଜାଦ
୪୭ ଆମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ — ବସନ୍ତ କୁମାର ଦାସ
୫୧ ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ ଓ ଏହାର ପ୍ରତିକାର — ସ୍ମିତା ଜେନା

ମୁଖ୍ୟ ସଂପାଦକ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ରାଜେଶ କୁମାର ଝା
ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ବସନ୍ତ କୁମାର ମାଝୀ
ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଉତ୍ପାଦନ) : ଭି. କେ. ମିନା
ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା : ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଶର୍ମା
ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପଟ ଶିଳ୍ପୀ : ଜି.ପି. ଧୋପେ

"ଯୋଜନା" ହେଉଛି ପରିକଳ୍ପନା ଓ ଉନ୍ନୟନର ମାସିକ ମୁଖପତ୍ର । ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପରିସର କେବଳ ସରକାରୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପ୍ରକାଶନରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ । "ଯୋଜନା" ଅସମିୟା, ବଙ୍ଗଳା, ଇଂରାଜୀ, ଗୁଜରାଟୀ, ହିନ୍ଦୀ, କନ୍ନଡ଼, ମଲୟାଲମ, ମରାଠୀ, ଓଡ଼ିଆ, ପଞ୍ଜାବୀ, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି ।

ସଂପାଦକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ:

Editor
YOJANA (ODIA)
East Block - 4, Level - 7
R.K. Puram, New Delhi -110066
Phone & Fax : 011-2617 6722
Website : www.publicationsdivision.nic.in
E-mail : yojanaoriya@rediffmail.com
Subscription & Business Queries : pdjucir@yahoo.co.in
Ph. : 011-26100207

ଯୋଜନାରେ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତ ବିଚାର ଲେଖକଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଅଟେ । ଏହା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ଲେଖକ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସେହି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ବିଭାଗ ତଥା ସଙ୍ଗଠନ ଗୁଡିକ ସହ ସଂବନ୍ଧ ବା ତାଙ୍କର ବି ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଛି । ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପାଇଁ ଯୋଜନା ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହେଁ ।

ସଂପାଦକୀୟ

ପର୍ବତରେ ନିଆଁ :

ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଭବ୍ୟ ବୃ□ାନ୍ତ ଆଧୁନିକ ବିଶ୍ୱର ପରିଚାୟକ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରେ । ଲହୁ ଓ ଲୁହ ଦେଇ ବିପ୍ଳବ କରିଥିବା ଲୋକମାନେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ଯେ କେବଳ ଅଧିକ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁଦେଶମାନେ ବିଦେଶୀ ଶାସନକବଳରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ସେମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡିବ କାରଣ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସବୁ ଅତୀତର ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଓ ଶୋଷଣମୂଳକ ଚିନ୍ତାଧାରାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ ସମ୍ମାନଜନକ ଜୀବନର ସ୍ୱପ୍ନ ଧୂଳିସାତ ହୋଇଯାଉଥିବା ଦେଖି ତାହାକୁ ବଂଚାଇବାକୁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି କାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତାଙ୍କର ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ବା ଦୁଃଖ ଶୁଣିବାକୁ ମନା କରୁଛି । କାଫଂକା ଦୁଃଖରେ କହିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିପ୍ଳବ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ମାତ୍ର ଏକ ନୂତନ ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର କାଦୁଅ ଛାଡିଯାଏ ।

ବୋଧହୁଏ ଏଭଳି ଦୃଶ୍ୟପଟ ହେଉଛି ବାସ୍ତବତା ଠାରୁ ଟିକିଏ ଅଧିକ ଗହନ । ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ଯେଉଁଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ସେଠାରୁ ଅନେକ ଦୂର ଅତିକ୍ରମ କରିସାରିଛୁ । ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଆମେ ସଫଳତା ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରିଛୁ ଏବଂ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ମଧ୍ୟ ଫୁଟାଇ ପାରିଛୁ । ଅନେକ ପରୀକ୍ଷଣ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପରେ ଦେଶ ଦୃଢ଼ ଓ ସାହସ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଦୁନିଆରେ ନିଜର ସ୍ଥାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥରେ ଅଗ୍ରସର କରିଛି । ତେବେ ଆମେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ପରିଶ୍ରମ ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟରୁ ଆମେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଯେଉଁ ଭବ୍ୟ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣର ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲେ ତାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାରେ କିଛି ଉଣା ରହିଯାଇନି ତ । ମଧ୍ୟ ରାତ୍ରୀରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଯେତେବେଳେ ନିଦ୍ରାରେ ଅଭିଭୂତ ସେତେବେଳେ ଭାରତ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦେଶ ଭାବରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲା । ଆମେ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲେ ତାକୁ ପୂରଣ କରିବାରେ କେଉଁଠି ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛୁ ସେ ସଂପର୍କରେ ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ବାସ୍ତବରେ ଏସବୁ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଢା□ା ଭି□ଭୂମି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ସିଭିଲ ସେବା, ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରଶାସନିକ ଢା□ା ଓ ଶାସନ କଳର ବସ୍ତୁକଳା ଏହି ବାସ୍ତବତାକୁ ସାକାର କରିବା ପାଇଁ ସାଧନ ଯୋଗାଇ ଥାଏ । ଭାରତ ଏକ ବିଶାଳ ଓ ଉ□ମ ଢା□ା ବିଶିଷ୍ଟ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ବ୍ରିଟିଶରାଜଠାରୁ ଉ□ରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଆହ୍ୱାନ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ମନୋଭାବ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବା । ସମାଜରେ ପରିବ□ନ ହାସଲ 'ସାହେବ'ରୁ 'ସେବକ'ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗତ ପରିବ□ନ ଉପରେ ନିର୍ଭର ଥିଲା । 'ଷ୍ଟିଲ ଫ୍ରେମ'ରେ ସେବା ମନୋଭାବ ପ୍ରବାହ ହେବା କଥା ଯାହାର ଅଭାବରେ ଏହା ଏକ ଯନ୍ତା ସଦୃଶ ପରିବ□ନକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିଥାଏ । ସୃଜନଶୀଳତାକୁ ହତୋତ୍ସାହ କରି ଶେଷରେ ଏହା ସାମାଜିକ ଅଶାନ୍ତି ଓ ହିଂସାର କାରଣ ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାରକୁ ଆମକୁ ଏକ ବୃହ□ର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖିବାକୁ ପଡିବ । ଉପରୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଏକ ଦୈନିନ୍ଦିନ ଓ ସାଧାରଣ ଧାରଣା, ବାସ୍ତବରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ସତ୍ୟ ଏହି ଯେ ଜୀବନର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପଡିଥାଏ । ପଟଓ୍ୱାରୀଠାରୁ ଆରଂଭ କରି ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସଚିବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଟ୍ରାଫିକ କନେଷ୍ଟବଳ ଠାରୁ ଆରଂଭ କରି ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏହି ସବୁ ହେଉଛନ୍ତି ଲୋକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଦର୍ପଣ ସଦୃଶ । ଦେଶରେ ମୌଳିକ ପରିବ□ନ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଂସ୍କାର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଏହା ଅବଶ୍ୟ ସନ୍ତୋଷର ବିଷୟ ଯେ ପ୍ରଶାସନକୁ ଲୋକାଭିମୁଖୀ, ସମ୍ବେଦନଶୀଳ, ପାରଦର୍ଶୀ, ସୁଦକ୍ଷ ଓ ଫଳପ୍ରଦ କରିବା ସକାଶେ ଅନେକ ସୃଜନଶୀଳ ପରୀକ୍ଷଣ ସବୁ କରାଯାଇଛି । ଆର.ଟି.ଆଇ ଓ ଲୋକପାଳ ଭଳି ବିଧିବଦ୍ଧ ପଦକ୍ଷେପ ସବୁକୁ ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ଦିଗରେ ମାଇଲଖୁ□ ପଦକ୍ଷେପ ଭାବରେ ଗଣନା କରାଯାଇଛି । ତେବେ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ହେଉଛି ଏକ ନିରନ୍ତର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାର ବିବ□ନ ଦୁନିଆରେ ହେଉଥିବା ବାସ୍ତବତାରେ ପରିବ□ନ ଅନୁରୂପ ହୋଇଥାଏ । ବ୍ୟାପକ ବୈଷୟିକ ପରିବ□ନ ଦ୍ରୁତ ବିଶ୍ୱକରଣ ଏବଂ ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ଆଦି ପ୍ରଶାସନିକ ଢା□ା ନମନୀୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି ।

ଏହା ମନେରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସାମାଜିକ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥାଏ । ନିକଟ ଅତୀତରେ ଭାରତରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଶାସନର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନେଇ ଅନେକ ହତାଶାଭାବ ଓ ରୋଷ ପ୍ରକଟ ହୋଇଛି । ତେବେ ଆମେ ଭରସା ରଖି ବାକୁ ହେବ ଯେ ଏହି ମହାନ ଦେଶରେ ନୂତନ ଶକ୍ତି ଓ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ସହ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଦେଖି ପାରିବା ।

କବି କହିଛନ୍ତି ଯଦି ପର୍ବତ ଉପରେ ନିଆଁ ଅଛି କିମ୍ବା ବିଜୁଳୀ ଓ ତୋଫାନ୍ ଏବଂ ଈଶ୍ୱର ଆକାଶରୁ କହୁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ କେହି ଜଣେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି, ନୂତନ ଜୀବନର ଡାକ ଦେଉଛି ଏବଂ ନବଜାତ ଶିଶୁର ରୋଦନ (ସୀମାସ୍ ହୀନେ)

ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର

ଶାସନ ପରିଚାଳନା : ସିଭିଲ ସେବା ଓ ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ

• *ବି. କେ. ଚତୁର୍ବେଦୀ*

> **ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏକ ଉତ୍ସାହଜନକ କଥା ହେଉଛି ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଓ ସିଭିଲ ସେବାର ଆପେକ୍ଷିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ଯାହା ସୁଶାସନ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ଯେ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସୁଦୃଢକରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କର । ତେବେ, ନୀତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ଦାୟିତ୍ୱର ଅଂଶ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲାବେଳେ ଏଠାରେ ଆମକୁ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଓ ସିଭିଲ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ କଣ ତାହା ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।**

ଆଜି ଦେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ପ୍ରମୁଖ ସମସ୍ୟା ରହିଛି ତାହା ହେଲା ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି କିଭଳି ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ବିକାଶ ଓ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ଲାଭ କିପରି ଲୋକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଫଂଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ପହ□ିପାରିବ ଏଥିପାଇଁ କୌଶଳ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ଏଠାରେ ଶାସନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଆସିଥାଏ । ଗୋଟିଏ ବଳିଷ୍ଠ ମତ ହେଉଛି ଯେ ସିଭିଲ ସେବାରେ ଦୁର୍ନୀତି ବ୍ୟାପକ ହେଉଛି ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦ□ ପାଣ୍ଠିର ବାଟମାରଣା ହେଉଛି । କିଛିଦିନ ତଳେ ଏକ ପୁସ୍ତକ ଉନ୍ମୋଚନ ବେଳେ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଲୋଚନା ମନେ ପଡେ । ସେଠାରେ ଏହି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା କି ଗରିବଙ୍କ ନିକଟରେ ଯେଉଁ ୧୫ ପଇସା ପହ□ିପାରୁଥିଲା ତାହା ଆଜିକାଲି ହ୍ରାସପାଇ ପା□ ପଇସାରେ ପହ□ିଛି । ଆଜିକାଲି ଆମ ସମାଜରେ ବ୍ୟାପକ ବୈଷୟିକ ପରିବ□ର୍ନ ହେଉଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ସେବା ଡେଲିଭେରୀରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରର ଉତ୍କର୍ଷ ଆଶା କରୁଛନ୍ତି ।

ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଏବଂ ବାସ୍ତବିକ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ସଫଂଳ ଭାବରେ କରିବାରେ ସିଭିଲ ସେବାକୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେବା ବିଷୟରେ ଅନେକ ଆଲୋଚନା ହେଉଛି । ୧୯୪୯ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୧୦ତାରିଖ ଦିନ ସମ୍ବିଧାନ ସଭାରେ ଉଦବୋଧନ ଦେଇ ସର୍ଦ୍ଦାର ବଲ୍ଲଭଭାଇ ପଟେଲ କହିଥିଲେ "ଆପଣମାନେ ଯଦି ଏକ ସୁଦକ୍ଷ ଅଖିଳ ଭାରତ ସେବା ଚାହୁଁଥାନ୍ତି ତେବେ ମୁଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ସେମାନେ ଯେପରି ମୁହଁ ଖୋଲି କହିପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣ ଯଦି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ତ। ହେଲେ ଏହା ଆପଣଙ୍କ କ□ର୍ବ୍ୟ ଯେ ଆପଣ ନିଜର ସଚିବ, ପ୍ରଧାନ ସଚିବ ବା ଆପଣଙ୍କ ଅଧିନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ବିନା ଭୟରେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଜିକାଲି ଦେଖୁଛି ଯେ

ଅନେକ ରାଜ୍ୟରେ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଉଛି ଯେ ତୁମେ ହେଉଛ ସେବା କରିବା ଲୋକ ଏବଂ ଆମର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତୁମେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବ । ୟୁନିୟନ ଚାଲିଯିବ ମାତ୍ର ଆମ ପାଖରେ ଏକ ଏକିଭୂତ ଭାରତ ରହିବ ନାହିଁ, ଯଦି ଆପଣମାନେ ଉ□ମ ସ୍ୱାଧୀନ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କଲାଭଳି ଅଖିଳ ଭାରତ ସେବା ରଖିବେ ନାହିଁ ଯାହା ନିକଟରେ ଏକ ସୁରକ୍ଷା ମନୋଭାବ ରହିବ । ଅବଶ୍ୟ ସଂସଦ ରହିଛି ଯାହାକୁ ନେଇ ଆମେ ଗର୍ବ କରୁଛୁ । ଯଦି ଆପଣମାନେ ଏହି ମାର୍ଗ ଧରିବେ ନାହିଁ ତେବେ, ଆପଣମାନେ ସମ୍ବିଧାନ ଅନୁକରଣ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । " ପୁନଶ୍ଚ "ଆଜି ମୋର ସଚିବ ମୋ ମତ ବିରୋଧି ଏକ ନୋଟ୍ ଲେଖି ପାରୁଛି। ମୁଁ ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ତାଙ୍କୁ ଦେଇଛି। ଏହା ସବୁ ସଚିବଙ୍କୁ ଦେଇଛି । ଯଦି ଭୟରେ ଆପଣ ନିଜର ସଚ୍ଚୋଟ ମତାମତ ଦେବେ ନାହିଁ ଯାହା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବ ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ରହିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ମୁଁ ଆଉ ଜଣେ ସଚିବଙ୍କୁ ଆଣିବି । ଖୋଲାଖୋଲି ମତ ବିନିମୟରେ ମୁଁ କେବେ ହେଁ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବି ନାହିଁ ।"

ସ୍ୱାଧିନତା ପରେ ପରେ ୧୯୫୦ ଦଶକ ଏବଂ ୧୯୬୦ ଦଶକର ପ୍ରାରଂଭିକ ସମୟରେ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଓ ସିଭିଲ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ, ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଥିଲା ଏବଂ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନେ ରାଜନୈତିକ ଦଳକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନଥିଲେ । ପରେ କିନ୍ତୁ ସିଭିଲ ସେବାରେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମଶଃ ବିଭାଜନ ସବୁ ଆରଂଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସିଭିଲ ସେବାର ରାଜନୈତିକକରଣ ଆରଂଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଦୁଇ ପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧ ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ପ୍ରଥମଟି ଥିଲା ଯେଉଁମାନେ ଉଚ୍ଚ ସାଧୁତା ଓ ନିର୍ଭିକତା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଥିଲା ଯେଉଁ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀମାନେ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀମାନଙ୍କର ନିକଟତର ହେଉଥିଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସିଭିଲ ସେବା ଆଚାର ସଂହିତା ସ□ ବି ସେହି ରାଜନୈତିକ ନେତାମାନଙ୍କ ସହ ଯିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପୁନଃ ବିଭାଜନ ହେଉଥିଲା ଯେତେବେଳେ କ୍ଷମତା ଗୋଟିଏ ରାଜନୈତିକ ଦଳଠାରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ଦଳକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରୀତ ହେଉଥିଲା । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସିଭିଲ ସେବାର ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ରାଜନୈତିକ ଲୋକଙ୍କ ସହ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯେଉଁ ମାନେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରତିବଦ୍ଧ ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ଲାଞ୍ଛିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ ହେଉଛି ।

ଏକ ଭାବନା ଆସୁଛି ଯେ ଯେଉଁ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନେ ଏହି ଶ୍ରେଣୀରେ ଆସୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜନୈତିକ ଶ୍ରେଣୀ ନିଯୁକ୍ତି, ବଦଳି ଓ ଅନ୍ୟ ସେବା ମାମଲାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଠିକ ଭାବରେ ଦେଖିବେ ନାହିଁ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅନେକ ସମୟରେ ହେୟଜ୍ଞାନ କରାଯାଉଛି ତାହା ହେଲା ସୁଶାସନ ପାଇଁ ନାଗରିକ ମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ବାସ୍ତବରେ କଣ ? ଯେତେବେଳେ ସିଭିଲ ସେବା ଓ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ ଅଧିକ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଉଭୟ ସୁଶାସନର ସାଧାରଣ ନିୟମାବଳୀ ଓ ଆବଶ୍ୟକତା ସବୁକିଛି ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି ।

ସିଭିଲ ସେବା ସବୁବେଳେ ଆହ୍ୱାନ ସବୁର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଉଥାଏ । ବ୍ୟାପାକ ମାତ୍ରାରେ ଆହ୍ୱାନ ଯୋଗାଇଥିବା, କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଉଥିବା ସେବା ବହୁତ କମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହି ସବୁ ଆହ୍ୱାନରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଜଣକୁ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ନେଇ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ହେବ ତଥା ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ତେବେ ଏଥିପାଇଁ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଗୁଣସବୁ ବିକଶିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ସେବା ଅଧିନରେ ଆସୁଥିବା ବରିଷ୍ଠ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦାୟିତ୍ୱ ସବୁ ରହିଛି ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ସେବା ପ୍ରତି ଉତ୍ସର୍ଗ ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ବ୍ୟବସାୟରୁ ସୁଫଳ ସାଧାରଣରେ ମିଳିବ ନାହିଁ। ସିଭିଲ ସେବାକୁ ଏଥିପାଇଁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବାକୁ ହେବ ଯାହା ଦୀର୍ଘ ମିଆଦରେ ସଫଳତା ଆଣିଦେବ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦରେ ଏହା କଷ୍ଟଦାୟକ ହୋଇପାରେ । ବେଳେବେଳେ କଡାକଡି ଭାବରେ ନୀତି ନିୟମକୁ ପାଳନ କଲେ ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରକାଶ କଲେ ତାହାକୁ ବିପଦ-ଅନାଗ୍ରହ ବ୍ୟବହାର ବୋଲି କୁହାଯିବ । ସେଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ଅଣଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ୟ କେତେକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୈତିକ ନେତାମାନଙ୍କ ସହ ସଂପର୍କର ଫାଇଦା ଉଠାଇ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦ ଲାଭ ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତି । ଦୀର୍ଘ ମିଆଦରେ କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ନୀତି ନିୟମ ପାଳନ ସଙ୍ଗେ

ସଙ୍ଗେ ସଫଳତା ମଧ୍ୟ ଦେଖାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଥାଏ । ଏଭଳି ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସବୁ ସ୍ତରରେ ସମ୍ମାନ ମିଳିଥାଏ ।

ସିଭିଲ ସେବାକୁ କେତେକ ବୃ□ିଗତ ନିୟମ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ସିଭିଲ ସେବା ଉପରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ । ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀଙ୍କର କେତେକ ପ୍ରଚଳିତ ଗୁଣ ସଂପର୍କରେ ଏଠାରେ ଆଲୋଚନା କରିବି ।

ପ୍ରଥମରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଚ୍ଚୋଟତା ଦେଖାଇବାକୁ ପଡିବ । ସିଭିଲ ସେବାର ଶକ୍ତି ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ଦୁର୍ନୀତି ଶୂନ୍ୟତା ଓ ନ୍ୟାୟପରାୟଣତା ଉପରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ । ଶୀର୍ଷ ସ୍ତରର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ସମ୍ମାନ ଆଣିଦେବ । ଏପରିକି ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ମିଳିଥାଏ ।

ଦ୍ୱିତୀୟରେ, ଆଇନ ଉପଯୋଗ କରିବା ସମୟରେ ଏବଂ ନୀତି ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ନିଷ୍ପ□ି ନେଲାବେଳେ ସୁଚିନ୍ତିତ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ହେବାକୁ ପଡିବ । ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ଉଚିତ, ନିରପେକ୍ଷ ଓ ପାରଦର୍ଶୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉପରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆସ୍ଥା ଓ ବିଶ୍ୱସନୀୟତା । ଆପଣମାନଙ୍କ ନିଷ୍ପ□ି ଗୁଡିକ ଲୋକ ଚକ୍ଷୁରେ ଉଚିତ, ନିରପେକ୍ଷ ଓ ପାରଦର୍ଶୀ ହେବ ତାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ଅର୍ଦ୍ଧସୈନିକ ବଳର ଅନେକ ବାଟାଲିୟନ ଶକ୍ତି ସହ ସମାନ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ ।

ତୃତୀୟରେ, ଲୋକମାନେ ଆପଣଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଓ ଦକ୍ଷତା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବେ । ଉପଯୁକ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଓ ଦକ୍ଷତା ଆହରଣ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ ତାହା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅନ୍ତୁ। ସମସ୍ୟାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝି ନିଷ୍ପ□ି ନେଲେ ତାହା ଭଲ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ସେଥିରୁ ସୁଫଳ ମଧ୍ୟ ମିଳିବ ।

ଚତୁର୍ଥରେ, ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିତାଉଥିବାରୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ରହିଛି । ତେଣୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଫଳାଫଳ ଦେବା ଏବଂ ଜଣେ ଫଳପ୍ରଦ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ଅଧିକାରୀ ହେବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଦରକାର । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ କଷ୍ଟକର ଓ ଅପ୍ରିୟ ନିଷ୍ପ□ି ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡିପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଅନେକ କିଛି ଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବା ପାଇଁ କେବେହେଲେ ପଛ ଘୁ□ା ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ। ନିଜର ନିଷ୍ପ□ିରେ ସବୁବେଳେ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ହୁଅନ୍ତୁ। ବେଳେବେଳେ ଏଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ କଷ୍ଟକର ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡିପାରେ ।

ପ□ମରେ, ସୁଶାସନ ହେଉଛି ନାଗରିକମାନଙ୍କର ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାର । ଲୋକ ସେବା ଯୋଗାଣ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ରୂପାୟନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ତଫାତ ଚିହ୍ନଟ କରିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ନୀତି ନିୟମ ସବୁ ପ୍ରଗତିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ ତାହା ଚିହ୍ନଟ କରି ଆବଶ୍ୟକ ପରିବ□ନ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ସୁପାରିଶ କରନ୍ତୁ । କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ସୃଜନଶୀଳ ପଦକ୍ଷେପ ସବୁ ନିଅନ୍ତୁ । ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ଚନ୍ତା କରନ୍ତୁ ଏବଂ ନୂତନ ଚିନ୍ତାଧାରା ସବୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଆଗଭର ହୁଅନ୍ତୁ । ଲୋକସେବା ଯୋଗାଣ ସୁଦକ୍ଷଭାବରେ ହେଲେ ଲୋକ ଖୁସି ହେବେ, ଆର୍ଥିକ ଉନ୍ନତି ହେବ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତି ମଧ୍ୟ ବିଲୋପ ହେବ ।

ସପ୍ତମରେ ଆପଣ କାର୍ଯ୍ୟକରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀର ନେତା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏଠାରେ ଆପଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଅନ୍ତୁ । ଦାୟିତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତର ଅବଶ୍ୟ କରନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଫଳପ୍ରଦ ନେତୃତ୍ୱ କୋହଳ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଏହା ହୋଇ ପାରିବ ଯଦି ଆପଣ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିଫଳତା ପାଇଁ ନିଜର ଅଧସ୍ତନ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦୋଷ ଲଦିବେ ନାହିଁ । ତାହା ହେଲେ ଆପଣ ସହକର୍ମୀ, ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଅଧିକାରୀ ଏପରିକି ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଓ ସହଯୋଗ ପାଇବେ । ନେତୃତ୍ୱର ସଫଳତା ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଷ୍ଟମରେ, ଗରିବ ବିଶେଷ କରି ନାମମାତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ, ମହିଳା, ସଂଖ୍ୟା ଲଘୁ ଏବଂ ତଫସିଲ ଭୁକ୍ତ ଜାତି / ଉପଜାତି ଲୋକଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହୁଅନ୍ତୁ । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ଆପଣଙ୍କ ସହାୟତା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ସଫଳ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୁଡିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କଲେ ଆପଣ

ଏକ ସମାନତା ଭି□କ ସମାଜ ଗଠନରେ ସହାୟତା କରି ପାରିବେ ।

ନବମରେ, ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସିଭିଲ ସେବା ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ଲୋକ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରି ପାରିବେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ବେଳେ ସବୁ ପ୍ରକାର ନୀତିଗତ ବିକଳ୍ପ ଉପରେ ବିଚାର କରନ୍ତୁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରନ୍ତୁ କି ସରକାର ରାଜନୈତିକ ବାଧ୍ୟବାଧ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ହାତକୁ ନେଉଛନ୍ତି ତାହାର ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ଜାତୀୟ ଲାଭ ରହିଛି କି ନାହିଁ । କେଉଁ ନୀତିଗତ ବିକଳ୍ପ କେଉଁ କାରଣରୁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଆପଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରନ୍ତୁ ।

ପରାମର୍ଶ ଦେବା ବେଳେ ଏହା ଆଶା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ଯେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜଣ ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବେ, ଯାହା ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସେ ସଂପର୍କରେ ହିଁ କୁହନ୍ତୁ । ତାହା ହେଲେ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦରେ ସମସ୍ତେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା କରିବେ । ଦଶମରେ, ସର୍ବସାଧାରଣରେ ସରକାରୀ ନୀତିର ସମାଲୋଚନା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀ ଭାବେ ଆପଣଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କୁ ସହାୟତା ଦେବା । ସମାଲୋଚନା କରି ଆପଣ ସରକାରଙ୍କ ଓ ନିଜର ଛବି ଖରାପ କରିବେ । ଯଦି ସମସ୍ୟା ବାସ୍ତବରେ ଗୁରୁତରେ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆପଣ ଭାବୁଥାନ୍ତି ଯେ ଆପଣ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ବି ଏହି ନୀତିର ସମର୍ଥନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ତେବେ ଆପଣ ଚାକିରୀରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ଚାଲି ଯିବା ଭଲ ।

ଏକାଦଶରେ, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଦାନପ୍ରଦାନ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ କରନ୍ତୁ । ଆଜିକାଲିର ଯୁଗରେ ଯେଭଳି ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ସଂପ୍ରସାରଣ ହେଉଛି ଏବଂ ବୈଷୟିକ ବିପ୍ଳବ ହେଉଛି ସେଥିରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହ ଭଲ ସଂପର୍କ ରଖି ଚାଲିବା ଭଲ, ଅବଶ୍ୟ କମ ସମୟରେ ସହାୟତା ମିଳିବ । ଏହା ଆପଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବୃଦ୍ଧି କରିବ । କଷ୍ଟକର ସମସ୍ୟା ପରିଚାଳନା ସମୟରେ ଏହା ଆପଣଙ୍କ ସକ୍ରିୟତା ବୃଦ୍ଧି କରିବ ।

ଦ୍ୱାଦଶରେ, ସୁଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ଉପଯୋଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହା ସୁଶାସନ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହାଦ୍ୱାରା ବିକଳ୍ପ କମ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ଲୋକ ସେବା ଯୋଗାଣ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇପାରିବ, ଦୁର୍ନୀତି ମଧ୍ୟ କମ ହେବ । ତେଣୁ ଏହାର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ନିଜକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପରିଚିତ କରିବା ଦରକାର । ପ୍ରଶାସନିକ ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକର ସରଳୀକରଣ ଦ୍ୱାରା ସୁଶାସନ ଅଣାଯାଇପାରିବ ।

ତ୍ରୟୋଦଶରେ, ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ମତାମତକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରୁହନ୍ତୁ । ଆନ୍ତଃମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଫୋରମ୍‌ରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ସରଳ ଭାବରେ ନିଜର ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶରେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା ଓ ମତାମତ ଯତ୍ନ ତଥା ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଶୁଣିବା କ୍ଷମତାର ବିକାଶ କରନ୍ତୁ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆପଣ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଓ ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ମତାମତ ଜାଣି ପାରିବେ । ଏହା ହେଉଛି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାଣିବା ପଦ୍ଧତି ।

ପନ୍ଦରରେ, ବିଭିନ୍ନ ନୀତି ଆଦି ଉପରେ ସହମତ ସୃଷ୍ଟି କରିବା କ୍ଷମତା ବିକାଶ କରନ୍ତୁ । ଏହା କଲାବେଳେ ଆପଣ ନୀତିର ବୈଷୟିକ, ସାମାଜିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ସମସ୍ୟା ଆକଳନ କରିପାରିବେ । ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ତରରେ ଏହା ହେଉଛି ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୀତିର ଫଳପ୍ରଦ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ସକାଶେ କଡାକଡି ନିଷ୍ପ□ ନେବାରୁ ଆପଣ ପଛେଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଷୋଡଶରେ, କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ବାସ୍ତବତାକୁ ଆଧାରକରି ସୁଚିନ୍ତିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରନ୍ତୁ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ ନୀତି ଉପରେ ଯେଉଁ ଅଂଚଳରେ ସେଗୁଡିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା କଥା ସେ ସଂପର୍କରେ ସେଠାରୁ ମତାମତ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ । ଯୋଜନାରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନମନୀୟତା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ।

ସପ୍ତଦଶରେ, ଆହ୍ୱାନମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ହାତକୁ ନିଅନ୍ତୁ । ଏଥିରୁ ବାହାରି ଯିବାକୁ କେବେ ହେଁ ପ୍ରୟାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅତି କଠିନ ନିଷ୍ପ□ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ବେଳେ ବିଫଳତାର ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ସଫଳତା ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ଯଦି ଆପଣ ଆହ୍ୱାନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଷ୍ଠାର ସହ ସେଥି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଏହା ଆପଣଙ୍କର କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଚଳାଇବା କ୍ଷମତା ପରୀକ୍ଷଣ କରିବ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶରେ, ସବୁବେଳେ ନିଜର ନୀତି ଓ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତି ଅତୁଟ ରୁହନ୍ତୁ । ପ୍ରଶାସନିକ ଆହ୍ୱାନ ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଆପଣ ନିଜର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନେକ କିସମର ଲୋକ ଏବଂ ନ୍ୟସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ଗୋଷ୍ଠୀର ଲୋକ ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଥାଆନ୍ତି । ଆପଣ ଏଭଳି ମାମଲା

ସହଜରେ ଚଳାଇ ପାରିବେ, ଯଦି ଆପଣ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଶାନ୍ତ ଚି□ରେ ବିବେଚନା କରିବେ ।

ଉନ୍ନବିଂଶରେ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀ ମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଠାରେ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ରହନ୍ତି । ଏହା ସହିତ ଲୋକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ହେବାର ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସବୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ ଯାହା ଆପଣ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ହାସଲ କରିବେ । ଏହା ସରକାରଙ୍କ ନୀତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଲୋକଙ୍କ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସାମିଲ କରନ୍ତୁ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏକ ଉତ୍ସାହଜନକ କଥା ହେଉଛି ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଓ ସିଭିଲ ସେବାର ଆପେକ୍ଷିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ଯାହା ସୁଶାସନ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ଯେ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସୁଦୃଢକରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କର । ତେବେ, ନୀତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ଦାୟିତ୍ୱର ଅଂଶ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲାବେଳେ ଏଠାରେ ଆମକୁ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଓ ସିଭିଲ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ କଣ ତାହା ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଲୋକମାନେ ସିଭିଲ ସେବା ପାଇବାବେଳେ ଦୁର୍ନୀତି ଆଦି ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି ତାହା ମଧ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ ପଡିବ । ନିମ୍ନ ବିଷୟ ଗୁଡିକ ଉପରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ :

ପ୍ରଥମତଃ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଲୋକସେବା ଯୋଗାଣରେ ଦୁର୍ନୀତି ବ୍ୟାପକ ରହିଛି। ଏହାକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏଥିପାଇଁ ଲୋକସେବା ଯୋଗାଣ ପଦ୍ଧତିକୁ ସରଳ କରିବାକୁ ହେବ । ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହେବ ତଥା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାରଦର୍ଶୀ କରିବାକୁ ହେବ । ଦୁର୍ନୀତି ଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ଦଣ୍ଡିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଅଖିଳ ଭାରତ ସେବା ସମ୍ବିଧାନରେ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାାହୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସେବାକୁ ନୀତିନିୟମ ଅନୁସରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ବେଳେ ସେମାନଙ୍କର କେତେକ ବିଧିବଦ୍ଧ ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏଭଳି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ସୁଚିନ୍ତିତ ଭାବରେ କରିବାକୁ ହେବ ।

ତୃତୀୟରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟରେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ସମୟରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନେ ସବୁବେଳେ ନିଜର ମତାମତ ଲିଖିତ ଭାବରେ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଯଦି କୌଣସି ନୀତି ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ କଲ୍ୟାଣମୂଳକ ନ ହୁଏ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସରକାରୀ ନୋଟ୍ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ହେବା ଦରକାର । ଆପଣ ତାହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଏବଂ ତାହାପରେ ସୁଚିନ୍ତିତ ନିଷ୍ପ□ ନିଆଗଲେ, ଆପଣଙ୍କୁ ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଚତୁର୍ଥରେ ଅନେକ ଜଟିଳ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ଆସିପାରେ ଯେଉଁଠାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ କେତେକ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନେ ଅଧସ୍ତନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବେଆଇନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସବୁ ଲଦି ଦେବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାନ୍ତି। ଏହା ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ମନୋଭାବ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରେ ମାଫିଆଙ୍କ ଭୂମିକା ମଧ୍ୟ ଥାଇପାରେ। ଏଭଳି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ଥିତିରେ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀ କଣ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ସେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜାଣିବା ଦରକାର । ବେଆଇନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗୁଡିକୁ ଏଡେଇ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରଶାସନିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ନ ହେଲେ ତାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉ□ୋଳନ କରାଯିବା ଦରକାର । ଏଥିଯୋଗୁଁ କେତେକାଂଶ କ୍ୟାରିୟର ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପଡିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦୀର୍ଘ ମିଆଦରେ ଆପଣଙ୍କ ସହକର୍ମୀ ଓ ବରିଷ୍ଠ ମାନେ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ମାନ କରିବେ । ଅନେକ ସମୟରେ ସହକର୍ମୀ ଓ ବରିଷ୍ଠମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଥିଯୋଗୁଁ ଆପଣଙ୍କ କ୍ୟାରିୟରକୁ ହେଉଥିବା କ୍ଷତି ସୁଧାର ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିପାରନ୍ତି । ସଫଳତାର ସବୁବେଳେ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି । ଏହା ମିଥ୍ୟା, ଅସମାନତା ଓ ବେଆଇନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତିନିଧି ସଭା ପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱବାନ ରହୁଥିବା ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତେବେ ଏଥିପାଇଁ ବଳିଷ୍ଠ ରାଜନୈତିକ ସହମତ ଆବଶ୍ୟକ । ସେମାନଙ୍କୁ ସାରା ଦେଶରେ ଏହା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ସର୍ଦ୍ଦାର ପଟେଲ ଆମକୁ ଛଅ ଦଶକ ତଳେ ଯାହା କହିଥିଲେ ସେ ଅନୁଯାୟୀ ତାହା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡିବ । ■■

* ସଦସ୍ୟ, ଯୋଜନା ଆୟୋଗ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ

ଭାରତରେ ସୁଶାସନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ

• ଡକ୍ଟର ଆର୍. ବି. ଜୈନ

ଶାସନରେ ପାରଦର୍ଶୀତା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ଦୁର୍ନିତୀନିବାରଣ, ଫଳପ୍ରଦ ଆଇନ କାନୁନ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ସେଗୁଡିକର ଫଳପ୍ରଦ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ । ନୂତନପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜମେ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସରକାରୀ ବ୍ୟୟ ହ୍ରାସ, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ କରିବା, ତଥା ସାଂଗଠନିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ପରିବ ର୍ନ ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି।

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ଔପନିବେଶିକ ଶାସନରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ ଏବଂ ୧୯୫୦ ମସିହାଠାରୁ ଦେଶରେ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ଭି□କ ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପରେ ଭାରତରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ନୂତନ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ପୂରଣ ଏବଂ ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସୁହାଇଲାଭଳି ସୁଶାସନ ଯୋଗାଇଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ପ୍ରଶାସନିକ ଢା□। ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଉଛି । ଏପରିକି ଔପନିବେଶିକ ଶାସନ କାଳରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ପାଇଁ କିଛିଟା ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସେହି ଉଦ୍ୟମ ସବୁ କେବଳ ଔପନିବେଶିକ ଶାସନକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଉଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସୁଶାସନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଛି । ୧୯୫୦ରେ ଗୋରଓ୍ୱାଲା କମିଟି ରିପୋର୍ଟଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୯୫୩ ଓ ୧୯୮୭ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦୁଇଟି ଆପଲ୍‌ବି ରିପୋର୍ଟ ଶେଷରେ ୧୯୬୪ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସଂପନ୍ନ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗର ରିପୋର୍ଟ (ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରଶାସନ ଓ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ପ୍ରାୟ ୨୦ଟି ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଶାସନ ପଛରେ ଧାବମାନ ହେଉଛି । ଅନେକ କାରଣ ବିଶେଷକରି ରାଜନୈତିକ ଅନିଶ୍ଚିତତା ଯୋଗୁଁ ୧୯୭୦ ଓ ୧୯୮୦ ଦଶକରେ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଦିଗରେ ବହୁତ କମ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ଏ ଦିଗରେ ଅନେକ ତା□ିକ ଓ ବ୍ୟବହାରିକ ପରିବ□ର୍ନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ ଡଃ ବୀରପ୍ପା ମୋଇଲିଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ଏହି କମିଟି ୨୦୦୫ରେ ନିଜର ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲା । ଭାରତରେ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଜି ମଧ୍ୟ ଏହିସବୁ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛି।

୧୯୯୦ ଦଶକରେ ଆମେରିକା ଓ ଅନ୍ୟ ଶିଳ୍ପୋନ୍ନତ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏକ ନୂତନ ପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜମେ□ ଚିନ୍ତାଧାରା

ଉଦ୍ରେକ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରାର ପ୍ରସାର ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ସରକାର ଯତ୍ନଶୀଳ, ପାରଦର୍ଶୀ, ଲୋକସେବା ପ୍ରତିବଦ୍ଧ, ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ ଓ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହେବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

୧୯୯୦ ଦଶକରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତରେ ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରାର ପ୍ରତିଫଳନ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସରକାର ପ୍ରଶାସନିକ ସୁଧାର ଆଣିବା ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛି (କ) ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଅଭିମୁଖୀ ପଦ୍ଧତି (ଦକ୍ଷତା, କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଓ ସେବାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ) (ଖ) ସରକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସରରେ ଉନ୍ନତି ଯେଉଁଥିରେ ପାରଦର୍ଶୀତା, ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା, ଦାୟିତ୍ୱସଂପନ୍ନତା, ସହଯୋଗୀତା ଓ ନାଗରିକ ଅନୁକୂଳ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିବ (ଗ) ପରିବ□ିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର ପୁନର୍ଗଠନ । ଏଠାରେ ଆମକୁ ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ ହେବ ଯେ ବିଶ୍ୱକରଣ, ଉଦାରୀକରଣ ଓ ଘରୋଇକରଣ ଆଦି ଏହି ପରିବ□ନ ହାସଲ ପାଇଁ ତ୍ୱରକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ପାରଂପରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ କାର୍ଯ୍ୟସଂସ୍କୃତିର ପରିବ□ନ ବ୍ୟତୀତ ନୂତନ ଓ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ଓ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା, ସମାନତା ଓ ସାମାଜିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

ପୂର୍ବରୁ, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଯାହା କହି ଆସିଛି ଆମେ ସବୁ ପ୍ରକାର ବିଫଳତା ପାଇଁ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଂଗଠନିକ ଢା□କୁ ଦୋଷୀ ବୋଲି କହି ପାରିବା ନାହିଁ । ବିଗତ ୬୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସରକାରୀ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଅବନ୍ନତି ହୋଇଛି ତାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଭାରତୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ୟ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ କେବଳ ବଂଚି ରହିଛି ତା ନୁହେଁ ବରଂ ସମୟାନୁକ୍ରମରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଚାପ ସହ୍ୟ କରି ଆସିଛି । ତେବେ ଏହି ସବୁ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅନେକ ବିସଂଗତି ଦେଖାଦେଇଛି । ଯାହା ଉଡ୍ରୋ ଓ୍ୱିଲସନଙ୍କ ମତକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଛି ଯେ 'ସମ୍ବିଧାନ ତିଆରି କରିବା ହେଉଛି ସହଜ, ମାତ୍ର ଏହାକୁ ଚଳାଇବା ନୁହେଁ' । ଏହି ବିସଂଗତି ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଭାରତରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇଥିବା ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଦ୍ୱୈତ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ରହିବା । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିକାର ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନେଇ ଭାରତରେ ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଉତ୍ସାହ ମନୋଭାବ । ବିଗତ ଦୁଇ ଦଶକରେ ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଓ ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବହାର ଜଟିଳତା ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷମତା ହାସଲ ପାଇଁ କୌଣସିଠାରେ ହଜିଯାଇଛି । ଲୋକମାନଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସ୍ତର ମଧ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ତୃତୀୟରେ ଉଭୟ ଜନ ପ୍ରତିନିଧି ଓ ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କଠାରେ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ଓ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାର ଅଭାବ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ଓ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ସରକାର ଚିନ୍ତାଧାରାର ଅବକ୍ଷୟ କରୁଛି । ଲୋକମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ପୂରଣ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଉଥିବା ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ଅନେକ ଉଚ୍ଚାକାଂକ୍ଷୀ ନୀତି, ଯୋଜନା, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ପ୍ରକଳ୍ପ ସବୁ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଉଛି ମାତ୍ର ଚାରୋଟି ବିନ୍ଦୁ ଉପରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିବା ଦେଖାଯାଉନାହିଁ। ତେବେ, ଶେଷରେ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ମନ୍ଥର, ସମ୍ବେଦନହୀନ ଓ ଅମାନବୀୟ । ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣାଣିରେ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାରରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । ସର୍ବୋପରି ଭାରତର ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଦୁର୍ନୀତି ଗ୍ରସ୍ତ ବୋଲି ଜଣାଶୁଣା ।

ଚତୁର୍ଥରେ ଭାରତରେ ଗରିବମାନେ ଗରିବ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି କ୍ରମାଗତ ହେଉଛି, ଯାହା ସବୁ ଆର୍ଥିକ ଲାଭ ହେଉଛି ତାହା ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ଧୋଇ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଭାରତରେ ଆର୍ଥିକ ଦିଗରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମଧ୍ୟମ ଶ୍ରେଣୀ, ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ସଫଟଓ୍ୱେୟାର ଶିଳ୍ପ, ଦେଶର ଆଣବିକ କ୍ଷମତା ରହିଥିଲେ ହେଁ ଦେଶରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ଅତ୍ୟଧିକ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ବିତାଉଛନ୍ତି । ଲୋକମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥା :- ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, କଲ୍ୟାଣ, ଭି□ଭୂମି, ଏପରିକି ପାନୀୟ ଜଳ ମଧ୍ୟ ପୂରଣ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଗରିବଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ସ୍ଥିତି ୧୦ ବର୍ଷ ତଳେ ଯାହା ଥିଲା ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାପ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ ଯେ ମାନବ ବିକାଶ ସୂଚକାଙ୍କରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ଯଥେଷ୍ଟ ତଳେ ଅଛି ।

ଭାରତରେ ଏହି ସବୁ ସ୍ଥିତିର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଯେଉଁ ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନ ସାମନାକୁ ଆସେ ତାହା ହେଲା ଧାରଣଶୀଳ ବିକାଶ ହାସଲ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବା

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଓ ସାଙ୍ଗଠନିକ ସୃଜନଶୀଳତା ବ୍ୟତୀତ ଏକ ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ ଧାରଣଶୀଳ ବିକାଶ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ନୈତିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ପ୍ରଶାସନରେ ଏହି ମୌଳିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ସର୍ବସାଧାରଣ ହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ପ୍ରଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା। ଏଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ନୈତିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା, ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ମନୋଭାବ, ଦୟା, ନ୍ୟାୟ ଓ ସାଧୁତା ଯାହା ଏହି ସର୍ବସାଧାରଣ ହିତ ହାସଲ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ, ଏହା ସହିତ ଦୁର୍ନୀତିମୁକ୍ତ ଧାରଣଶୀଳ ବିକାଶ ହାସଲ ପାଇଁ ନୈତିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାର ପରିପ୍ରକାଶ ।

ତେଣୁ ପ୍ରଥମେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ତାହା ହେଲା ଏକ ଉ□ମ ପ୍ରବନ୍ଧନ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ, ଯେଉଁଥିରେ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ସୁଶାସନର ନୈତିକ ଦିଗ ସାମିଲ ରହିବ, ଏ ମଧ୍ୟରେ ରହିବ (୧) ଏକ ଅଧିକ ଫଳାଫଳ ଅଭିମୁଖୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ ପଦ୍ଧତି (୨) ଅତ୍ୟଧିକ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ସାଂଗଠନିକ ଢା□। ସ୍ଥାନରେ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ପରିଚାଳନା ପରିବେଶ ଗଠନ, ଯେଉଁଥିରେ ନୂତନ ସ୍ଥାନୀୟ, ଗ୍ରାମା□ଳ ଓ ସହରା□ଳ ସଂସ୍ଥା ସବୁ ସମ୍ବଳ ବ□ନ ଓ ସେବା ଯୋଗାଣରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ (୩) ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ନୀତିଗତ ଫଳାଫଳ ହାସଲ ସକାଶେ ବିକଳ୍ପ ହାସଲ ପାଇଁ ନମନୀୟତା ହାସଲ (୪) ସଫଳତା ଅଧିକ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କ୍ଷମତା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା (୫) ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବା ସଂଗଠନ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଓ ଭିତରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି (୬) କେନ୍ଦ୍ରର କ୍ଷମତା ସୁଦୃଢକରଣ (୭) ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ଓ ପାରଦର୍ଶିତା ହାସଲ (୮) ସେବା ଆଧାରିତ ବଜେଟିଂ ଓ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା (୯) ଉଭୟ ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ସ୍ତରରେ ଦୁର୍ନୀତି ବିଲୋପ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗଠନ (୧୦) ସେବା ଡେଲିଭେରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି (୧୧) ସରକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସରରେ ଉନ୍ନତି । ଏଥିସହିତ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବହାରରେ ପାରଦର୍ଶିତା, ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ହାସଲ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ ଭି□କ ଓ ନାଗରିକ ଅନୁକୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିଚାଳନା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ ଯେ ବିଶ୍ୱକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଦ୍ରୁତ ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଓ ବୈଷୟିକ ପରିବ□ନ ସବୁ ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଢା□କୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । ବିଦ୍ୱାନମାନେ ଯୁକ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ଯେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିବେଶରେ ବାସ୍ତବିକ ପ୍ରଶାସନିକ ଢା□। ଉଭୟ ଘରୋଇ ଓ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ଶାସନ କ୍ଷମତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ତେବେ ପ୍ରଶାସନର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ସର୍ବସାଧାରଣ ହିତ ହାସଲ । ତେଣୁ ଏଠାରେ ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ଘରୋଇ ପ୍ରଶାସନ ଉଦ୍ୟମକୁ ଆମେ ସାମାଜିକ ହିତ ପ୍ରତି କିପରି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କରିବା ? ତେଣୁ ଏଠାରେ ଦାୟିତ୍ୱସଂପନ୍ନତା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଆଜିକାଲି ଏକ ନୂତନ ମଡେଲ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଛି ତାହା ହେଲା ସରକାରୀ-ଘରୋଇ ସହଯୋଗ (ପି.ପି.ସି.ପି.ମଡେଲ) ଯେଉଁଥିରେ ଉଭୟ ସରକାରୀ ଓ ଘରୋଇ ସଂସ୍ଥାମାନେ ଲାଭ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ନ ଦେଇ ସାମାଜିକ କଲ୍ୟାଣ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବେ । ଏହି ମଡେଲ ଆଜିକାଲି ଭାରତ ଭଳି ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଅଧିକ ଭାବରେ ପ୍ରଚଳିତ ହେଉଛି। ଏହି ମଡେଲ ଜରିଆରେ ସଫଳତା ମଧ୍ୟ ହାସଲ ହେଉଛି। ଲାଭ ସ୍ଥାନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ବିକାଶ ହାସଲ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଶିଳ୍ପକୁ ଅଧିକ ସାମିଲ କରିବା ଦିଗରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକୁ ଦୂରକରିବା ।

ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା କହିଲେ ଯଦି ଆମେ ଲୋକସେବା ଦିଗରେ ପ୍ରଶାସନର ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା କେତେ ତାହା, ମାପିବା ପାଇଁ ଅନେକ ମାଧ୍ୟମ ଓ ପଦ୍ଧତିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସମ୍ବେଦଶୀଳତାର ପାରଂପରିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଯେଉଁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୁ-ନିମ୍ନ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଉଛି ତାହା ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ମାପ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଉ□ମ ପଦ୍ଧତି ନୁହେଁ । ସେବା ଡେଲିଭେରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜଟିଳ ଆକାରର ଏଜେନ୍ସି ଆଡକୁ ଗତିକରେ ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ଭଳି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମଧ ପରିବ□ନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ପ୍ରତିଟି ସ୍ଥିତି ସକାଶେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବିକାଶ ଆବଶ୍ୟକ । ସଂସଦୀୟ କମିଟି, ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ ଆଦିଙ୍କ ଭୂମିକା ସୁଦୃଢ କରିବାକୁ ହେବ । ଅଧିକ ସମାନ୍ତରାଳ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ସକାଶେ ମାଧ୍ୟମ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହେବ ଏବଂ ତାହାକୁ

ସହଯୋଗ ଭି□କ ପଦ୍ଧତି ଜରିଆରେ କରିବାକୁ ହେବ । ଉଭୟ ସ୍ଥିତିରେ ସଫଳତାର ସ୍ଥିତି ନେଇ ମତାମତ ନେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତାର ଏହି ନୂତନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନିଜସ୍ୱ ମାପକ, ନିୟମ ଓ ମାନକ ରହିଛି । ଏଠାରେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଲା ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତାର ବହୁବିଧ ଦିଗ ।

ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାରେ ବିପ୍ଳବ ଉ□ମ ପ୍ରଶାସନ ସକାଶେ ଦୃଷ୍ଟି କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ କରିଛି । ସାରା ଦୁନିଆରେ ଆଜିକାଲି ଇ-ପ୍ରଶାସନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେଉଛି । ଇ-ପ୍ରଶାସନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସରକାର ଓ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ସହଜ କରିବା । ଏହା ପାରଂପରିକ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରୀତ କରି ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ସୀମିତ ପ୍ରୟୋଗ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ । ନାଗରିକ ଯେଉଁ ଚାରୋଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ସରକାରଙ୍କ ସହ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ତାହା ପୂରଣ କରିପାରେ ଯଥା : (୧) ବିଲ, ଟିକସ, ୟୁଜର ଫି ଆଦି ପଇଠ କରିବା (୨) ବିଭିନ୍ନ ପଂଜୀକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ (୩) ସୂଚନା ହାସଲ (୪) ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ । ଇ-ପ୍ରଶାସନ ଦୂରତ୍ୱକୁ କମ କରିଦେଇଥାଏ । ଦୂରାନ୍ତ ଗ୍ରାମଗୁଡିକୁ ସହରରେ ସରକାରୀ ଅଫିସର ସହ ସଂଯୋଗ କରାଗଲେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା କମ ହେବ, ବ୍ୟୟ କମ ହେବ, ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଲିକ୍ କମ୍ ହେବ, ତଥା ନାଗରିକ- ସରକାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ସହଜ ଓ ସରଳ ହେବ । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଧାଡିରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ ଏବଂ କିରାଣୀମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିବ । ତେବେ ଏଠାରେ ଏହା ଅବଶ୍ୟ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଇ-ପ୍ରଶାସନ ହେଉଛି ସୁଶାସନ ପାଇଁ ଏକ ସରଞ୍ଜାମ ମାତ୍ର । ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ବାଦ ଦେଇ ଏହା ଆଦୌ ହାସଲ କରିହେବ ନାହିଁ । ରାଜନୈତିକ ନେତୃବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାକୁ ପଡିବ । ତାହା ନ ହେଲେ ଏହା କେବଳ ଅମଲାତାନ୍ତ୍ରିକ ଖେଳ ହେବ । ଦେଶରେ ନିରକ୍ଷରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଏଭଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା ହାସଲ କରିବା ହେଉଛି ଅବଶ୍ୟଏକ ବଡ ଆହ୍ୱାନ ।

କର୍ପୋରେଟ ସହସ୍ରାବ୍ଦରେ ଏକ ନୂତନ ଶାସନ ଚିନ୍ତାଧାରା ପ୍ରକଟ ହୋଇଛି ଯାହାର କେନ୍ଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ହେଉଛି ନାଗରିକ । ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ପାରଦର୍ଶିତା, ଦାୟିତ୍ୱସଂପନ୍ନତା ଓ ମେଧା ଆଧାରିତ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି । ଏଥିରେ ନୈତିକତା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି। ଏକ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆଧାରିତ ସଂଗଠନ, ଏଠାରେ ସରକାର କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଆଧାର କରି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏଥିରେ ସକାରାତ୍ମକ ମନୋଭାବ ପୋଷଣ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାହା ସଂଗଠନରେ ଏଭଳି ଏକ ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶ କରେ ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ସଂଗଠନର ସକ୍ରିୟ ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରେ ଏବଂ ନେତୃବୃନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି। ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସରକାର, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କ□ବ୍ୟର ପୁନର୍ବ□ନ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ନୂତନ ପ୍ରବନ୍ଧନ କୌଶଳ ପ୍ରଚଳନ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ଯେଉଁଥିରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ବଜେଟିଂ ଓ ବ୍ୟୟ ଲାଭ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ସରକାରୀ କ□ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ଫଳାଫଳ ଉପରେ ବିଶେଷ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ । ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନରେ ମୌଳିକ ପରିବ□ନ ଆଣିବାରେ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ମାଧ୍ୟମ କେନ୍ଦ୍ର ହେବ ତାହା ହେଲା ଆଧୁନିକ ପ୍ରବନ୍ଧନ ଓ ଇ-ସରକାର । ପ୍ରଶାସନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି କମ ବ୍ୟୟରେ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା । ଇ-ସରକାର ପ୍ରକଳ୍ପ ଗୁଡିକ କେବଳ ପବ୍ଲିକ ଏଜେନ୍ସି ଓ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡିକରେ ଆଧୁନିକୀକରଣ କରୁଛି ତା ନୁହେଁ ବରଂ ସାଧାରଣଲୋକଙ୍କ ସକାଶେ ପ୍ରଶାସନିକ ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକୁ ଅଧିକ ପାରଦର୍ଶୀ କରୁଛି । ଏହା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ କରିବା

ପୂର୍ବ ଆଲୋଚନାରୁ ଏହା ଅବଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ଉ□ମ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନର ପ୍ରଶାସନ ଦୁର୍ନୀତିମୁକ୍ତ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଧାରଣଶୀଳ ବିକାଶ ପାଇଁ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହେଲେ (୧) ଦୁର୍ନୀତି ମନୋଭାବ ବୃଦ୍ଧି କରୁଥିବା ସୁଯୋଗ ବିଲୋପ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ୱବାନ କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ (୨) ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡିକୁ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏଥିପାଇଁ ବଳିଷ୍ଠ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶାସନିକ, ଆଇନଗତ ଓ ନ୍ୟାୟଗତ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡିକର ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାରେ ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ଲୋକଙ୍କ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହିସବୁ ମୌଳିକ ସ□ଗୁଡିକ

ବ୍ୟତୀତ ଏହା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ଯେ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହେଲେ ନିମ୍ନଗୁଡିକ ଆବଶ୍ୟକ :

୧. ଏକ ଜାତୀୟ ସମନ୍ୱୟ ସମିତି ଗଠନ ଯାହା ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ଏଥିସହିତ ନାଗରିକ ଓଭରସାଇଟ୍ ବୋର୍ଡ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକରିବ ।

୨. ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚ ଶକ୍ତି ସଂପନ୍ନ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ସଂସ୍ଥା ଗଠନ କରାଯିବ ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୁର୍ନୀତି ମାମଲାର ଯା□ କରି ଦଣ୍ଡବିଧାନ ମଧ୍ୟ କରିବ ।

୩. ଦୁର୍ନୀତି ମାମଲା ଗୁଡିକର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କୋର୍ଟ ଗୁଡିକର ଗଠନ ଯାହାଫଳରେ ବିଳମ୍ବ ବିନା ମାମଲା ଗୁଡିକର ଶୀଘ୍ର ଫଇସଲା କରାଯାଇପାରିବ ।

୪. ନିର୍ବାଚନ ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଆର୍ଥିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁନର୍ଗଠନ ଯଦ୍ଵାରା ଦୁର୍ନୀତିରେ ଲିପ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ଲୋକ ନିରୁତ୍ସାହିତ ହେବେ ।

୫. ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟରେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଓ ବିଭାଗ ସଂଖ୍ୟା ସୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ବିଧିବଦ୍ଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହାଫଳରେ ରାଜନୈତିକ ଲାଭ ସକାଶେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସଂପ୍ରସାରଣର ଲାଭକୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା ।

୬. ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡିକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବୈଷୟିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଇ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧି କର୍ମଶାଳା ଆୟୋଜନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଦେଶରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଅସାଧୁ ସଂପ□ି ସବୁ ଠାବ କରିବା ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂଗଠନ ସବୁକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଟିକସ ଫାଙ୍କି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା କଳାଧନ ଠାବ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତରେ ଏକ ନୂତନ ମିଶନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି। ୨୦୧୨ ମେ ମାସ ୨୧ ତାରିଖ ଦିନ ସଂସଦରେ ଏଥିନେଇ ଏକ ଶ୍ୱେତ ପତ୍ର ମଧ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା କଳାଧନର ପରିମାଣ ଆକଳନ ନେଇ ଏକ ଉଦ୍ୟମ ଅବଶ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି । କଳାବଜାର କାହିଁକି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି କେଉଁ ସବୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନେ ଧନ ଲୁଚାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ପୋଲିସ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ସମାନ୍ତରାଳ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ସରକାର ଶେଷରେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି। ଶ୍ୱେତପତ୍ରରେ ଅଡିଟରମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁର୍ନୀତି ସଂପର୍କରେ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନକାରୀ ମାନଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା, ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ସୁଦୃଢ଼କରଣ ଆଦି ପଦକ୍ଷେପ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି । ବ□ମାନର ସବୁଠାରୁ ବଡ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ମୁଦ୍ରାସ୍ଫିତୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସବୁପ୍ରକାର ସାମଗ୍ରୀର ଅହେତୁକ ମୂଲ୍ୟବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି ଏବଂ ତାହା ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଆର୍ଥିକ ଚାପ ପକାଉଛି। ଏଠାରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଘବଦ୍ଧ ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି।

ଶାସନରେ ପାରଦର୍ଶୀତା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ଦୁର୍ନିତୀନିବାରଣ, ଫଳପ୍ରଦ ଆଇନ କାନୁନ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ସେଗୁଡିକର ଫଳପ୍ରଦ କାର୍ଯ୍ୟନ୍ୱୟନ । ନୂତନପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜମେ□ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସରକାରୀ ବ୍ୟୟ ହ୍ରାସ, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ କରିବା, ତଥା ସାଂଗଠନିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ପରିବ□ନ ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି। ଘରୋଇକରଣ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲାବେଳେ ନୂତନପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜମେ□ ଆନ୍ଦୋଳନରେ କିନ୍ତୁ ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରାରେ କୌଣସି ପରିବ□ନ କରାଯାଇନାହିଁ ଯେ ସଂଗଠକ ଭାବରେ ସବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କର ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ସବୁପ୍ରକାର ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା, ଫଳପ୍ରଦତା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ନୂତନପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜମେ□ ଚିନ୍ତାଧାରା ସବୁପ୍ରକାରରେ ପାରଦର୍ଶିତା, ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଚିନ୍ତାଧାରାର ପ୍ରସାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବାରେ ସୃଜନଶୀଳ ପଦକ୍ଷେପ ସବୁ ପ୍ରଚଳନ କରିବାକୁ ହେବ । ସଂପ୍ରତି ପ୍ରଶାସନରେ ପାରଦର୍ଶିତା ହାସଲ ପାଇଁ କେତେକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି। ସେଗୁଡିକ ହେଲା :- (୧) ସରକାରୀ ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ନାଗରିକ ଚାର୍ଟର ପ୍ରଚଳନ (୨) ୨୦୦୫ ସୂଚନା ଅଧିକାର ଆଇନ (୩) ତୃଣମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଇ-ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳନ (୪) ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗର ସୁପାରିଶ ଗୁଡିକର ପ୍ରଚଳନ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ । ଲୋକପାଳ ଆଇନ ତଥା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପବ୍ଲିକ ସର୍ଭିସ ବିଲ ଓ "ହ୍ୱିସଲ ବ୍ଲୋଇଙ୍ଗ" ଆଇନ ଆଦିରୁ ଦୁର୍ନିତୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ଆମେ ଲୋକଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେଉଛୁ । ସରକାରରେ ଥିବା ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୧୭ପୃଷ୍ଠାରେ

ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର

ଲୋକ ସେବାରେ ସଂସ୍କାର : ନୂତନ ପରିଚାଳନା ଚିନ୍ତାଧାରାର ପ୍ରୟୋଗ

• *ବି. ପି. ମାଥୁର*

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଆଗୁଆ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ସଫଳତା ପଛରେ ଉ□ମ ଗୁଣାତ୍ମକମାନର ଶାସନ ହେଉଛି କାରଣ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରାଯାଉଛି। ଭାରତରେ ଆର୍ଥିକ ଓ ସାମାଜିକ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ନୈରାଶ୍ୟଜନକ ରେକର୍ଡ ରହିଛି ତାହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ଦେଶରେ ଲୋକ ସେବାର ନିମ୍ନ ସ୍ତରର ସଫଳତା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି। ପ୍ରଶାସନିକ କଳକୁ ଲୋକାଭିମୁଖୀ ସେବା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇ ନାହିଁ ଫଳରେ ଅପାରଗତା ଓ କୁଶାସନ ଅମଲାତନ୍ତ୍ରକୁ ନିଷ୍ଠୁର କରିଦେଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ (ଦଶମ ରିପୋର୍ଟ) ଏହା କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅନେକ ସମୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗତ କଠିନତା, ଅନାବଶ୍ୟକ ଜଟିଳତା ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଆଦି ଲୋକ ସେବକମାନଙ୍କୁ ଦକ୍ଷତାହୀନ ଓ ଅସହାୟ କରିଦେଇଛି ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ଫଳାଫଳ ହାସଲ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି। ଅପରପକ୍ଷରେ କ୍ଷମତା ଅପବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ନକାରାତ୍ମକ ଶକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ଆଇନର ଉଲଂଘନ ହେଉଛି। ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀତା ଅବାଧରେ ବଢ଼ିଚାଲିଛି ।

ଆଜିକାଲି ଆମେ ଦେଶରେ ସବୁଠାରୁ ଯେଉଁ ବଡ ଆହ୍ୱାନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛୁ ତାହା ହେଲା ଲୋକ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସଂସ୍କାର ହାସଲ । ସମସ୍ୟାର ଅଧିକାଂଶ ଭାଗ ପଛରେ କାରଣ ହେଉଛି ଆମେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱ□ାଧିକାର ଭାବରେ ଯେଉଁ ୱେବେରିଆନ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ମଡେଲ ହାସଲ କରିଛୁ। ଏହି ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ମଡେଲରେ ବିରିଷ୍ଠତା ଭି□ିରେ ପଦୋନ୍ନତି ସହିତ କ୍ୟାରିୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି; ଯେଉଁଥିରେ ଅବସର ପରେ ପେନସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ଓ ଅନମନୀୟ ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି। ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ପୁରାତନ ଢା□ାର ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଲୋକମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଣ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କାରଣ ସେମାନେ କୌଣସି

ଭାରତକୁ ଏହିସବୁ ଦେଶମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଆଧାର କରି କାର୍ଯ୍ୟସଂପାଦନ ଆଧାରିତ ସଂଗଠନ ସବୁ ଜନ ସେବା ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଗଠନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ସରକାରୀ କଳକୁ ଅଧିକ ସୁଦକ୍ଷ, ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ ତଥା ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କରିପାରିବ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳନା ପେସାଦର ଭାବରେ ହୋଇପାରିବ ।

ପ୍ରକାର ପରିବ□ନ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ନାଲିଫିତାରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ଆଜିର ପରିବେଶରେ ଯେଉଁଠାରେ କଂପ୍ୟୁଟର, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ଓ ଏଭିଓନିକ୍ସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥିବା ବିକାଶ ସବୁ ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନ ଦୂରତ୍ୱକୁ କମ୍ କରିଦେଇଛି ତଥା ନମନୀୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସବୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନର ସେବା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଜଟିଳ ବିଶ୍ୱକରଣ ଦୁନିଆରେ ବହୁବିଧ ଆହ୍ୱାନ ସବୁର ମୁକାବିଲା କରାଯାଇପାରୁଛି। ୟୁ.କେ. ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, କାନାଡା, ସିଙ୍ଗାପୁର ଭଳି କମନୱେଲ୍‌ଥ ଦେଶମାନେ ୱେବରିଆନ ଅମଲାତନ୍ତ୍ରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ନୂତନ ଦର୍ଶନ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଯାହାର ନାମ ହେଉଛି ନୂତନ ପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜମେ□। ଏଥିଯୋଗୁଁ ଏହିସବୁ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଲୋକସେବା ଦକ୍ଷତାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି । ଏହି ଏନ୍.ପି.ଏମ୍. ଦର୍ଶନ ପଛରେ ମୂଳଉପାଦାନ ହେଉଛି କ□ତ୍ୱ ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ଏବଂ ଗ୍ରାହକ ଉପରେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ।

ଭାରତରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଅନେକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରୀୟ କମିଟି ଓ ଆୟୋଗ ସବୁ ଲୋକ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସଂସ୍କାର ନେଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଅନେକ ସୁପାରିଶ ସବୁ କରିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ସୁପାରିଶ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇନାହିଁ। ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆମେ ପୁରାତନ ଅମଲାତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଛୁ । ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡିଛି। ଦେଶରେ ଲୋକ ସେବାର ମାନ ନିମ୍ନ ସ୍ତରର ହେବା ପଛରେ କାରଣ ହେଉଛି :-

ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତାର ଅଭାବ, ପୁରାତନ ଆଇନ, କାନୁନ ଓ ପଦ୍ଧତି ଉଚ୍ଚସ୍ତରର କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ, ନିମ୍ନ ମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ବୃ□ଗତ ଦକ୍ଷତାର ଅଭାବ ତଥା ସେବାର ରାଜନୈତିକକରଣ । ସମୟ ଆସିଛି ଆମକୁ ଲୋକ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମୌଳିକ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା ଏବଂ ନୂତନ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳନ କରିବା ।

ଲୋକ ସେବାର ନିମ୍ନ ମାନର ସଫଳତା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତାର ଅଭାବ । ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରେ ହାସଲ କରାଯାଇପାରିବ

୧. ଅଧିକାରୀଙ୍କ କ୍ୟାରିୟର ପ୍ରଗତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳତା ସହ ସଂଯୋଗ କରିବା
୨. ସିଭିଲ ସେବାରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା
୩. କଡାକଡି ଭାବରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ଅନୁଶାସନ ଲାଗୁକରିବା ।

ଆଜିକାଲି ଲୋକସେବାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଫଳତା ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉନାହିଁ କି କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ଓ ଉ□ମ କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରୋତ୍ସାହନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ। ବାର୍ଷିକ ଗୋପନୀୟ ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ପଦୋନ୍ନତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ସମୟ ଆସିଲେ ପଦୋନ୍ନତି ପାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିଯୋଗୁଁ କେବଳ ନାମମାତ୍ର ସଫଳତା ହିଁ ହାସଲ ହେଉଛି। ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ ବ□ମାନ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳତା ମୂଲ୍ୟାୟନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ତାହା ହେଉଛି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସନ୍ତୋଷଜନକ ଏବଂ ୩୬୦ ଡିଗ୍ରୀ ଫିଡବ୍ୟାକ୍ ସହ ସଶସ୍ତ୍ର ସେନାରେ ଯେପରି ରେଟିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ତାହାକୁ ପାରଦର୍ଶୀ ଭାବରେ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଛନ୍ତି। ଆୟୋଗ ଯେଉଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁପାରିଶ କରିଛନ୍ତି ସେ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଅଧିକାରୀଙ୍କ କ୍ୟାରିୟରର ବିସ୍ତୃତ ଆକଳନ । ଏହା ସର୍ଭିସର ପ୍ରଥମ ୧୪ ବର୍ଷରେ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ୨୦ ବର୍ଷ ପରେ କରିବା ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି । ଜଣେ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପଦୋନ୍ନତି, କ୍ୟାରିୟରରେ ଉନ୍ନତି ଏବଂ ଚାକିରୀରେ ରହିବା ଆଦି ଅଧିକାରୀଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଫଳତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାକିରୀରୁ ବାହାର କରି ଦିଆଯିବ ।

ସରକାରରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେଉଛି ଏକ ଅତି ଜଟିଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଏଥି ପାଇଁ ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ବ□ମାନର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସଚିବାଳୟରେ ବରିଷ୍ଠ ପଦବୀ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସ୍ତରରେ ନିଯୁକ୍ତ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହେଉଛି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ ବ□ମାନ ସଂଯୁକ୍ତ ସଚିବ ଏବଂ ତାହାଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉ□ମ, ନିଖୁଣ ଓ ପାରଦର୍ଶୀ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୋଷ୍ଠି ପାଇଁ ସୁବିଧା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ ।

ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ୧୨ଟି କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ଅଧିକାରୀମାନେ ବିଶେଷଜ୍ଞାନ ହାସଲ

କରିପାରିବେ । ଏଥିରେ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି ଯେ ୧୩ ବର୍ଷ ସେବା ପୂରଣ ପରେ ସମସ୍ତ ଅଖିଳ ଭାରତ ସେବା ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସେବା ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ସବୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ବିଶେଷଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ସ୍ତରକୁ ଆଧାରକରି ଉପସଚିବ - ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦବୀ ସବୁ ପୂରଣ କରାଯିବ । ଆୟୋଗ ଏହା ମଧ୍ୟ ସୁପାରିଶ କରିଛନ୍ତି ଯେ ବରିଷ୍ଠ ପ୍ରଶାସନିକ ଗ୍ରେଡ (ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ) ଏବଂ ତାଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀ ଗୁଡିକରେ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଭି□ିରେ କରାଯାଉ ଏବଂ ସେହି ପଦବୀ ସବୁ ସମସ୍ତ ସେବା ପାଇଁ ଖୋଲାଯିବା ଦରକାର । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶାସନିକ ଗ୍ରେଡ (ଅତିରିକ୍ତ ସଚିବ ସ୍ତର) ରେ କିଛିଟା ପଦବୀ ମୁକ୍ତ ବଜାରରୁ ପୂରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏକ ବିଧିବଦ୍ଧ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସିଭିଲ ସର୍ଭିସ କ□ୃପକ୍ଷ ଗଠନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି । ଏହି କ□ୃପକ୍ଷ ଡୋମେନ ଆସାଇନମେ□ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ନିଯୁକ୍ତିପାଇଁ ପ୍ୟାନେଲ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।

୧୯୬୯ରେ ଗଠିତ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ ବରିଷ୍ଠ ସ୍ତରରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ସିଭିଲ ସେବା ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷଜ୍ଞତା ହାସଲ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରିଥିଲେ । ଆୟୋଗ ଏହା ମଧ୍ୟ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ କି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସଚିବାଳୟରେ ମଧ୍ୟମ ଓ ବରିଷ୍ଠ ସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପାଇଁ ସବୁ ସେବାର ଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବା ଦରକାର । ଏଥିପାଇଁ ୟୁ.ପି.ଏସି.ସି ଦ୍ୱାରା ମିଡ-କ୍ୟାରିୟର ପ୍ରତିଯୋଗୀ ପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଏଥିରେ ୟୁପିଏସ୍‌ସି ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷାତକାର ମଧ୍ୟ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ କମିଟି (୨୦୦୩) ଏବଂ ହୋତା କମିଟି (୨୦୦୪) ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର - ଜ୍ଞାନ ହାସଲ ଏବଂ ମେଧାକୁ ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଭି□ କରିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଜରୁରୀ ଯେ ସରକାରୀ ପରିଚାଳନା ପ୍ରଫେସନାଲ ଭାବରେ ହେବା ଦରକାର । କେବଳ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସଚିବାଳୟରେ ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ ବା ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରେ ନୁହେଁ ବରଂ ସମସ୍ତ ଏସ.ଏ.ଜି/ ଏଚ.ଏ.ଜି ପଦବୀ ମଧ୍ୟ ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ, ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କ କଲେକ୍ଟର, ଆକାଉ□ା□ ଜେନେରାଲ, ସି.ପି.ଡବ୍ଲୁ.ଡି ମୁଖ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରୀ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଆଦି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କେବଳ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନରଖି ସୁଦକ୍ଷ ପେସାଦାର, ଯଥା: ଟିକସ ଓକିଲ, ଚାର୍ଟର୍ଡ ଆକାଉ□ା□, କର୍ପୋରେଟ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ଇଂଜିନିୟର ଓ ଡାକ୍ତର ଆଦିଙ୍କୁ ସାମିଲ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହାଦ୍ୱାର ସିଭିଲ୍ ସେବାରେ ବାସ୍ତବିକ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ କରାଯାଇପାରିବ । ତେବେ ଚୟନ ଯେପରି ନିଖୁଣ ଭାବରେ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ଏହା ୟୁ.ପି.ଏସ.ସି ଦ୍ୱାରା ହେବା ଦରକାର । ୟୁ.କେ., ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ , ଭଳି ଯେଉଁଦେଶମାନେ ନୂତନ ପରିଚାଳନା ନୀତି ପ୍ରବ□ନ କରିଛନ୍ତି ସେଠାରେ ସିଭିଲ ସେବାରେ ସମସ୍ତ ଶୀର୍ଷ ପଦବୀ ଗୁଡିକ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଜରିଆରେ ପୂରଣ କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଚୟନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲୋକସେବା ଆୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ହେଉଛି। ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଯଦି ନିଷ୍ଠାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଏ ତେବେ ଅନେକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇପାରିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଚୟନ କରିପାରିବା । ଏହା ସେବାରେ ବିଶେଷଜ୍ଞାନ ହାସଲ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ହାତରୁ ଚାଲିଯିବ ।

ଆଜିକାଲି ଅନୁଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ପଦ୍ଧତି ଏତେ ଜଟିଳ ଯେ ଆଜ୍ଞା ଲଂଘନ ଓ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଦୋଷୀ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅତି କଠିନ ହେଉଛି। ଫଳସ୍ୱରୂପ ଥରେ ନିଯୁକ୍ତି ହୋଇଗଲେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଚାକିରୀରୁ ବହିଷ୍କାର କରିବା ବା ପଦବୀରୁ ଅବନ୍ନତି କରିବା ସେତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଅପାରଗତା ବୃଦ୍ଧି ହେଉଛି ତଥା ନିମ୍ନମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ସିଭିଲ ସେବା ଆଚାର ସଂହିତା ଓ ଅନୁଶାସନ ଆଇନରେ ଅନେକ ତ୍ରୁଟି ବିଚ୍ୟୁତି ରହିଛି ଯାହା ଦୋଷୀମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଯାଉଛି । ସମ୍ବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଜଷ୍ଟିସ ଭେଙ୍କଟଚେଲିଆଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଯେଉଁ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ସେଥିରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସମ୍ବିଧାନରେ ଯେଉଁସବୁ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି ସେଥିଯୋଗୁଁ ଦୋଷୀ କର୍ମଚାରୀ / ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୁରନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଧାରା ୩୧୧ ଅଧିନରେ ଯେଉଁ ସବୁ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦିଆଯାଇଛି । ଦିଆଯାଉଛି ତାହାର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କମିଟି ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ ମଧ ଅନୁରୂପ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ କି ଆଇନଗତ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଗୁଁ ଏକ ଅତ୍ୟଧିକ ସୁରକ୍ଷା ପରିବେଶ

ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଏବଂ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ଭୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମନରେ ରହୁନାହିଁ। ତେଣୁ ଅନୁଶାସନ ପଦ୍ଧତି ପୁନର୍ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଆୟୋଗ ମତ ଦେଇଥିଲେ । ବ□ମାନ ଅଧିକାଂଶ ସରକାରୀ ବିଭାଗରେ ନିମ୍ନମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ନିମ୍ନ ଉତ୍ପାଦକତା ସାଧାରଣ ଘଟଣା ହୋଇଛି । ସୁଦକ୍ଷ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ହେଲେ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାଗୁଡିକର ଆକାର ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ହେବ, କାର୍ଯ୍ୟ ପରିବେଶରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ ହେବ ତଥା କେତେକ ସେବାର ଘରୋଇକରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କରେ ବିଶାଳ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଯାହାକୁ ଛୋଟ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ଉପରେ ପ□ମ ବେତନ ଆୟୋଗ ଏବଂ ବ୍ୟୟ ସଂସ୍କାର ଆୟୋଗ ଅନେକ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ କେତୋଟି ସୁପାରିଶ ଏହିପରି ଥିଲା : (୧) ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ଢା□କୁ କମ୍ କରି ଅଧିକାରୀ ଅଭିମୁଖୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲୁ କରାଯିବା ଦରକାର, ଯେଉଁଠିରେ ସ୍ତର ଡେଇଁ ଯିବାର ସୁବିଧା ଥିବ, ଏହାଦ୍ୱାରା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୁଗମ ଓ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହେବ (୨) ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକାରୀ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଗୁଡିକରେ ଅନୁଭାଗ ସବୁ ବିଲୋପ କରି ଡେସ୍କ ଅଧିକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳନ କରାଯିବା ଦରକାର । (୩) ସହାୟକ ୟୁ.ଡି.ସି., ଏଲ୍.ଡି.ସି., ପି.ଏ., ଭଳି ଅନେକ ପ୍ରକାରର କର୍ମଚାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବନ୍ଦକରି ବହୁ ଦକ୍ଷତା ବିଶିଷ୍ଟ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଆସିଷ୍ଟା□ ନିଯୁକ୍ତି କରାଯିବା ଦରକାର ଯେଉଁମାନଙ୍କର କଂପ୍ୟୁଟର ଜ୍ଞାନ ଥିବ । (୪) ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଗୁଡିକର ଆଧୁନିକୀକରଣ କରାଯିବା ଦରକାର ଏବଂ ଏକ ଆଧୁନିକ ଅନୁକୂଳ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଦରକାର । ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିମ୍ନ ଉତ୍ପାଦକତା ପଛରେ କାରଣ ହେଉଛି କାର୍ଯ୍ୟର ଅମାନବୀୟକରଣ । କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ସଶକ୍ତ ଓ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ୱବାନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯିବା ଦରକାର । ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଆଧୁନିକ ପଦ୍ଧତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀ ପ୍ରୟୋଗ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ 'ବାବୁ' ସଂସ୍କୃତିର ବିଲୋପ କରାଯିବା ଦରକାର ।

ସରକାରଙ୍କ ସହ ନାଗରିକମାନଙ୍କ କେତେକ ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥା ପାସପୋର୍ଟ, ଜମିଜମା ପଂଜୀକରଣ, ବାସଗୃହ ନିର୍ମାଣ ମଂଜୁରୀ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ ନେଇ ରହିଥିବା ପଦ୍ଧତି ଓ ନିୟମ ସବୁ ହେଉଛି ପୁରାତନ ଏବଂ ଏହାର ସୁଯୋଗ ନେଇ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରୁଛନ୍ତି। ଏହିସବୁ ନୀତି ନିୟମର ସରଳୀକରଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ଏ ଦିଗରେ ଥିବା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧୀନ କ୍ଷମତା ସବୁ ମଧ୍ୟ କମ କରାଯିବା ଦରକାର ।

ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପାରଙ୍ଗମତା ଅନେକ ସମୟରେ କର୍ମଚାରୀ, ତଥା ଆର୍ଥିକ ଓ କ୍ରୟ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଲୋକ ପରିଚାଳନା ନିୟମ ସବୁ ହେଉଛି ପୁରୁଣା ଓ ଅନମନୀୟ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ସ୍ଥାନୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ସହ ଖାପ ଖୁଆଇବା ସଂଭବ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ଅପାରଗତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ବଜେଟ ଅଟକଳ ଓ ଉପଯୋଗ ନେଇ ଯେଉଁ ନୀତି ନିୟମ ସବୁ ରହିଛି ସେଥିଯୋଗୁଁ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥ ନଷ୍ଟ ହେଉଛି, କାରଣ ବର୍ଷର ଶେଷ ବେଳକୁ ସବୁ ଅର୍ଥ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ବ୍ୟୟ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ହେଉଛି। ଅନେକ ଦେଶ ବହୁବର୍ଷୀୟ ବଜେଟିଂକୁ ପରିବ□ନ କରିସାରିଲେଣି । ବ□ମାନ ୟୁ.କେରେ ତିନିବର୍ଷିଆ ବଜେଟିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି। ଏଥିରେ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ସେହି ବର୍ଷର ବଜେଟ ବରାଦ ଅର୍ଥ ଫେରିଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ। ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ ନୀତିରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ନିଲାମ ମୂଲ୍ୟରେ ଟେଣ୍ଡର ଜରିଆରେ କ୍ରୟ କରାଯାଉଛି। ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉ□ମ ଗୁଣାତ୍ମକମାନର ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ବଜେଟ ଓ କ୍ରୟରେ ପରିବ□ନ କରିବାକୁ ହେବ ତଥା ବ୍ୟୟ ଅର୍ଥରୁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗମାନଙ୍କୁ ନମନୀୟ କ୍ଷମତା ଦିଆଯିବା ଦରକାର । ବ□ମାନ ସମଗ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ସରକାରଙ୍କୁ ନିଜର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିବାକୁ ପଡିବ ।

ଅନେକ ସେବାର ଘରୋଇକରଣ ଓ କ□ାକ୍ଟିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରଚଳନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି, ଯଦ୍ୱାରା ସରକାର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବେ ତଥା ବ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ କମ୍ ହେବ । ନଗରପାଳିକା ରାସ୍ତାଘାଟ ସଫା କାର୍ଯ୍ୟ, ଆବର୍ଜନା ସଂଗ୍ରହ, ସିକ୍ୟୁରିଟି ସେବା, ଶକ୍ତି ବିତରଣ, ସହର ପରିବହନ ଆଦି ସେବା ଘରୋଇକରଣ ପଛରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତି ରହିଛି । ଉଦାରୀକରଣ ଯୁଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ପରିଚାଳିତ ଅନେକ ଉଦ୍ୟୋଗର ଘରୋଇକରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ଯଥା : ହୋଟେଲ, ପର୍ଯ୍ୟଟନ, ଇଂଜିନିୟରିଂ,

ଟେକ୍ସଟାଇଲ ଆଦି । କାରଣ ଏହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାର କେବେ ହେଁ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ସହ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କରିପାରିବେ ନାହିଁ। ଏୟାରଲାଇନ ଓ ଟେଲିକମ ଭଳି କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଖୋଲିବା ପଛରେ ମଧ୍ୟ ବଳିଷ୍ଠ ଆର୍ଥିକ ଯୁକ୍ତି ରହିଛି । ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ଜନସେବା ଡେଲିଭେରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଯୋଗୁଁ ସେବା ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେବାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି।

ବ□ମାନ ସରକାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ଅତ୍ୟଧିକ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ଭାବରେ ହେଉଛି । ସବୁ କ୍ଷମତା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଓ ବିଭାଗମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରହିଛି । ଏହି ଢା□ାରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୁଡିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୂପାୟନ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତରଣ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ।

ବ୍ରିଟେନ, ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, କାନାଡା, ସିଙ୍ଗାପୁର, ଜାପାନ ଓ ଆମେରିକା ଭଳି ଆଗୁଆ ଦେଶମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅମଲାତନ୍ତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ସଂସ୍କାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଫେସନାଲ ମ୍ୟାନେଜମେ□ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରିଛନ୍ତି । ବ୍ରିଟେନରେ ବିଭିନ୍ନ ସେବା ଏଜେନ୍ସିର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଭି□ିରେ ଚୟନ କରାଯାଉଛି। ପ୍ରତି ଏଜେନ୍ସି ମୁଖ୍ୟ ବିଭାଗ ସହ ବାର୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ରାଜିନାମା ସ୍ୱାକ୍ଷର କରୁଛନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ଆର୍ଥିକ ସଫଳତା, ଦକ୍ଷତା ସ୍ତର ଓ ସେବାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ସବୁକିଛି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଉଛି। ବ୍ରିଟେନରେ ପବ୍ଲିକ ସେବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପାରଙ୍ଗମତା ହାସଲ କରାଯାଇପାରିଛି । ଭାରତକୁ ଏହିସବୁ ଦେଶମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଆଧାର କରି କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ଆଧାରିତ ସଂଗଠନ ସବୁ ଜନ ସେବା ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଗଠନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ସରକାରୀ କଳକୁ ଅଧିକ ସୁଦକ୍ଷ, ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ ତଥା ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କରିପାରିବ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳନା ପେସାଦାର ଭାବରେ ହୋଇପାରିବ ।

ପବ୍ଲିକ ସେବାର ସଂସ୍କାର ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ ଆହ୍ୱାନ । ଏଠାରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ ଅନ୍ତରାୟ ହେଉଛି ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ଯାହା ନିଜର ନ୍ୟସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ଯୋଗୁଁ ସବୁପ୍ରକାର ସେବାକୁ ପରଫର୍ମାନ୍ସ ଆଧାରିତ କରିବା ଏବଂ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱବାନ କରିବା ପାଇଁ ଯେ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରତିହତ କରୁଛନ୍ତି।

ଏକ ଅପାରଗ ଓ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ସବୁବେଳେ କ୍ଷମତାସୀନ ରାଜନେତାମାନଙ୍କୁ ସୁହାଇଥାଏ କାରଣ ଏହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ସବୁକିଛି ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ପରିଚାଳନା କରିଥାନ୍ତି। ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ବିଜେତା ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରୀ ଗୁନାର୍ ମିର୍ଡାଲ୍ ଭାରତକୁ ଏକ କୋମଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ କାରଣ ଭାରତର ନେତାମାନେ ସବୁବେଳେ କଠିନ ଏବଂ ଅସ୍ୱସ୍ତିକର ନିଷ୍ପ□ି ନେବା ପାଇଁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । ତେଣୁ ଉ□ମ ଓ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତି ରହିବା ଦରକାର। ସମୟ ଆସିଛି ସରକାର ଏହା ଅନୁଭବ କରିବା ଦରକାର ଯେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ନିରକ୍ଷରତା, ପୁଷ୍ଟିହୀନତା ଓ ଅସହାୟତା ଦୂର କରିବାକୁ ହେଲେ ଜନ ସେବାରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିବାକୁ ପଡିବ। ତାହା ହେଲେ ହିଁ ଆମେ ଭାରତକୁ ଏକ ସୁଖୀ, ସମୃଦ୍ଧ ଓ ଧନଶାଳୀ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ କରିପାରିବା । ■■

* ପୂର୍ବତନ ଡେପୁଟି କଂପ୍ଟ୍ରୋଲର ଏବଂ ଅଡିଟର ଜେନେରାଲ

ପୃଷ୍ଠା୧୨ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତାହା ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ଏହିସବୁ ପଦକ୍ଷେପ ସୁଶାସନ ହାସଲ ଦିଗରେ ଉ□ମ ମଡେଲ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ସଂସଦୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସୁଦୃଢ଼କରିବାକୁ ହେଲେ ଭାରତ ଉଭୟ ରାଜନୈତିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍କାର ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି, ଯେଉଁଥିରେ ସ୍ୱାଧୀନତା, ସମାନତା ଓ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ମନୋଭାବ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ରହିବ । ୨୦୧୨ ମେ ମାସ ୧୭ ତାରିଖ ଦିନ ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ ଏବଂ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଫାଉଣ୍ଡେସନ ମଧ୍ୟରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ସୁଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଏକ ବୁଝାମଣାଚୁକ୍ତି ସ୍ୱାକ୍ଷର ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଉଦୀୟମାନ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଭାରତ ଏକ ଅସାଧାରଣ ମଡେଲ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ଏବଂ ଦେଶ ସାରା ଭାରତରେ ନିର୍ବାଚନ ପରିଚାଳକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋଚନା ସୁବିଧା କରି ପାରିବ । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରସାର ଏବଂ ନିର୍ବାଚନ ସଂକାନ୍ତୀୟ ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ■■

* ପୂର୍ବତନ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ, ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ, ଦିଲ୍ଲୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ବିଶ୍ୱକରଣ ଯୁଗରେ ପ୍ରଶାସନ

• *ଉମା ମେଦୁରୀ*

ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ବୈଷୟିକ ଓ ପରିବେଶ ଆଦି ଉପରେ ବିଶ୍ୱକରଣର ପ୍ରଭାବ ଅତି ବ୍ୟାପକ ହୋଇଛି । ଏଥି ଯୋଗୁଁ ସିଧାସଳଖ ବିଦେଶୀ ପୁଂଜିନିବେଶ, ବୈଷୟିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ, କଂପ୍ୟୁଟିଂର ବିକାଶ, ବାଣିଜ୍ୟ ଉଦାରୀକରଣ, ଆର୍ଥିକ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହ୍ରାସ, ତଥା ବହୁରଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଗମ ଗୁଡିକର ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେବା, ସାମଗ୍ରୀ, ବୈଷୟିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ନୂତନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତଥା ସୃଜନଶୀଳ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡିକର ପ୍ରସାର ହୋଇଛି । ସାଂପ୍ରତିକ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଯୋଗୁଁ ନୂତନ ସାମାଜିକ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷାରେ ବୃଦ୍ଧି ତଥା ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ପରିବ□ନ ହେଉଛି । ଏହା ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମଧ ପରିବ□ନ ଆଣୁଛି । ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ବିଶ୍ୱକରଣର ପ୍ରଭାବ ମଧ ମିଶ୍ରିତ ହେଉଛି । ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଯୋଗୁଁ କିଛିଟା ଲାଭ ଅବଶ୍ୟ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଅଧିକ ସଂକଟ ମଧ୍ୟ ଦେଖା ଦେଇଛି । ରାଷ୍ଟ୍ରର ଢା□ା ଦୁର୍ବଳ ହେଉଛି । ବଜାର ଅଭିମୁଖି ଚିନ୍ତାଧାରାର ଅଧିକ ପ୍ରସାର ଯୋଗୁଁ ସଂପଦା ଏକତ୍ରିକରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଫଳରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଅସମାନତା ବୃଦ୍ଧି ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ତଥା ସାମାଜିକ ସଂକଟ ମଧ ଦେଖା ଦେଇଛି, ଯାହାର ପ୍ରଭାବ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପଡୁଛି ।

ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ

ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଢା□ାରେ ମୁଖ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ ବିଶ୍ୱକରଣ ଏହାକୁ ମଧ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରୀୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚାପ, ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରସାର ତଥା ଦକ୍ଷତା ଓ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନେଇ ଅଧିକ ଚିନ୍ତା, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନମାନେ ଯେଉଁ ସହାୟତା ବିଶେଷକରି ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଦେଉଛନ୍ତି ତାହାର ମଧ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି, କାରଣ ଏହା ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ଉପରେ

> **ସାମାଜିକ ସଂଗଠନମାନଙ୍କ ସହ ମିଶି ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇଥାଏ । ତେଣୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଓ ସମନ୍ୱୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବା ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଭି କ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ ।**

ଆର୍ଥିକ, ସାମରିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି କରୁଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଅଧିକାର ଓ ନୀତିଗତ ପସନ୍ଦ ନେଇ ଲୋକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିକଳ୍ପ ରହୁନାହିଁ । ଅନେକ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯେଉଁ ଢା□ାଗତ ଆଡଜେଷ୍ଟମେ□ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ସ୍ଥାନୀୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିର ପରିପନ୍ଥୀ ହେଉଛି ।

ବିଶ୍ୱକରଣ ଯୋଗୁଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡିକ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରୀତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସାମିଲ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହାର ପ୍ରଭାବ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡିକର ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଢା□, ଶାସନକଳ ଉପରେ ପଡୁଛି । ନୂତନ ପରିବେଶ ସହ ଖାପ ଖୁଆଇବା, ନୂତନ ଦକ୍ଷତା, କ୍ଷମତା ଓ ପରିବ□ନ ହାସଲ ଜରୁରୀ ହୋଇପଡିଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକା, ବଜାର ପରିଚାଳିତ ବିକାଶ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରବ□ନ ଏବଂ ସରକାର, ବଜାର ଓ ନାଗରିକ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକ ସହଯୋଗ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧ ଯୋଗୁଁ ଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ପ୍ରକୃତିରେ ପରିବ□ନ ହେଉଛି । ପ୍ରଶାସନ ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା, ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ଓ ପାରଦର୍ଶିତା ହାସଲ ମୌଳିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରସାର ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ ବିଶ୍ୱକରଣ ଯୋଗୁଁ ମାନବ ଅଧିକାର ଉଲଂଘନ ଅଧିକ ହେଉଥିବା ଏବଂ ନାଗରିକମାନଙ୍କର ସାମଗ୍ରୀକକରଣ ହେଉଥିବା ଦେଖା ଯାଉଛି ।

ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନର ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି ଆଇନ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମାନି ସର୍ବସାଧାରଣ ହିତ ସୁରକ୍ଷା କରିବା, ସମାନତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା, ତଥା ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହେବା । ପାରଂପରିକ ପ୍ରଶାସନ ଅତ୍ୟଧିକ ଭାବରେ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହେଲେ ତଥା ଅତ୍ୟଧିକ ଭାବରେ ନୀତିନିୟମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପଛରେ ଚାଲିଲେ ତାହା ପ୍ରଶାସନର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥାଏ । ଏଥିସହିତ ସୋଭିଏତ ସଂଘର ବିଭାଜନ ସରକାରୀ ବ୍ୟୟ ଓ ଟିକସରେ ବୃଦ୍ଧି, ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ଉପରେ ଅଧିକ ଅସନ୍ତୋଷ ଆଦି ଯୋଗୁଁ ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରା ଅଧିକ ସୁଦୃଢ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ ଉପଯୁକ୍ତ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ଫଳପ୍ରଦ ସେବା ଯୋଗାଣରେ ପାରଂପରିକ ପ୍ରଶାସନିକ ପଦ୍ଧତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବିଫଳ ହୋଇଯାଇଛି । ତେବେ, ମୋଟା ମୋଟି ଭାବରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ପ୍ରଶାସନ ନିୟମିତତା ଜାରୀ ରହିବା ଚାହୁଁଥିଲେ ହେଁ ବିଶ୍ୱକରଣ ଯୋଗୁଁ ଅଧିକ ପରିବ□ନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ।

ବିଶ୍ୱକରଣ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ପ୍ରଶାସନର ଭୂମିକା କ'ଣ ହେବ ସେଥିନେଇ ଅନେକ ବୌଦ୍ଧିକ ତର୍କ ଓ ଆଲୋଚନାମାନ ହେଉଛି । ପାରଂପରିକ ମଡ଼େଲରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଜଟିଳତା ଓ ଦ୍ୱନ୍ଦ ସବୁ ଭରି ରହିଛି ସେଥିରୁ ନିମ୍ନ ଚିନ୍ତାଧାରା ସବୁର ଉଦ୍ରେକ ହେଉଛି :

- ବ□ମାନର ପରିବ□ିତ ଦୃଶ୍ୟପଟ ସରକାରରେ ସଂସ୍କାର ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି ।
- ସରକାରୀ ସଂଗଠନଗୁଡିକର ମାନସିକତାରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବାକୁ ପଡିବ ଯଦ୍ୱାରା ସେମାନେ କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ଉପରେ ମଧ ଧାନ ଦେଇପାରିବେ ।
- ସେମାନଙ୍କୁ ମିଶନ ଅଭିମୁଖୀ, ସେବା ଅଭିମୁଖୀ ତଥା ରିସ୍କ ନେବା ମନୋଭାବ ସଂପନ୍ନ ହେବାକୁ ପଡିବ ।

ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ସମ୍ମୁଖିନ ହୋଇଥିବା ଅନେକ ସମସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ଏହି ପରିବ□ନ ଦାବୀ ଅଧିକ ହୋଇଛି । ଅର୍ଥନୀତିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ୧୯୭୦ ଦଶକରେ ହୋଇଥିବା ତୈଳ ସଂକଟ ହେତୁ ଅନେକ ଦେଶମାନଙ୍କର ବଜେଟ ନିଅ□ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । ଏଭଳି ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଉପରେ ଅଧିକ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଥିଲା ସେଗୁଡିକ ହେଲା :-

- ଦିନକୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ସରକାରୀ ବ୍ୟୟ
- ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ଅପରେସନରେ ଅପାରଗତା, ନଷ୍ଟ, ଅହେତୁକ ବିଳମ୍ବ, ଦୁର୍ନୀତି ସହ ପରିଚାଳନା ଅପାରଗତା ।
- ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତାର ଅଭାବ
- ନାଗରିକମାନେ ସରକାରୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରୁ ଦୂରରେ ରହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସାଧାରଣ ମନୋଭାବ ।

ଏକ ଜନ କଲ୍ୟାଣ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଉପରେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ଅଧିକ ହେବା ଦୀର୍ଘ ମିଆଦ ଆର୍ଥିକ ଅଧୋଗତି ହେବା, ତଥା ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିରୁତ୍ସାହିତ ହେଉଥିବା କୁହାଯାଉଛି । ସାମାଜିକ -ଆର୍ଥିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ବୃଦ୍ଧି ସଂସ୍କାର ପାଇଁ ତ୍ୱରକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିଛି । ଅପାରଗ ଓ ନିମ୍ନ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନର ସେବା ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହୋଇଛି । ସର୍ବସାଧାରଣରେ ଏହା ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିଲା ଯେ ସରକାରୀ

ସେବାରୁ ଲାଭ କମ ମିଳିଛି । ବ୍ୟୟ ତୁଳନାରେ ଲାଭ ଯଥେଷ୍ଟ କମ ହେଉଛି ବୋଲି ଧାରଣା କରାଯାଇଛି । ଏହା ପଛରେ କାରଣ ହେଉଛି ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ବଜାର ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଓ ନାଗରିକଙ୍କ ଦାବୀ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ନ ହେବା । ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଭୂମିକା

ରାଷ୍ଟ୍ର ସବୁବେଳେ ସାମାଜିକ ପ୍ରଶାସନର କେନ୍ଦ୍ରରେ ରହିଛି । ପାରଂପରିକ ଭାବରେ ଅନେକ ଦେଶ କଲ୍ୟାଣ ମୂଳକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚିନ୍ତାଧାରା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଲୋକ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ଦାୟିତ୍ୱ ସହ ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ୮୦ ଓ ୯୦ ଦଶକରେ ବିଶ୍ୱକରଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବା ପରଠାରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକାରେ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଛି - ସ୍ଥାନୀୟ ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ସଂସ୍କୃତି ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ଏହା ଅନୁଭବ କରାଗଲା ଯେ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସବୁ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ସଫଳ ଭାବରେ ତୁଲାଇବାରେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅସନ୍ତୋଷ ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଦୃଶ୍ୟପଟ ସହିତ ତୁରନ୍ତ, ସନ୍ତୋଷଜନକ, ନମନୀୟ ଓ ସୃଜନଶୀଳ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଦିଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅସମର୍ଥ ହେବା । ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ହାତ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାରିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅଣସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହେଉଛି ।

ତେଣୁ, ସରକାରଙ୍କ ଭୂମିକା ସୀମିତ କରିବା ପାଇଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଏକ ନୂତନ ଚିନ୍ତାଧାରା ପ୍ରକଟ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରେ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ ମତ ନିଆଯାଇଥିଲା ତାହା ହେଲା:-

- ସରକାର କମ କରିବା ଉଚିତ ।
- ପୂର୍ବରୁ ଚାଲି ଆସୁଥିବା ବ୍ୟାପକ ଦାୟିତ୍ୱ ସବୁ କମ କରିବାକୁ ହେବ ।
- ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବା ଓ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯଥା ସଂଭବ ଘରୋଇକରଣ କରିବା ।
- ବଜାର ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ଦକ୍ଷତା ଅନୁରୂପ ନିଜର ଅପରେସନରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା ।

ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ପଛରେ ଯେଉଁ ଚିନ୍ତାଧାରା ରହିଛି ତାହା ହେଲା ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ଏକ ଉତ୍ତମ ଚିନ୍ତାଧାରା ଯାହା ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ସରକାରଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଭଲ ଭାବରେ ପୂରଣ କରିଥାଏ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ଆସିଛି ନୂତନ ଢାଞ୍ଚା ଓ ଗୁଣ । ଏକ ବଜାର ଅଭିମୁଖୀ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୋଧି ଦର୍ଶନ ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଆମେରିକାରେ ୧୯୮୦ ଓ ୯୦ ଦଶକରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଏକ ନୂତନ ରାଜନୈତିକ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିକାଶ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ବଜାର ଥିଲା କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ, ମାତ୍ର ଆର୍ଥିକ ସାମାଜିକ ଓ ପରିବେଶିକ ଚାପରୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ନୁହେଁ ।

ପ୍ରଶାସନର ପରିଚାଳନା

୧୯୬୦ ଦଶକ ପରଠାରୁ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସାମାଜିକ ଅର୍ଥନୀତିକ ଏବଂ ପରିବେଶ ଚାପରୁ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିରନ୍ତର ଭାବରେ ହେଉଛି । ୧୯୭୦ ଦଶକରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଶାସନିକ ସୁଧାର କାର୍ଯ୍ୟ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା । ପୁରାତନ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସାଧାରଣତଃ ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ଅନୁରୂପ ଢାଞ୍ଚା କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଆଦି ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଥିଲା ଏହା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯୁକ୍ତି ସଂଗତ ବ୍ୟବହାର ଯାହା ହେଉଛି ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ତାହାକୁ ସାଂପ୍ରତିକ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଧରାଗଲା ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ପଦ୍ଧତି ଓ ଜନସେବା ଆଭିମୁଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ପାରଂପରିକ ଭାବରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ବେଳେ ନୂତନବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଦକ୍ଷତା, ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଫଳପ୍ରଦ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଗଲା ସେଥିରେ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁକୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧନ କୌଶଳ ପ୍ରଚଳନ, ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଓ ଗ୍ରାହକ ଅଭିମୁଖି କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ଏହାକୁ ନୂତନ ପବ୍ଲିକ ମ୍ୟାନେଜ୍‌ମେଣ୍ଟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗ ଏବଂ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରଂଭିକ ସମୟରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଦକ୍ଷତାକୁ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ସହ ଯୋଡ଼ି କରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ଆମେରିକା ଭଳି ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବିଦ୍ୟୁତଶକ୍ତି ଯୋଗାଣ, ଜଳ ଯୋଗାଣ ଆଦି ସର୍ବସାଧାରଣ ଉପଯୋଗୀ ସେବାର ପ୍ରଚଳନ ପାଇଁ ଅମଲାତନ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସଂରଚନା ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ପୁଂଜି ନିବେଶ

ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ତଥା ଏଥିଯୋଗୁଁ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ ସିଧାସଳଖ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଘରୋଇକରଣ, କ□ାକଟିଂ ଆଦିକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଲା । ଆର୍ଥିକ କାରଣ ସମେତ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ବ୍ୟାପକ ଅସନ୍ତୋଷ ମଧ ବ୍ରିଟେନ, କାନାଡା, ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ ଓ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଭଳି ଦେଶରେ ସରକାରୀ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ପରିବ□ନ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା । ଏହିସବୁ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବା ପରିଚାଳନାରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବା ସପକ୍ଷରେ ଥିଲେ । ନୂତନ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଓ ପ୍ରଭାବ ଯେଉଁଥିରେ ବଜାରକୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଓ ବଳିଷ୍ଠ ବୋଲି ଧରାଯାଉଥିଲା ତାହାକୁ ସର୍ବସାଧାରଣ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ନୂତନ ଉଦାରବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଭୂମିକାକୁ ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ କେବଳ ମୁକ୍ତ ବଜାରହିଁ ସମାଜକୁ ଏକାଠି ରଖି ପାରିବ । ତେଣୁ, ସେବା ଡେଲିଭେରୀରେ ବଜାରବଳ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଗଲା ।

୧୯୮୦ ଓ ୯୦ ଦଶକରେ ଭାରତ ସମେତ ଅନେକ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ସାଂଗଠନିକ ଆଡଜଷ୍ଟମେ□ ଓ ଷ୍ଟାବିଲାଇ ଜେସନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ଏଥିରେ ଉ□ମ ମାକ୍ରୋ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ଫାଇନାନ୍‌ସିଆଲ୍ ନୀତି, ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ଆର୍ଥିକ ଉଦାରୀକରଣ, ଘରୋଇକରଣ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମୁକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ଏହି ନୀତିରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଗଲା ।

ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ : ଆହ୍ୱାନର ପରିଦୃଶ୍ୟ

ସାଂପ୍ରତିକ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ଆଜିକାଲି ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଢା□ାରେ ବ୍ୟାପକ ପରିବ□ନ ହେଉଛି । ଏହା ନମନୀୟ, ସକ୍ରିୟ, ରିସ୍କ ଉଠାଇବା ଭଳି, ଔଦ୍ୟୋଗିକ ମନୋଭାବ ସଂପନ୍ନ, ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସରକାରର ନୂତନ ଆବିଷ୍କାର ସହିତ ଜନସେବା ସଂସ୍କାର ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ, ସୁଶାସନ ପଦକ୍ଷେପ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି । ସରକାର, ବଜାର ସମାଜ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ରହିଛି ଏବଂ ଏଠାରେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି ସାଂପ୍ରତିକ ବିଶ୍ୱକରଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିକାଶ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହାର ପୁନର୍ଗଠନ କରିବା । ଏହା ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ସମ୍ମୁଖରେ ନୂତନ ଆହ୍ୱାନ ସବୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକାରେ ନୂତନ ରୂପଦେବା

ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ ଯେ ବିଶ୍ୱକରଣ ରାଷ୍ଟ୍ର, ଏହାର ନୀତି, ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଓ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି । କର୍ପୋରେଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ନାଗରିକ ମାନଙ୍କ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ସଂକୁଚିତ ହୋଇପଡୁଛି । ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକାରେ ପରିବ□ନ ମଧ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ଏଠାରେ ଯାହାକୁ ହେୟଜ୍ଞାନ କରାଯାଉଛି ତାହା ହେଲା ବଜାର ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହା ସଫଳ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବାକୁ ହେଲେ ବ୍ୟାପକ ଭି□ଭୂମି ସଂପ୍ରସାରଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ତେଣୁ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବ୍ୟାପକ ସଂପ୍ରସାରଣ ଅନୁକୂଳ କରିପାରୁଥିବା ବଳିଷ୍ଠ ରାଷ୍ଟ୍ର ଆବଶ୍ୟକ । ତେବେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ପାଇଁ ମଧ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ନୂତନ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡିବ, ଏହା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ, ସଂପ୍ରସାରଣ ଭି□କ, ତ୍ୱରକ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାତ୍ମକ ହେବା ଦରକାର । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟାର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ହେଲେ ହିଁ ଆମେ ବିଶ୍ୱକରଣର ପ୍ରଭାବକୁ କମ କରିପାରିବା ।

ଫଳପ୍ରଦ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଶାସନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ ବଜାରଶକ୍ତି ଯେପରି ସଠିକ ଭାବରେ ସାମାଜିକ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ସେଥିପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଶାସନିକ ସହାୟତା ମଧ ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏଠାରେ ଏକ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଗୁଣ ନିମ୍ନମତେ ହେବା ଦରକାର :

- ବଳିଷ୍ଠ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ।
- ବିଶ୍ୱସନୀୟ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନ୍ୟାୟପାଳିକା ।
- ଆର୍ଥିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ଫଳପ୍ରଦ ଆଇନଗତ ଫ୍ରେମୱାର୍କ ।
- ମୁକ୍ତ ଓ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ମୂଳକ ଆର୍ଥିକ ପରିବେଶ ।
- ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିରତା ଓ ଆର୍ଥିକ ଦାୟିତ୍ୱ ।
- ନ୍ୟାୟ ସଂଗତ ଟିକସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
- ବିକଶିତ ଓ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାମୂଳକ ଶ୍ରମ, ଆର୍ଥିକ ଓ ପୁଂଜିବଜାର ।
- ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଷ୍ଟିଅରିଂ, ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓ ଏନଫୋର୍ସମେ□ କ୍ଷମତା ।
- କ୍ଷୁଦ୍ର, ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ଏବଂ ମାକ୍ରୋଶିଳ୍ପ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ

ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରସାର ସକାଶେ ସରକାରୀ ଓ ଘରୋଇ ସହଯୋଗ ।

ଗଣତନ୍ତ୍ରିକ ମଡେଲ ଭାବରେ ସିଭିଲ ସୋସାଇଟିର ସଂପୃକ୍ତି

ପରିବ□ିତ ଦୃଶ୍ୟପଟରେ ଗୋଟିଏ ମତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଏବଂ ସରକାର ପରିଚାଳିତ ବଜାର ଶକ୍ତି ସମାଜ ପାଇଁ ହିତକାରକ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ନାଗରିକ ସମାଜଭାବରେଏକ ବିକଳ୍ପ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ରାଜନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ନାଗରିକ ସମାଜ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଓ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା । ଏହା ହେଉଛି ସେହି ସଂଗଠନ ମାନଙ୍କର ଯେଉଁମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଠାରୁ ହି ସ୍ୱାୟ□ତା ହାସଲ କରିଥାନ୍ତି ମାତ୍ର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଉପରେ ଚାପ ପକାଇଥାନ୍ତି ।

ବଜାର କିନ୍ତୁ ଲାଭ ମନୋବୃ□ିରେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂଗଠନ ସବୁରେ ଅପାରଗତା ଓ ଅତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ନାଗରିକ ସଂଗଠନ ଗୁଡିକର ମହ□ୱ ଅଧିକ ହୋଇଛି, କାରଣ ଏଗୁଡିକ ହେଉଛନ୍ତି ନମନୀୟ, ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଭି□ିକ, କମ ଅମଲା ତାନ୍ତ୍ରିକ, ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ଏବଂ ଏଗୁଡିକ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଂଚିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ । ନିଜର କଲ୍ୟାଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ସବୁ କିଛି ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବାରେ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ହେଉଛି ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ନାଗରିକ ସମାଜର ବିକାଶକୁ ସାମୁହିକବାଦର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଉଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ବଜାରକୁ ସାଧାରଣତଃ ଦୂରାନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣର ଉତ୍ସ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇଥାଏ, ଯାହାର ପ୍ରଭାବ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜୀବନ ଉପରେ ନପଡିପାରେ । ସାମୁହିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ହେଉଛି ଏକ ନୂତନ ବିକାଶ ଏବଂ ଏହା ଦିନକୁ ଦିନ ଅଧିକ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହେଉଛି ଏବଂ ଏହା ସମାଜକୁ ଏକ ବିସ୍ତାରିତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଦେଇଥାଏ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି । ତେବେ ମୁକ୍ତ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୀମିତତା ଯୋଗୁଁ ଏକ ତୃତୀୟ ମାର୍ଗ ବିକଶିତ ହୋଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ସରକାର, ନାଗରିକ ଓ ଘରୋଇ କ୍ଷେତ୍ରର ସୁଦୃଢ଼କରଣ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ର-ବଜାର ସହଯୋଗ

ଏପରିକି ସର୍ବାଧିକ ଉଦାର ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମଧ ଆର୍ଥିକ ଜୀବନର ଢା□ା ବିକଶିତ କରିବାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଭୂମିକା ରହିଛି । ବଜାର ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭି□ିରେ ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ସରକାର ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯାହା ଉପଯୁକ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ତଦାରଖ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ଔଦ୍ୟୋଗିକରଣକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିପାରିବ । ଏଠାରେ ପ୍ରଶାସନର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରେ । ଏହା ମଧ ଅନୁଭବ କରାଯାଉଛି ଯେ ଯେକୌଣସି ବଜାର ଅଭିମୁଖୀ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଭୂମିକା ମଧ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଏ । ତେବେ ସରକାରୀ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବଜାର ଅନୁକୂଳ ହେବା ଦରକାର ।

ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ବଜାର ମଧରେ ସମନ୍ୱୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ କେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡିକର ଭୂମିକା ନିମ୍ନ ବିଷୟ ଉପରେ ଅଧିକ ହେବା ଦରକାର :

- ସାମଗ୍ରିକ ଆର୍ଥିକ ନୀତି ।
- ଆବଶ୍ୟକ ଭି□ିଭୂମି ସଂରଚନା ।
- ବଜାର ବିସଂଗତି ବିଲୋପ କରିବା ।
- ସେବାର ମାନକ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।
- ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।
- ଆବଶ୍ୟକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାତ୍ମକ/ ଆଇନଗତ ଫ୍ରେମୱାର୍କ ଗଠନ କରିବା ।
- ଖାଉଟି, ନିଯୁକ୍ତି ଦାତା, କର୍ମଚାରୀ ଓ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ସୁରକ୍ଷା କରିବା ।
- ବଜାରରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପୁଂଜି ଯୋଗାଇବା ।

ସାମାଜିକ ସଂଗଠନମାନଙ୍କ ସହ ମିଶି ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇଥାଏ । ତେଣୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସମାଜ ମଧରେ ଅଧିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଓ ସମନ୍ୱୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବା ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଭି□ିକ ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ । ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶ ମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ସାମୁହିକ ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ପଦ୍ଧତି ସବୁ ମଧ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଉଛି । ଏହା କେତେକ ସାମୁହିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥା ବନୀକରଣ, ଜଳ ବିତରଣ, ଜଳସେଚନ ଆଦିରେ କରାଯାଉଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସମାଜ ମଧରେ ସମୟ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଧିକ କରିବାକୁ ହେଲେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ :

- ସହଯୋଗ ଓ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଭି□ିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିକାଶ ।

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୧ପୃଷ୍ଠାରେ

ଉ ମ ଶାସନ ନିମନ୍ତେ ଶାସନ ସଂସ୍କାର

• *ପ୍ରଫେସର ସ୍ନେହଲତା ପଣ୍ଡା*

ବ ର୍ମାନ ଶାସନକୁ ଦକ୍ଷ, ନିରପେକ୍ଷ, ଦାୟିତ୍ୱସଂପନ୍ନ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କେତେକ ପ୍ରୟାସ ସ୍ୱାଗତ ଯୋଗ୍ୟ । ସେଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରୁ ସାମାଜିକ ନିରୀକ୍ଷା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ ଶାସନ ନିମନ୍ତେ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ବୈଷୟିକ କୌଶଳର ବ୍ୟବହାର ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ।

ଶାସକ ଓ ଶାସିତ ଅନୁବନ୍ଧିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଶାସନ ମାଧ୍ୟମରେ । ଉ□ମ ଶାସନ ଦ୍ୱାରା ଏହି ସମ୍ପର୍କ ଦୃଢ଼ ହୁଏ । ତେଣୁ ଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉଦ୍ଭବ ହେବା ସମୟରୁ ଏହାକୁ 'ଉ□ମ' କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି । ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଗ୍ ଐତିହାସିକ ଯୁଗରୁ ଏହା ପରିବ□ନର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତର ମାଧ୍ୟମରେ ଗତି କରିଛି ।

ଭାରତରେ ବେଦ ଓ ପୁରାଣ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶାସନରେ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଆହୁତି ଦେଇ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାକୁ ସର୍ବୋ□ମ ମାନ୍ୟତା ଦିଆଯାଇଛି । ଅର୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶାସନ ଶୈଳୀ ଭାରତୀୟ ଚିନ୍ତନର ଏକାନ୍ତ ନିଜସ୍ୱ । ଶାସକର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ନ ଦେବା ପାଇଁ ଏଥିରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ମହାଅମାତ୍ୟ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପଦେଶରେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହେବା ରାଜକୀୟ ଶାସନରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଅନୁକ୍ରମଣିକା । ଆରବୀୟମାନେ ପ୍ରଶାସନକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରିଥିଲେ ହେଁ ଏହା ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଥିଲା । ମୋଗଲ ଶାସନରେ ମାନସବାଦାର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ସହ ଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରଥା ଇଷ୍ଟ ଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନି ପ୍ରାୟତଃ ଅପରିବ□ିତ ରଖି ଆନୁଗତ୍ୟ ମୂଳକ ପଦାଧିକାରୀ ଚୟନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ୧୮୫୪ରେ ମାକ୍‌ଲେଙ୍କ ଶାସନ ସଂସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ପରିବ□ନ ହୋଇଥିଲା । ଦକ୍ଷତା ଭି□ିରେ ପ୍ରଶାସନିକ କର୍ମଚାରୀ ଚୟନ ଥିଲା ଏହାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ୧୮୫୮ରେ ଭାରତ ଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱ ବ୍ରିଟିଶ୍ ପାର୍ଲିଆମେ□ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ କେବଳ ଦକ୍ଷତା ଭି□ିରେ ହିଁ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇନଥିଲା । ୧୮୫୩ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତୀୟ ମାନଙ୍କୁ ଏହି ସେବାରେ ପ୍ରବେଶ ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ମିଳି ନଥିଲା । ୧୯୨୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ଏ ପରୀକ୍ଷା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉନଥିଲା । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସକ ୧୯୦୯, ୧୯୧୯ ଓ ୧୯୩୫ରେ ଶାସନରେ

ସଂସ୍କାର କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ୧୯୦୯ ଶାସନ ସଂସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ଭାରତୀୟମାନେ ବିଧାନ ପରିଷଦକୁ ନିର୍ବାଚିତ ହେବାପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । ୧୯୧୯ର ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଦେଶିକ ସ୍ତରରେ ଦ୍ୱୈତ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସୃତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୩୫ର ଆଇନରେ କିଛୁ ସଂସ୍କାର ବ୍ୟାପକ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ଅନେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ।

ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ପ୍ରଶାସନକୁ ନିରପେକ୍ଷ କରିବା ପାଇଁ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା, ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ସ୍ଥାୟୀ ନିଯୁକ୍ତି, ଅବସର କାଳୀନ ଭତ୍ତା ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱଚ୍ଛ, ନିରପେକ୍ଷ ତଥା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ହିତନିମନ୍ତେ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଲା । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହେଲେ ହେଁ ଦେଶର ଐକ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ପଦାଧିକାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ଶାସନର ପ୍ରମୁଖ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଗଲା । ତେବେ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ହୋଇ ପାରୁନଥିବା ଅନୁମାନ କରି ଶାସନ ସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ତରରେ ଅନ୍ୟୁନ ପଚାଶରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କମିସନ ଓ କମିଟି ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ଶାସନ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ୧୯୬୬ ମସିହାରେ । ଏହାର ୨୦ଟି ରିପୋର୍ଟରେ ପ୍ରାୟ ୫୩୭ଟି ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୁଡିକ ଶାସନର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ପ୍ରତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସମୟ ସହ ଶାସନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଅନେକ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ୧୯୫୧ରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ଗୋରୱାଲା କମିଟି ରିପୋର୍ଟ ୧୯୫୬ର ରାମସ୍ୱାମୀ ମୁଦାଲିଆର, ୧୯୬୨ର କ୍ରିଷ୍ଣାମାଚାରୀ କମିଟି, ୧୯୭୬ର କୋଠାରୀ କମିଟି, ୧୯୮୯ର ସତୀଶଚନ୍ଦ୍ର କମିଟି, ୨୦୦୧ର ଆଲଘ୍ ଓ ୨୦୦୪ର ହୋତା କମିଟି ରିପୋର୍ଟ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟଯୋଗ୍ୟ । ଏସବୁ କମିଟିରେ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ଶାସନରେ ଉପୁଜିଥିବା ସମସ୍ୟା ସେଗୁଡିକର ପୁନର୍ଗଠନ, ପଦ୍ଧତି, ନିଯୁକ୍ତି ତଥା ପଦୋନ୍ନତି ସମ୍ପର୍କିତ ସଂସ୍କାର ରିପୋର୍ଟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ତେବେ ପଞ୍ଚମ ବେତନ କମିଶନ ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ନିଯୁକ୍ତି ସପକ୍ଷରେ ମତ ଦେଇଥିଲେ । ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍କାର ସହ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ସଂସ୍କାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

୨୦୦୫ରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶାସନ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ୨୦୦୯ରେ ୧୫ଟି ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲେ । ଏହାର ପ୍ରଥମ, ଅଷ୍ଟମ, ଦଶମ, ଏକାଦଶ ଓ ତ୍ରୟୋଦଶ ରିପୋର୍ଟରେ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାରେ ବ୍ୟାପକ ସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି । କମିଟି ଜାତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବାଅଧିକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦେବା ପାଇଁ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଶାସନରେ ସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ୧୯୬୪ ମସିହାରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି । ଆବଶ୍ୟକ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହି ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ ସଂସ୍କାର କମିଶନ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୨୦୦୫ ମସିହାରେ ଏଥିନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବଜାର ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଚଳନ ପରେ ବେସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ ପରିଚାଳନା ଓ ଏହାର ସଫଳତା ଆଧାରରେ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ପରିଚାଳନାର ବିଶେଷତ୍ୱ ଥିଲା ସ୍ୱଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ପ୍ରଶାସନକୁ ପୁନର୍ଗଠନ କରିବା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶାସନ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଏଥିନିମନ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଟିଏ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଅଧିନରେ କେତୋଟି ବିଭାଗ ରହିବ ଏବଂ ଏକାଧିକ କିମ୍ବା ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରି ଏସବୁକୁ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । 'ମନ୍ତ୍ରୀ ସମୂହ' ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ବିଭାଗ ଗୁଡିକର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ରେଗୁଲେଟରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା ଏହାର ବିଶେଷତ୍ୱ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନୂତନ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ସୁଦୃଢ଼ ସ୍ୱଚ୍ଛ ତଥା କ୍ଷିପ୍ର କରିବା ପାଇଁ ଇ.ଶାସନକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯାଇଛି । ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଯଦିଓ ଜାତୀୟ ସୂଚନା କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, ଇ. ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ଉପଗ୍ରହ ଆଧାରିତ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୂଚନା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ୨୦୦୨ରେ ଗଠିତ ହେଲା । ୨୦୦୭ରେ ଇ. ଗଭର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ କୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଗଲା । ଶାସନର ବିଭିନ୍ନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ସୁବିଧାରେ କରିବା ପାଇଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶାସନ ସଂସ୍କାର କମିଟି ଏହାକୁ ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ କେନ୍ଦ୍ରର ସମସ୍ତ ବିଭାଗ ଓ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ଜନସେବା ଭିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହେଉଛି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅଧିକାଂଶ ସରକାରୀ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ଏହାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଲା ପ୍ରଶାସନିକ ସ୍ୱଚ୍ଛତା । ଏହା ସହିତ ଜ୍ଞାନ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପୃକ୍ତ କରାଯାଇ ଶାସନରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ

ସହଭାଗିତା ବ୍ୟାପକ କରାଯାଇଛି । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟରୁ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟକୁ ଶାସନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଶାସନର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏଥିରେ ବେସରକାରୀ ପରିଚାଳନା ସଂଯୋଗ ସହ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ପତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ ସମ୍ପୃକ୍ତ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଶାସନ ସଂସ୍କାର ଏକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ବୈଦିକ ଯୁଗରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁଗ ସହିତ ତାଳ ଦେଇ ଶାସନରେ ସଂସ୍କାର କରାଯାଇଛି । ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏତିକିଯେ ସ୍ୱାଧିନତା ପୂର୍ବରୁ ଶାସନ ଜନାଭିମୁଖି ହୋଇନଥିବା ବେଳେ ସ୍ୱାଧିନତା ପରେ ଏହାକୁ ଜନହିତକର କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଛି । ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ଆଭିମୂଖ୍ୟରେ ପରିବ□ନ ହୋଇଛି ।

ତେବେ ପ୍ରଶ୍ନ ହୁଏ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ତଥା ଲୋକାଭିମୁଖି ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛ ହୋଇଛି କି ? ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅର୍ଥରେ ଏହାର ଉ□ର କେବଳ ନେତିବାଚକ ହୋଇ ପାରେ । ଏଥିପାଇଁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାରଣ ହେଲା :-

୧. ସର୍ବଭାରତୀୟ ସେବାର ମାନବସମ୍ବଳ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟର ସ୍ଥାନ ଅପେକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରର ସ୍ଥାନକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ବ□ମାନ ବିଭିନ୍ନ କେନ୍ଦ୍ର ଅନୁଦାନ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ମାଧମରେ ଦିଆନଯାଇ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ କିମ୍ବା ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ସଂସ୍ଥା ମାଧମରେ ଦିଆଯିବା ଯୋଗୁଁ ମଧ ରାଜ୍ୟର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ତେଣୁ କେନ୍ଦ୍ର-ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛି ।

୨. ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ସଂସ୍କାର କମିଟିମାନ ବିକେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶାସନର ବିକେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ସନ୍ତୋଷ ଜନକ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ, ବରଂ କେନ୍ଦ୍ରିୟ ଯୋଜନା ଗୁଡିକ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ମାଧମରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆନଯିବା ଯୋଗୁଁ ବିକେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ଅର୍ଥହୀନ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନାରେ ଏହାକୁ ପୁନର୍ବାର ରାଜ୍ୟ ମାଧମରେ ଯୋଗାଇ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି । ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଯୋଜନା ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଭାଗିଦାରୀ ରହିଥିଲେ ହେଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା କେନ୍ଦ୍ରାୟନ କରାଯାଇଛି । ଶାସନ ପାଇଁ ବିଧାନ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିଚାର ବିଭାଗକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରାଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ଏସବୁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିପନ୍ଥୀ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ଲୋକପାଳ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଶାସନ ସଂସ୍କାର କମିଶନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ ହେଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା କେନ୍ଦ୍ର ତଥା ଅନେକ ରାଜ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

୩. ୧୯୮୮ରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ସରକାରିଆ କମିଶନ କେନ୍ଦ୍ର-ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ସର୍ବଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ସମ୍ପର୍କରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ସମବାୟ ଭି□କ ସଂଘୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିବ□ିତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀମାନେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନର ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧରେ ନଥିବା ହେତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ କ□ୃତ୍ୱ ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଶାସନ ସଂସ୍କାର କମିଶନ ପ୍ରଶାସନକୁ ସାଧାରଣ ଜନତା ଅଭିମୁଖୀ କରିବା ସହ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଓ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ପାଇଁ କେତେକ ସଂସ୍କାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେଥିମଧରୁ ସୂଚନା ଅଧିକାର ଶାସନରୁ ଫଳାଫଳ ଅନୁଧାନ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନ ଉନ୍ନତି ଇତ୍ୟାଦି ଉଲ୍ଲେଖି ଯୋଗ୍ୟ । ସର୍ବୋପରି ଦୁର୍ନୀତି ଉତ୍ପାଟନ ପାଇଁ ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ କମିଶନର ଦକ୍ଷତାବୃଦ୍ଧି ଓ ଲୋକପାଳ ସଂସ୍ଥା ପ୍ରତି ମଧ କମିଶନ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏସବୁ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ତ୍ରୁଟିରେ ସୁଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏହାର ଅନୁଧାନ ପାଇଁ ନାଗରିକକୁ ଅଧିକାର ଦିଆଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଏଥିରୁ ସୁଫଳ ମିଳୁନାହିଁ, ତେଣୁ ଜନ ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଉଛି ।

୪. ଶାସନ ସଂସ୍କାରର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି, ସର୍ବସାଧାରଣ ଅଭିମୁଖୀ ଶାସନ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷତା ରକ୍ଷା । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏସବୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

୫. ନିକଟ ଅତୀତରେ ସରକାରୀ ତଥା ବେସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାରେ ଅନେକ ଦୁର୍ନୀତି ହୋଇଥିବା ଭାରତର ମହାନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟରୁ ଜଣାଯାଏ । ଅନେକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ତଥା ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ□େ ଶାସନ ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ତେବେ ଏହାର ମୂଳୋତ୍ପାଟନ ନିମନ୍ତେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସଚେତନତା ତଥା

ଗଣମାଧମର ତତ୍ପରତା ଯୋଗୁଁ ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ କୌଣସି ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇ ପାରୁନଥିବା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ । କେବଳ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରି ଅଭାବରୁ ଅନେକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇପାରିନାହିଁ ।

୫. ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଶାସନକୁ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ ଅନେକ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇପାରୁନାହିଁ କାରଣ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ତତ୍ପରତା ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ । ସେଗୁଡିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବାକୁ ପଡିଛି । ବ□ମାନ ସାମାଜିକ ଗଣମାଧମର ପ୍ରସାର ଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଦେଶର ସବୁ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂସ୍ଥା ସମଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ନ ହେବା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବାବସ୍ଥାରେ ପରିବ□ନ ହୋଇ ନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି ଶାସକ ଓ ଶାସିତ ମଧରେ ସମ୍ପର୍କ 'କ୍ଷମତା'ର ପରିସରଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଶାସନ ପରିଚାଳନା ସ୍ୱଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଅନୁଯାୟୀ କରୁଛନ୍ତି । କ୍ଷମତାହୀନ ସାଧାରଣ ଜନତା ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ସମୟରେ ଯେମିତି ମନୋଭାବ ରଖିଥିଲେ ବ□ମାନ ମଧ ସେହିପରି ମନୋଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ଯୋଗୁଁ କ୍ଷମତାଶାଳୀଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରଶମିତ ହେଉନାହିଁ । ଉଭୟ ସ୍ତରରେ ସାମନ୍ତବାଦୀ ମନୋଭାବ ପରିବ□ିତ ନହେବା ଯାଏଁ ଉ□ମ ଶାସନ ପ୍ରବ□ନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । କ୍ଷମତାରେ ରହିବା ପାଇଁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସକ ଯେଉଁସବୁ ଶୈଳୀ ଆପଣେଇଥିଲେ ତାହାର ପୁନରାବୃ□ି ହିଁ ଘଟିଛି । ଗଣତନ୍ତ୍ର କେବଳ ନିର୍ବାଚନରେ ହିଁ ସୀମିତ ରହିଗଲା ଭଳି ମନେ ହେଉଛି । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଶାସକ ଓ ଶାସିତ ମଧରେ ବ୍ୟବଧାନ ପ୍ରଶସ୍ତ ହୋଇଛି ।

୬. ତେବେ ଏସବୁ ବିଚାରକୁ ନେଲାବେଳେ କ୍ଷମତାସୀନ ପଦାଧିକାରୀ ଉ□ମ ଶାସନ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଗୁଡିକ ମଧ ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇପାରେ । ରାଜନୀତିରୁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପୃଥକ୍ କରାଯିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶାସନ ନୀତିରେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ପୃଥକ୍ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଭାରତରେ ଏଥିପାଇଁ ବିଧିବିଦ୍ଧ ଭାବେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଚୟନର ନିୟମାବଳୀ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ନିଯୁକ୍ତି ପରେ ସମସ୍ୟା ଉପୁଜୁଛି ।

ସଂକ୍ଷେପରେ ଏ ସବୁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତ୍ରୁଟି ସଂଶୋଧନ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଯଦିଓ ପରିବ□ିତ ସମୟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏଥିନିମନ୍ତେ ଅନେକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ।

ବ□ମାନ ଶାସନକୁ ଦକ୍ଷ, ନିରପେକ୍ଷ, ଦାୟିତ୍ୱସଂପନ୍ନ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କେତେକ ପ୍ରୟାସ ସ୍ୱାଗତ ଯୋଗ୍ୟ । ସେଗୁଡିକ ମଧରୁ ସାମାଜିକ ନିରୀକ୍ଷା, ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ ଶାସନ ନିମନ୍ତେ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ବୈଷୟିକ କୌଶଳର ବ୍ୟବହାର ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । ତେବେ ଏହାକୁ ଆହୁରି ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ।

୧. କ୍ଷମତା ବିକେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ଏବଂ ବିକେନ୍ଦ୍ରିତ କ୍ଷମତା ଉପଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ସୁଚିନ୍ତିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

୨. ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧିନ ଭାବେ ମତାମତ ଦେବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଏସବୁ ମତାମତ ଶାସନ ସହ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ସହମତି ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୩. ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଗୁଡିକ ତର୍ଜମା କରିବା ପାଇଁ ସୁଚିନ୍ତିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଅବିଳମ୍ବେ ଏଗୁଡିକ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ।

୪. ବ୍ୟକ୍ତିନିଷ୍ଠ ମନୋଭାବରେ ପରିବ□ନ ।

୫. ସରକାରୀ ସମ୍ପ□ିକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ହିତ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗ କରି ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ।

୬. ସାମାଜିକ ନିରୀକ୍ଷା, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସଚେତନତା, ଉଚିତ ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପନା, ସେ ଗୁଡିକ ପୂରଣ ପାଇଁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦ୍ୱାରା ସହଭାଗିତା ଭି□ିକ ଶାସନ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଶାସନକୁ ଜନହିତକର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପ୍ରଶାସନର ଦାୟିତ୍ୱ । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ଫଳପ୍ରଦ କରିବା ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣ ହିଁ ଉଚିତ ମାର୍ଗ ପ୍ରଦର୍ଶକ ।■■

* ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଓଡିଶା

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କାମଚଳା ବଜେଟ

ଲୋକସଭାରେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ପି. ଚିଦାମ୍ବରମ ୨୦୧୪-୧୫ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ କାମଚଳା ବଜେଟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ବଜେଟରେ ଯୋଜନା ବାବଦ ଖର୍ଚ୍ଚ ୫୫୫୩୨୨ କୋଟି ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ଅଣଯୋଜନା ଖର୍ଚ୍ଚର ଆକାର ୧୨, ୦୭, ୮୯୨ କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ରହିଛି । ୨୦୧୩-୧୪ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ବି□ୀୟ ନିଅ□ ୪.୬ ରେ ସୀମିତ ରହିବ ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଆଶା ପ୍ରକଟ କରିଛନ୍ତି । ତେବେ ଆଗାମୀ ୨୦୧୪-୧୫ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ବି□ୀୟ ନିଅ□କୁ ମୋଟ ଘରୋଇ ଉତ୍ପାଦନରେ ୪.୧ ପ୍ରତିଶତରେ ସୀମିତ ରଖାଯିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରାଜସ୍ୱ ନିଅ□ ୩ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ ବୋଲି ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଆଶା ପ୍ରକଟ କରିଛନ୍ତି । ଦେଶରେ ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସକାଶେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଚଳିତ ବର୍ଷ ଚଳନ୍ତି ବାଣିଜ୍ୟିକ ନିଅ□ ୪୫୦୦ କୋଟି ଡଲାରରେ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଖାଦ୍ୟ ମୁଦ୍ରାସ୍ଫୀତି ଏବେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଚିନ୍ତାର କାରଣ ହୋଇଛି, ହେଲେ କେତେକ ଦୃଢ଼ ପଦକ୍ଷେପ ସହିତ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବାରୁ ଏହି ହାର ୧୩.୬ ପ୍ରତିଶତରୁ ୬.୨ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଛି ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ କହିଛନ୍ତି । ଆସନ୍ତା ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ବି□ୀୟ ନିଅ□ ପରିମାଣ ମୋଟ ଘରୋଇ ଉତ୍ପାଦନର ୩ ପ୍ରତିଶତରେ ସୀମିତ ରଖାଗଲେ ଦେଶର ବିକାଶ ହାର ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ବୋଲି ସେ ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ କହିଛନ୍ତି ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଭାରତ ନିର୍ମାଣ ଯୋଜନାର ସଫଳ ରୂପାୟନ ପାଇଁ ନିଜସ୍ୱ ପାଣ୍ଠିରୁ କିଛି କିଛି ବ୍ୟୟ କଲେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ପ୍ରତିରକ୍ଷା, ରେଳବାଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଢା□ାଗତ କ୍ଷେତ୍ର ନିମନ୍ତେ ଅଧିକ ସମ୍ବଳ ଯୋଗାଡ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତେ ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ କହିଛନ୍ତି । କାମଚଳା ବଜେଟ ଉପସ୍ଥାପନ ବେଳେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ କୃଷି, ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ର, ଭି□ିଭୂମିର ବିକାଶ, ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ଯୋଜନା, ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ କଲ୍ୟାଣ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଫ୍ଲାଗସିପ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ବା ଭାରତ ନିର୍ମାଣ ଯୋଜନାକୁ ଫଳପ୍ରଦ ଢଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଲାଗି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ବରାଦ କରିଛନ୍ତି ।

କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ୧୨୬ଟି ଜନକଲ୍ୟାଣକାରୀ ଯୋଜନାକୁ କା□ଛା□ କରାଯାଇ ୬୬ଟି ଯୋଜନାରେ ସୀମିତ ରଖାଯାଇଛି । ଏହିସବୁ ଯୋଜନାର ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ନୂତନ ବଜେଟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି ।

ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ପି. ଚିଦାମ୍ବରମ ତାଙ୍କ ବଜେଟ ଅଭିଭାଷଣରେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ 'ଏକ ର୍ୟାଙ୍କ ଏକ ପେନସନ ଯୋଜନା ନୀତି'କୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଛନ୍ତି । ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ୨୦୧୫ର କାମଚଳା ବଜେଟରେ ୫୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟ ବରାଦ କରିଛନ୍ତି । ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତିର ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ୨୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଏକ ଉଦ୍ୟୋଗ

ମୂଳଧନ ପାଣ୍ଠି ୨୦୦ ଗଠନ ବିଷୟ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ୪୦୦ ଜିଲ୍ଲାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିବା ପୁନର୍ଗଠିତ ସମନ୍ୱିତ ଶିଶୁବିକାଶ ଯୋଜନାକୁ ଦେଶର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲାଗୁ କରାଯିବ ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୯ରୁ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୩ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଋଣ ନେଇଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସୁଧ ଛାଡ କରାଯିବ । ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟୟଭାର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବହନ କରିବେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ୯ଲକ୍ଷ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଉପକୃତ ହେବେ ବୋଲି ତାଙ୍କ କାମଚଳା ବଜେଟରେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଶକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ୟୁପିଏ ସରକାର ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୩ ସୁଦ୍ଧା ୪୧ ଲକ୍ଷ ୧୬ ହଜାର ମହିଳା ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ୩୬,୮୯୩ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଋଣ ସହାୟତା ଯୋଗାଇଦେଇଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିବାସୀ ଅଧିକାର ଆଇନ ବଳରେ ୧୨୮ ଲକ୍ଷ ପଟ୍ଟା ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ଜମି ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଯୋଜନାରେ ମୋଟ ୧୮ ଲକ୍ଷ ୮୦ ହଜାର ହେକ୍ଟର ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ।

କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅଧିକ ବଳ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଏକ ମହତ୍ୱାକାଂକ୍ଷୀ ଋଣ ଯୋଜନା ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଯୋଜନା ଅଧୀନରେ ୨୦୧୪-୧୫ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ୮ଲକ୍ଷ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଋଣ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ଚଳିତ ୨୦୧୩-୧୪ ବର୍ଷରେ କୃଷିଋଣ ପରିମାଣ ୭ଲକ୍ଷ କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ଟପିଯିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି । ସେହିପରି ଚାଷୀଙ୍କୁ ସୁଧ ରିହାତି ସ୍କିମ ପୂର୍ବଭଳି ଜାରି ରହିବ । ସାଧାରଣ ଭାବେ ୨ ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ଋଣ ପରିଶୋଧ କରୁଥିବା ଚାଷୀଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ୩ ପ୍ରତିଶତ ରିହାତି ମିଳିବ । ଫଳରେ କୃଷି ଋଣ ଉପରେ ବାସ୍ତବ ଋଣ ପରିମାଣ ୪ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ । ଏହି ସୁଧ ରିହାତି ଯୋଜନା ପାଇଁ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ କାମଚଳା ବଜେଟରେ ୨୩,୯୨୪କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟବରାଦ କରିଛନ୍ତି । ଚଳିତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ମୋଟ ଘରୋଇ ଉତ୍ପାଦନର ୪.୬ ପ୍ରତିଶତ ରହିବ ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଚାଉଳକୁ ମହଜୁଦ ରଖିବା, ପ୍ୟାକେଜିଂ ଏବଂ ଏହାର ପରିବହନ ବେଳେ ପଡୁଥିବା ସେବା ଟିକସକୁ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ କାମଚଳା ବଜେଟରେ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନେଇଛନ୍ତି । ଫଳରେ ଏପ୍ରିଲରୁ ଚାଉଳ ଶସ୍ତା ହେବ । ଅପରପକ୍ଷରେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ପରୋକ୍ଷ ଟିକସ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେତେକ ରିହାତି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଅନେକ ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ଉତ୍ପାଦ ଶୁଳ୍କ

ବ୍ୟୟ ବରାଦ

- ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ- ୮୨, ୨୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟବରାଦ
- କେନ୍ଦ୍ର ମାନବସମ୍ବଳ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ- ୬୭,୩୯୮ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟ ବରାଦ
- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ- ୩୩,୭୨୫ କୋଟି
- ମହିଳା ଓ ଶିଶୁକଲ୍ୟାଣ- ୨୧ହଜାର କୋଟି
- ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗାଣ ଓ ପରିମଳ ସୁରକ୍ଷା-୧୫୨୬୦ କୋଟି
- ପ୍ରତିରକ୍ଷା- ୨୨୪୦୦୦ କୋଟି
- ଖାଦ୍ୟ ସବସିଡି ପାଇଁ- ୧୧୫୦୦୦ କୋଟି
- ଇନ୍ଧନ ସବସିଡି- ୬୫,୦୦୦ କୋଟି
- ମହିଳା ବଜେଟ(ଜେଣ୍ଡର ବଜେଟ)- ୯୭,୫୨୨ କୋଟି
- ବାଳବିକାଶ ବଜେଟ(ଚାଇଲ୍ଡ ବଜେଟ)-୮୧,୦୨୪ କୋଟି
- ନିର୍ଭୟା ପାଣ୍ଠି- ୧୦୦୦ କୋଟି
- ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି ଉପଯୋଜନା- ୪୮,୬୩୮କୋଟି
- ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜନଜାତି ଉପଯୋଜନା- ୩୦,୭୨୬ କୋଟି
- ରାଜ୍ୟ ଯୋଜନା- ୩,୩୩,୫୬୨ କୋଟି
- ମନରେଗା- ୩୪,୦୦୦ କୋଟି
- ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ-୨୭୬୩୫ କୋଟି
- ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ- ୧୩୧୫୨ କୋଟି
- ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ଅଭିଧାନ-୪୯୬୫ କୋଟି
- ସମନ୍ୱିତ ଶିଶୁବିକାଶ ଯୋଜା-୧୮,୬୯୧ କୋଟି
- ଇନ୍ଦିରା ଆବାସ ଯୋଜନା-ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ- ୧୬,୦୦୦ କୋଟି
- ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରାମସଡକ ଯୋଜନା-୧୩,୦୦୦ କୋଟି
- ସହର ବିକାଶ/ଜେନଏନଏନୟୁଆରଏମ-୭୦୬୦ କୋଟି
- ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ମିଶନ-୨୨୦୦ କୋଟି

ପରିମାଣ ୨ରୁ ୬ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକ ଏଣିକି ଶସ୍ତା ହେବ ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ କହିଛନ୍ତି ।

- ଛୋଟ ଓ ମଧମ ଧରଣର କାର୍
- ମୋଟର ସାଇକେଲ
- ସ୍କୁଟର
- ବ୍ୟାବସାୟିକ ଗାଡି
- ଏସୟୁଭି
- ସ୍ୱଦେଶୀ ମୋବାଇଲ
- ସାବୁନ ଓ ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ
- ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଇତ୍ୟାଦି

ଏଥର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ କାମଚଳା ବଜେଟରେ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଭି□ଭୂମି କ୍ଷେତ୍ରର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ କେତେକ ନୂଆ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ଦେଶରେ ୮ଟି ଜାତୀୟ ପୁଞ୍ଜିବିନିଯୋଗ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ଜୋନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ଆଉ ୫ଟି ଏଭଳି ଜୋନ ପାଇଁ ନୀତିଗତ ନିଷ୍ପ□ ନିଆଯିବ ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଚଳିତବର୍ଷ ତୈଳ ଓ ଗ୍ୟାସ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ୧୯ଟି ବ୍ଲକ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇଥିବାବେଳେ ୭ଟି ନୂଆ ବିମାନବନ୍ଦରରେ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରହିଛି । ବ□ମାନ ସୁଦ୍ଧା ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ସଂକ୍ରାନ୍ତ କ୍ୟାବିନେଟ କମିଟି ୨୯୬ଟି ଭି□ଭୂମି ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କର ଏହି ତ୍ୱରିତ ନିଷ୍ପ□ ଯୋଗୁଁ ଭି□ଭୂମି ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୬,୬୦,୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ପୁଞ୍ଜିବିନିଯୋଗ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଲୋକସଭାରେ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ।

ପରିଶେଷରେ ଶ୍ରୀ ଚିଦାମ୍ବରମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କର ସମ୍ପର୍କରେ କହିଥିଲେ ଯେ, ଡାଇରେକ୍ଟ ଟାକ୍ସ କୋଡ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇସାରିଛି । ଏହା ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ମଧରେ ତର୍ଜମା ନିମନ୍ତେ ୱେବସାଇଟରେ ଛଡାଯିବ । ଆଗାମୀ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଡାଇରେକ୍ଟ ଟାକ୍ସ କୋଡ ଏବଂ ବସ୍ତୁ ଓ ସେବା କର (ଜିଏସଟି) ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ସବୁ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ସହମତ ହେବାକୁ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି ।

ଆଧାର ଯୋଜନା ସମ୍ପର୍କରେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ବଜେଟ ଅଭିଭାଷଣରେ ସମ୍ୟକ ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ କେତେକ ପଦ୍ଧତିଗତ ସମସ୍ୟା ଉପୁଜିବାରୁ ବ□ମାନ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଆଧାର ନମ୍ବର ସଂଲଗ୍ନ ସବସିଡି ସୁବିଧା ହସ୍ତାନ୍ତର ଯୋଜନାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଛନ୍ତି । ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟିର ସୁପାରିଶ ପରେ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଷ୍ପ□ ନିଆଯିବ । ତେବେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିମୂଳକ ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଆଧାର ସଂଲଗ୍ନ ଯୋଜନା ଜରୁରୀ । ଏଥିଲାଗି ଦେଶରେ ୨୭ଟି ଯୋଜନାକୁ ଆଧାର ସଂଲଗ୍ନ କରାଯାଇ ୬୨୮ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସବସିଡି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ ହିତାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଅପରପକ୍ଷେ ରନ୍ଧନ ଗ୍ୟାସ ବିତରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨କୋଟି ୧୦ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଆଧାର ନମ୍ବର ସଂଲଗ୍ନ ଖାତାକୁ ୩୩୭୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସବସିଡି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ।

ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ କହିଥିଲେ ଯେ, କାମଚଳା ବଜେଟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ□ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ୧୧, ୨୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୂଳଧନ ଯୋଗାଇଦେବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଏହି ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ପ୍ରତି ଶାଖାରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଁଏ ଏଟିଏମ କାଉ□ର ଖୋଲିବାକୁ ସରକାର ପଦକ୍ଷେପ ନେଉଛନ୍ତି । ■■

(ପି.ଆଇ.ବି)

ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟା ସଂପର୍କରେ

ଅପ୍ରେଲ ୨୦୧୪ :

ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି, ଆହ୍ୱାନ ଏବଂ ସଂଭାବନା

ମେ ୨୦୧୪ :

ଶକ୍ତି ନିରାପତ୍ତା

ମଧ୍ୟବ ର୍ତ୍ତୀ କାଳୀନ ରେଳ ବଜେଟ୍ ୨୦୧୪-୨୦୧୫

ରେଳରେ ମାଲପରିବହନ ଓ ଭଡା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ପାଇଁ ରେଳ ଶୁଳକ କର୍ତୃପକ୍ଷ ଗଠନ କରାଯିବ । ରେଳ ଶୁଳକ କର୍ତୃପକ୍ଷ କେବଳ ରେଳବାଇର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବ ନାହିଁ ବରଂ ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଭଡା ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏହା ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ସହ ନିୟମିତ ଯୋଗସୂତ୍ର ରକ୍ଷାକରିବ । ଏହାଯୋଗୁଁ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉଥିବା ସବସିଡି ଜନିତ ତ୍ରୁଟିବିଚ୍ୟୁତି ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଫଳରେ ରେଳବାଇର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ ଉନ୍ନତି ଦେଖାଦେବ ।

୨୦୧୩-୧୪ରେ ରେଳବାଇର ଆର୍ଥିକ ସଫଳତା

୨୦୧୩-୧୪ରେ ରେଳବାଇର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି । ବଜେଟରେ ମାଲପରିବହନଜନିତ ଆୟବୃଦ୍ଧି ୯୪ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ବଜେଟରେ ୧୦୫୨ ନିୟୁତ ଟନ ମାଲ ପରିବହନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ତେବେ ହାରାହାରି ମାଲପରିବହନ ପରିମାଣ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ବଜେଟରେ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସାରେ ମାଲ ପରିବହନ ଜନିତ ରାଜସ୍ୱ ଆୟ ପରିମାଣ ୯୩, ୫୫୪ କୋଟି ଟଙ୍କା ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଥିବା ବେଳେ ଏହି ପରିମାଣ ୮୪ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ହୋଇପାରିଛି । ସେହିପରି ଯାତ୍ରୀ ପରିବହନଜନିତ ଆୟ ପରିମାଣ ୩୭,୫୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ରଖାଯାଇଛି । ସାଧାରଣ ରାଜସ୍ୱରେ ଲାଭାଂଶ ପରିମାଣ ୧,୫୯୧ କୋଟିଟଙ୍କା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ବେଳେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ୪ ପ୍ରତିଶତରୁ ୫ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟ ଅନୁସାରେ ସଂଶୋଧିତ ଯୋଜନା ଅଟକଳ ପରିମାଣ ୫୯,୩୫୯ କୋଟି ଟଙ୍କା କରାଯାଇଛି ।

ରେଳବାଇରେ ନିରାପ ା ପଦକ୍ଷେପ

ରେଳ ବଜେଟରେ ନିରାପତ୍ତା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଚଳିତବର୍ଷ

ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ୫୪୦୦ ଜଗୁଆଳିବିହୀନ ଲେଭଲ କ୍ରସିଂକୁ ହଟାଇଦିଆଯିବ ଏବଂ ୨୩୧୦ ଲେଭଲକ୍ରସିଂରେ ଜଗୁଆଳି ନିଯୁକ୍ତ କରାଯିବ । ସେହିପରି ୩୦୯୦ ଲେଭଲ କ୍ରସିଂକୁ ବନ୍ଦ କରାଯିବ ବା ମିଶାଇଦିଆଯିବ ବା ନୂଆ ଭାବେ ନିର୍ମାଣ କରାଯିବ । ଭାରତୀୟ ରେଳବାଇରେ ଟ୍ରେନ ଧକ୍କା ଦୂର କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା(ଟିସିଏଏସ) କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ । ଆସୁଥିବା ଟ୍ରେନ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ଅଡିଓଭିଜୁଆଲ ଓ୍ୱାର୍ଣ୍ଣିଂ ସିଷ୍ଟମ କରାଯିବ । ଧକ୍କାନିରୋଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ସହ ଆସନ୍ତା ୫ବର୍ଷରେ ଖାଲିରହିଥିବା ଗ୍ରୁପ 'ସି' ପଦବିରେ ୧ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯିବା । ଗ୍ରୁପ 'ଡ଼ି'ରେ ୧.୬ ଲକ୍ଷ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ । ସମସ୍ତ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଓ ଡିଜେଲ ଇଞ୍ଜିନରେ ଭିଜିଲାନ୍ସ କ□ୋଲ ଡିଭାଇସ ରହିବ । ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବେ ରାଜଧାନୀ ଏକ୍ସପ୍ରେସରେ ଅଗ୍ନି ଓ ଧୂଆଁ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ । ପରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ଟ୍ରେନରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ ।

ଯାତ୍ରୀଭଡା ଓ ମାଲପରିବହନ ଭଡା ଅପରିବ□ତ

ଚଳିତ ରେଳବଜେଟରେ ଯାତ୍ରୀଭଡ଼ା ଓ ମାଲ ପରିବହନ ଭଡାରେ ପରିବ□ନ କରାଯାଇନାହିଁ । ବଜେଟରେ ୩୦, ୨୨୩ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସହାୟତା ସହ ମୋଟ ବଜେଟ ପରିମାଣ ୬୪, ୩୦୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ରହିଛି । ୧୭ଟି ନୂଆ ପ୍ରିମିୟମ ଟ୍ରେନ, ୩୮ଟି ଏକ୍ସପ୍ରେସ ଓ ୧୦ଟି ପାସେଞ୍ଜର ଟ୍ରେନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ୨୦୧୪-୧୫ ମଧ୍ୟବ□ୀ କାଳିନ ରେଳବଜେଟରେ ୭୨ଟି ନୂଆ ଟ୍ରେନ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ।

ତିନୋଟି ଟ୍ରେନର ଗତିପଥକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ତିନୋଟି ଟ୍ରେନର ଯିବାଆସିବା ଦୂରତା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି । ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଛନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ଜଗୁଆଳିବିହୀନ ଲେଭଲ କ୍ରସିଂ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଅଗ୍ନିନିରୋଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ପେ□କାରଗୁଡିକରେ ଇଣ୍ଡକ୍ସନ ଚୂଲା ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବ । ବଜେଟରେ ୬୪, ୩୦୫ କୋଟି ଟଙ୍କାର ପୁଞ୍ଜି ନିବେଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଇଛି । ଟ୍ରେନଗୁଡିକର ନିରାପ□ା ପାଇଁ ଏହାର ଅନଲାଇନ ଟ୍ରାକିଂ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ୫୧ଟି ଜନଆହାର ଆଉଟଲେଟ ଖୋଲାଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି ।

ରେଳବାଇରେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିକୌଶଳର ବ୍ୟବହାର

ରେଳବାଇର ବିକାଶ ଓ ଯାତ୍ରୀଅନୁକୂଳ ସେବା ଯୋଗାଇଦେବା ସକାଶେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିକୌଶଳର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ନଗଦ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁଥିବା ଅଟୋମେଟିକ ଭେଣ୍ଡିଂ ମେସିନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଅଣସଂରକ୍ଷିତ ଟିକେଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋବାଇଲ ଫୋନ ଯୋଗେ ଟିକେଟ କାଟିବା, ଏସଏମଏସ ଜରିଆରେ ପିଏନଆର ଷ୍ଟାଟସ ଜାଣିବା, ଟ୍ରେନର ଯାତ୍ରା ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା, ସମସ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଷ୍ଟେସନରେ ଥିବା ଅବସରକାଳୀନ ଗୃହର ଅନଲାଇନ ବୁକିଂ କରିବା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଟ୍ରେନରେ ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ଅନଲାଇନ ବୁକିଂ କରିବା, ଇ-ଫରଓ୍ୱାର୍ଡିଂ ରୁଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ମାଲ ପରିବହନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଟ୍ରାନ୍ସମିଶନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଭାରତୀୟ ରେଳବାଇରେ ବିଭିନ୍ନ ଦାବିଜନିତ ମାମଲାର ଫଇସଲା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଜରିଆରେ ସମାଧାନ ସମ୍ପର୍କରେ ବଜେଟରେ

ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି ।

ଉ ରପୂର୍ବା ଳକୁ ରେଳ ସଂଯୋଗ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ

ଚଳିତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଉ□ରପୂର୍ବା□ଳକୁ ରେଳ ସଂଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି । ୫୧୦ କିଲୋମିଟର ଦୀର୍ଘ ରଙ୍ଗେୟା-ମୁର୍କୋଙ୍ଗସେଲିକ ମିଟର ଗଜକୁ ବ୍ରଡଗଜରେ ପରିଣତ କରାଯିବ । ଏହି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ମଧ ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ରାଜଧାନୀ ଇଟାନଗର ରେଳମାନଚିତ୍ରରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବ । ଏହି ରାଜ୍ୟର ହାର୍ମୁତି-ନହରଲାଗୁନ ନୂଆ ରେଳଲାଇନ ନିର୍ମାଣ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ସେହିପରି ମେଘାଳୟର ଦୁଧନୋଇ-ମେହେନ୍ଦିପଥର ନୂଆ ଲାଇନ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୪ ସୁଦ୍ଧା ଶେଷ ହେବ ବୋଲି ରେଳମନ୍ତ୍ରୀ କହିଛନ୍ତି ।

୭୩ଟି ନୂଆ ଟ୍ରେନ ପ୍ରଚଳନ ହେବ

ଚଳିତ ରେଳବଜେଟରେ ୭୩ଟି ନୂଆଟ୍ରେନର ଚଳାଚଳ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଏଥିରେ ରହିଛି ୧୭ଟି ପ୍ରିମିୟମ ଟ୍ରେନ, ୩୯ଟି ଏକ୍ସପ୍ରେସ ଟ୍ରେନ, ୧୦ଟି ପାସେଞ୍ଜର

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୧ପୃଷ୍ଠାରେ

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧ

ଗ୍ରାମ୍ୟ ଋଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁଦୃଢ଼କରଣ

• *ନଚିକେତା ମୋର ଏବଂ ଦୀପ୍ତି ଜର୍ଜ*

ଭାରତରେ ଗ୍ରାମା ଳ ଋଣ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ନେତୃତ୍ୱ ଜାତୀୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବା ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ନେଇଥାନ୍ତି। ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ବ ମାନ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗୁଡିକର ଢା । ଯାହା ରହିଛି ତାହା କ୍ଷୁଦ୍ର ଋଣ ଓ ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଋଣ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ, କ୍ଷତିଆଶଙ୍କା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଦିଗରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

ଗ୍ରାମାଂଚଳରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଋଣ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଦଶକ ଦଶକ ଧରି ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ କ୍ଷେତ୍ରର ନୀତିରେ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ହୋଇଛି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ବ ମାନର ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ଥିତି ବ୍ୟୟ, କ୍ଷତିଆଶଙ୍କା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ସବୁ ଦିଗରୁ ନୈରାଶ୍ୟଜନକ ରହିଛି । ଭାରତରେ ଜି.ଡି.ପି.ର ଅନୁପାତ ଭାବରେ ଋଣ ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ୩୬ ପ୍ରତିଶତରୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ ହୋଇଛି। ସମଗ୍ର ପ୍ରକାର ନୀତିଗତ ଅଗ୍ରାଧିକାର ସ େ ମଧ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଋଣ ଯୋଗାଣ ସ୍ଥିତି ଅତି ନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ରହିଛି । ଏହା ଚାଷୀମାନଙ୍କ ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ସମସ୍ୟାର କାରଣ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି । ୨୦୦୯ ବର୍ଷ ନାମମାତ୍ର ଚାଷୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ୧୪ ପ୍ରତିଶତ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଋଣ ସୁବିଧାର ଲାଭ ଉଠାଇଛନ୍ତି। ଏଥିଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ନିଜର ଅର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ଅଣ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଋଣ ଉପରେ ବିଶେଷ ନିର୍ଭର କରୁଛନ୍ତି । ବ୍ୟାପକ ଆଂଚଳିକ ଅସନ୍ତୁଳନତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ବିହାର ଭଳି କେତେକ ରାଜ୍ୟରେ ମୋଟ ଜିଡିପିର ଋଣ ଅନୁପାତ ୧୬ ପ୍ରତିଶତରୁ କମ ରହିଛି ଯଦିଚ ବିହାରର ଜି.ଡି.ପି. ସ୍ତର ଦେଶରେ ସବୁଠାରୁ କମ ରହିଛି । ୨୦୦୭-୨୦୧୨ ମଧ୍ୟରେ ୩୮ ପ୍ରତିଶତ କୃଷି ଋଣ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ବିତରଣ ହୋଇଥିଲା। ଯଦିଚ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଚାଷ ଅଂଚଳ ଦେଶର ମୋଟ ଚାଷ ଅଂଚଳର ୨୦ ପ୍ରତିଶତରୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ । ପୂର୍ବ ଓ ଉ ର ପୂର୍ବାଂଚଳ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏହା କେବଳ ୮ ପ୍ରତିଶତ ରହିଛି । ମୋଟ ଚାଷ ଅଂଚଳର ୨୭ ପ୍ରତିଶତ କେନ୍ଦ୍ରାଂଚଳରେ ରହିଥିବାବେଳେ ଏହି ଅଂଚଳକୁ ଋଣ ବିତରଣ ମାତ୍ରା ରହିଛି କେବଳ ୧୩ ପ୍ରତିଶତ । ପୁନଶ୍ଚ, ଏହି ଋଣ ପ୍ରବାହ କୃଷିର ଢା ା ଅନୁରୂପ ହେଉନାହିଁ ମାସିକ ଋଣ ବିତରଣ ଧାରା କୃଷି ପଦ୍ଧତି ହିସାବରେ ଯଥା:- ଖରିଫ (ଜୁନ, ଜୁଲାଇ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର) ଓ ରବି (ଡିସେମ୍ବର, ଜାନୁୟାରୀ) ଫସଲ ଋତୁରେ ଆବଶ୍ୟକ

ହେଉଥିବା ବେଳେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାସ୍ତବିକ ଋଣ ବିତରଣର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ହୋଇଥାଏ, ଯଦିଚ ଏହି ମାସ କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ଦିଗରୁ ସେଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ଗ୍ରାମା□ଳରେ କୃଷି ଋଣର ଫଳପ୍ରଦତା କମ୍ ହେବା ସହିତ ଆଉ ଏକ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଗ୍ରାମା□ଳ (ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର) ସଂପଦାରେ ଅଣ ନିଷ୍ପାଦନ ସଂପଦା ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ପ୍ରାୟ ୫ ପ୍ରତିଶତ ରହିଛି । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସବସିଡି ପ୍ରଦାନ ସ□େ ମଧ୍ୟ ଏହା ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ତୁଳନାରେ ଦୁଇଗୁଣରୁ ଅଧିକ ରହିଛି । ସରକାରୀ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଋଣ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟୟ ୩୦ ପ୍ରତିଶତରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରହିଛି । ବ୍ୟାଙ୍କ ମାନଙ୍କୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଋଣ ବେସ୍ ହାର ତୁଳନାରେ ୩ ପ୍ରତିଶତ କମ ରୁ ୨ ପ୍ରତିଶତ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହାରରେ ଋଣ ଦେବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

ଭାରତରେ ଗ୍ରାମା□ଳ ଋଣ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ନେତୃତ୍ୱ ଜାତୀୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେବା ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ନେଇଥାନ୍ତି। ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ବ□ମାନ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗୁଡିକର ଢା□। ଯାହା ରହିଛି ତାହା କ୍ଷୁଦ୍ର ଋଣ ଓ ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଋଣ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ, କ୍ଷତିଆଶଙ୍କା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଦିଗରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଅପରେସନ ବ୍ୟୟ ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ୩୦ ପ୍ରତିଶତକୁ ରହିଛି ଏବଂ ଅଣ ନିଷ୍ପାଦନ ସଂପଦା କ୍ଷୁଦ୍ର ଋଣ ପାଇଁ ୧୦ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ରହିଛି। ତେବେ ବ୍ୟାଙ୍କ ବାଲାନ୍ସ ସିଟ୍‌ରେ ନିମ୍ନ ମାତ୍ରାର ପାରଦର୍ଶିତା ଯୋଗୁଁ ଏହି ବ୍ୟୟ ଓ କ୍ଷତି ଆଶଙ୍କା ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ହୋଇଛି ଏବଂ ନୀତିଗତ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ଏହି ଉଚ୍ଚ ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଋଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହେଉଛି । ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରରେ ଏବଂ ଭାରତରେ ଯେଉଁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସଫଳତା ସବୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ସେଥିରେ ଏହା ସୂଚୀତ ହୁଏ ଯେ ଜାତୀୟ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗୁଡିକ ପାଇଁ ଏହି ଅପରେସନ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ କରିବାକୁ ହେଲେ ବ୍ୟାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡିବ ବା ଏଥିପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଉପକ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡିବ ଯଦ୍ୱାରା ଏହି ଅପରେସନ ଉପରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇପାରିବ । ବିକଳ୍ପରେ ସେମାନେ ଆଂଚଳିକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ବା ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ପଂଜୀକୃତ ଅଣ ବ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡିକ ସହଯୋଗରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇପାରିବେ । ଏଥିରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ଓ ଭାରତରେ ଅନେକ ସଫଳ ଉଦାହରଣ ରହିଛି । ନିମ୍ନ ମାନର ଓ ଉଚ୍ଚମୂଲ୍ୟ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ସଂପଦା ଯେପରି ବାଲାନ୍ସ ସିଟ୍‌କୁ ଖରାପ ନକରିବ ସେଥିପାଇଁ ପାରଦର୍ଶୀ ଭାବରେ ସନ୍ତୁଳନ ପତ୍ର ଉପରେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ।

ବ୍ୟୟ, କ୍ଷତି ଆଶଙ୍କା ଓ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କ ନିକଟରେ ପହ□ିବା କ୍ଷମତା ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ ଭାରତରେ ଆଂଚଳିକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ବିଶେଷ କରି ଯେଉଁଗୁଡିକ ସମବାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସୁବିଧାଜନକ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଦେଶରେ ଏହି ବ୍ୟାଙ୍କ ଗୁଡିକ ଯଥେଷ୍ଟ ମାତ୍ରାରେ ଶାସନଜନିତ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି। ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଭାରତୀୟ ସମବାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ବିଫଳ ହୋଇଛି। ସରକାର ନାବାର୍ଡ ଓ ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କର ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ ଯୋଗୁଁ କାର୍ଯ୍ୟରତ ସମବାୟ ସଂସ୍ଥାଗୁଡିକ ପାଇଁ ଏହି ସମସ୍ୟା ସବୁର ସମାଧାନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସଂଗଠନଗୁଡିକର ଢା□। ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଅଧିକ ଜଟିଳ । ଏଥିପାଇଁ ଗ୍ରାମ୍ୟବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ନାବାର୍ଡରେ ନୂତନ ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ କରିବାକୁ ପଡିବ ତଥା ନୂତନ କ୍ଷତି ଆଶଙ୍କା ପରିଚାଳନା ଉତ୍ପାଦ ଯଥା ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବୀମା ଓ ସିକ୍ୟୁରିଟାଇଜେସନ ଆଦିର ବିକାଶ କରିବାକୁ ହେବ । ଦେଶରେ ବ□ମାନ ଅନେକ ଆଂଚଳିକ ବ୍ୟାଙ୍କ/ସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ନୂତନ ଆଂଚଳିକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖୋଲିବା ପରିବ□େ କାର୍ଯ୍ୟରତ ବ୍ୟାଙ୍କଗୁଡିକର ସୁଦୃଢ଼କରଣ ଉପରେ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି।

ଆଂଚଳିକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଭଳି ଆର.ବି.ଆଇ. ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଅଣ ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟୟ, କ୍ଷତି ଆଶଙ୍କା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଦିଗରୁ ଅନେକ ସୁବିଧା ରହିଛି । ଏହି ଢା□ାର ଶକ୍ତି ହେଉଛି ସେମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଚୟ ଉଠାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେଣୁ ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ପୁଂଜି ବଜାର ଓ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଅର୍ଥ ଉଠାଇଥାନ୍ତି। ଏଥିଯୋଗୁଁ ଏହି ସବୁ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କରେ ଉଚ୍ଚ ଯୋଗ୍ୟତା ସଂପନ୍ନ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଋଣ ପ୍ରଦାନକାରୀମାନେ ଋଣ ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଅତି ନିମ୍ନ ମାତ୍ରାରେ ବିକଶିତ ଋଣ-ପୁଂଜି ବଜାର ସହ ବଳିଷ୍ଠ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ମନିଲେଣ୍ଡିଙ୍ଗ ଆଇନ ଆଦି ଯୋଗୁଁ ଏହି ବଜାରର ଆକାର ଛୋଟ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସାମିଲ କଲେ ଏହା ଏ ଦିଗରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ଅନେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦୂର କରିପାରିବ ।

ଆଜିକାଲି ଯେଭଳି କଠିନ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ଭାବରେ ଋଣ ଯୋଗାଣ ଚ୍ୟାନେଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ତାହା ହିଁ ଗ୍ରାମା□ଳ ଋଣ ପ୍ରଦାନ ଅଭିବୃଦ୍ଧିରେ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଉଛି । ଅନ୍ୟ କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ର

ରହିଛି ଯେଉଁଥିରେ ପରିବ□ନ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମା□ଳ ଋଣ ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଗୁଣାତ୍ମକ, ପରିମାଣଗତ ଉନ୍ନତି ହେବ ଏବଂ ଗ୍ରାମା□ଳ ଋଣ ପ୍ରଦାନର ବ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ କମ୍ ହୋଇପାରିବ । ପୂର୍ବରୁ ଆମେ କହିଛୁ ଯେ ଭାରତୀୟ ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମୂଳ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଭାରତ ଭଳି ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆବଶ୍ୟକତା ତୁଳନାରେ ଏହାର ଆକାର ଛୋଟ ହେବା । ଋଣ ପ୍ରଦାନ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଅଧିକ ହେଉଛି । କାରଣ, ଛୋଟ ଆକାର ସ□ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ବଣ୍ଡରେ ନିବେଶ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ କ୍ରେଡିଟ ଆଦି ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ବେଶୀ ଭାଗ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୋଷ ହୋଇଯାଇଛି । ଭାରତର ପୁଂଜି ବଜାରରେ ଯେଭଳି ଗଭୀରତା ରହିଛି ତାହା ଏହି ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ପୂରଣ କରିପାରିବ ତଥା ଗ୍ରାମା□ଳ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମ୍ବଳ ଓ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଋଣ ଅର୍ଥ ବ୍ୟାଙ୍କର ବାଲାନ୍ସ ସିଟ୍‌ରୁ ପୃଥକ୍ ହୋଇପାରିବ । ଅତିରିକ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ୟାଙ୍କ, ବିଶେଷକରି ସରକାରୀ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗୁଡିକର କୃଷି ଋଣର ସୁଧ ହାର କମ ରଖିବାକୁ ପଡୁଛି ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ସରକାର ମଧ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ସୁଧହାର ସବସିଡି ଦେଉଛନ୍ତି । ଏଥିଯୋଗୁଁ କୃଷି ଋଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅନେକ ବିସଂଗତି ଦେଖା ଯାଉଛି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଛୋଟ ଓ ନାମମାତ୍ର ଚାଷୀ ଓ ଭୂମିହୀନ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଋଣ ମିଳିପାରୁନାହିଁ । ଉପରବର୍ଣ୍ଣିତ ସମସ୍ୟା ଆଦି ଯୋଗୁଁ ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଋଣ ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଭଲ ହେବ ଯଦି କୃଷି ଋଣର ସୁଧହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧିନତା ଦିଆଯିବ, ଯାହା ସେମାନେ କ୍ଷତି ଆଶଙ୍କା ଆଦିକୁ ଆଧାର କରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ । ସରକାରୀ ସବସିଡି ଓ ଋଣ ଛାଡ ଆଦି ସୁବିଧା କ୍ରେଡିଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ନ କରାଇ ସିଧାସଳଖ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଦରକାର । ତେବେ, ଗ୍ରାମା□ଳ ଋଣ ଗ୍ରହୀତାମାନଙ୍କ ଋଣ ନେବା ଶକ୍ତି ଆଦିର ଆକଳନ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ରେଡିଟ ବ୍ୟୁରୋ ସହ ସଂଯୋଗ କରିବା ମଧ୍ୟ ଦରକାର । ଏହା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଏସ୍‌ଏଚଜି ଋଣ, କିସାନ କ୍ରେଡିଟ କାର୍ଡ, ସାଧାରଣ କ୍ରେଡିଟ କାର୍ଡ ଆଦି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କରାଯିବା ଦରକାର ।

ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଋଣ ନିୟମାବଳୀ ଯେଭଳି ଭାବରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସମାନ ପ୍ରକାରରେ ଲାଗୁ କରାଯାଉଛି ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । କାରଣ ଏଥିଯୋଗୁଁ ହିଁ ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ବା ଅ□ଳ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ ହେଉନାହାନ୍ତି । ଏକ ଆଡଜେଷ୍ଟେଡ ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର (ଏ.ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍) ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧିକାର କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ଓ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଉଛି । ଏଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରଋଣ ବା ଅଂଚଳ ଉପରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ପାଇଁ କୁହାଯାଉଛି । ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ମଲ୍‌ଟିପ୍ଲାୟର ସବୁକୁ କ୍ରାଇସିଲ ଇନକ୍ଲୁସିଭସ ଆଧାରିତ କରାଯାଇ ପାରିବ ଯାହା ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ଆର୍ଥିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିସଂପନ୍ନତାକୁ ଆଧାର କରି ନିରପେକ୍ଷ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଥାଏ । ଅନୱେଟେଡ ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ଲକ୍ଷ୍ୟ ୪୦ ପ୍ରତିଶତ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ସମାନ ମାତ୍ରାର ୱେଟେଡ ଏ.ପି.ଏଲ ଲକ୍ଷ୍ୟ ୫୦ ପ୍ରତିଶତ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ । ଋଣ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଯୋଗାଣ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ବିସଂଗତି ସମସ୍ୟା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ଲକ୍ଷ୍ୟ ୪୦ ପ୍ରତିଶତ (ବା ଏ.ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ଲକ୍ଷ୍ୟ ୫୦ ପ୍ରତିଶତ) ପ୍ରତି ତିନି ମାସରେ ହାସଲ କରିବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି । ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ନୀତିର ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଯଦ୍ୱାରା ଭୂମିହୀନମାନଙ୍କ ଋଣ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ହୋଇପାରିବ ।

ଦୀର୍ଘ ମିଆଦରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ ଓ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରର ଆପେକ୍ଷିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ପରିବ□ନ ହେଲେ ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ସଂଜ୍ଞା ଉପରେ ପୁର୍ନବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଜି.ଡି.ପି. ଅନୁପାତରେ ଆଂଚଳିକ ଓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ଋଣ ତଥା ଋଣ ନମନୀୟତା ସୂଚକାଙ୍କ ମେଟ୍ରିକସ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ତେବେ ଏହା ହେବାକୁ ହେଲେ ଯୋଜନା ଆୟୋଗକୁ ପ୍ରତି ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ଜି.ଡି.ପି. ସିରିଜ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ପଡିବ । ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ମଧ୍ୟ ତୁଳନାତ୍ମକ ଋଣ ସୂଚନା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ଅନେକ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ବିଭିନ୍ନ ଆର୍ଥିକ ବଜାର ମଧ୍ୟରେ ସଂପଦା, ଲାୟବିଲିଟି ଓ କ୍ଷତି ଆଶଙ୍କାର ସକ୍ରିୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ସକାଶେ ବଳିଷ୍ଠ ପୁଂଜିବଜାର ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହି ବଜାର ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ଓ ଅନ୍ୟ ସଂପଦା ବିକ୍ରୟ ଓ କ୍ରୟ ସୁବିଧାଜନକ କରିବ । ଏଠାରେ ଗୁଣାତ୍ମକମାନ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ବ□ମାନ ଏଭଳି ବଜାର ନ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ନ ହେବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ପଡୁଛି । ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ପି.ଏସ୍.ଏଲ୍. ସଂପଦା ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରୁନାହାନ୍ତି। ଏଭଳି ରିସକ ଟ୍ରାନ୍ସଫର ବଜାର ସ୍ଥାପନ କରାଗଲେ ତାହା ବହୁବିଧ ସ୍ପେଶିଆଲିଷ୍ଟ ଅରିଜିନେଟିଭ (ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ଅଣବ୍ୟାଙ୍କ) ବିକାଶ ତଥା ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୬ପୃଷ୍ଠାରେ

ଆମ ଆଦିମ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଓ ପ୍ରଗତି

• ଡକ୍ଟର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି

> **ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରା ଅତି ନିଛକ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ । ଅଧିକାଂଶ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାଷା ରହିଛି । ଭାଷା ବିଶେଷତଃ କଥିତ ଭାଷା । ଅନେକ ଭାଷାର ଲିପି ଏ'ଯାଏ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନି । ସରକାରୀ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରୁ କେତେକ ଭାଷାବିତ୍‌ଙ୍କ ଗବେଷଣାରୁ ଲିପିର ସୃଷ୍ଟି କରି ଲିଖିତଭାଷାର ଉପଯୋଗ କରାଯାଇ ପାରିଛି ।**

ଭାରତୀୟ ସଂବିଧାନରେ ଯେଉଁସବୁ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଉପଜାତି (ଟ୍ରାଇବ୍‌ଲ) ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ; ସେମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣରେ ଆଦିବାସୀ କୁହାଯାଏ । ଆଦିବାସୀ ଶବ୍ଦଟି ଇଂରାଜୀ 'ଆବୋରିଜିନ୍' ଶବ୍ଦର ଭାରତୀୟ ଭାଷାନ୍ତର ମାତ୍ର । ଏହି ଶବ୍ଦ ଆଦ୍ୟ ବା ମୂଳ (Origin) ଅର୍ଥରେ ପ୍ରକାଶିତ । ଦେଶର ସମ୍ବିଧାନ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମେ ଦୁଇଶହରୁ ଅଧିକ ଉପଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ବ□ର୍ମାନ ଏହି ସଂଖ୍ୟା ଯଥାର୍ଥତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭାବେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ୧୯୬୧ ଜନଗଣନା ଅନୁସାରେ ଭାରତରେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୧,୯,୧୧,୪୯୮ ଥିଲା ଯାହା ସେହି ସମୟର ଭାରତୀୟ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଶତକଡ଼ା ୫.୩୬ ଭାଗ । ଏହି ସଂଖ୍ୟା ତା' ପରବ□ର୍ୀ ଜନଗଣନାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଆଦିବାସୀମାନେ ବାସ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡିକ ହେଲା ଭାରତର ଦକ୍ଷିଣା□ଳ, ମଧ୍ୟା□ଳ ଓ ଉ□ର-ପୂର୍ବା□ଳ । ଏହିତିନି ଅ□ଳର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି ।

ଦକ୍ଷିଣା ଳ:

ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ୧୬ଡିଗ୍ରୀ ଅକ୍ଷରେଖା ନିମ୍ନରେ ବିଶେଷତଃ ପଶ୍ଚିମ ଘାଟର ଦକ୍ଷିଣାଂଶରେ ଅନେକ ଗୁଡିଏ ଉପଜାତି ନିବାସ କରିଛନ୍ତି । ଭାରତର ଶେଷ ସୀମାରେ ରହୁଥିବା ଓ ତାମିଲ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ 'ସଂଗମ ଯୁଗ'ରୁ ଏମାନଙ୍କ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରାଚୀନତମ ଜାତିରୂପେ ମନେକରାଯାଏ । କେତେକଙ୍କ ମତରେ ଦକ୍ଷିଣାଂଚଳରେ ଚେଂଚୁ, ୟୁରୁଭା, ୟୁରୁଲା, ପାନିୟାନ୍, କୁରମ୍ବା, ବଡ଼ଗା, ଟୋଡ଼ା, କଦାର, ମାଲୟାନ୍, ମୁଥୁଭାନ୍, ୟୁରାଲୀ ଆଦି ଗୋଷ୍ଠୀ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଭାଷା ପୂର୍ବରୁ କ'ଣ ଥିଲା ଜଣାପଡିନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଏବେ ଏମାନେ ଆଂଚଳିକଭାଷାକୁ ନିଜର ଭାଷାରୂପେ ବ୍ୟବହାର କଲେଣି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଟୋଡ଼ା, କୋଟା, ବଡ଼ଗା ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଅନ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ଜୀବିକା ହେଉଛି ଫଳମୂଳ ଆହରଣ ଓ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ

ଶୀକାର କରି ବ□ିବା । ଏମାନଙ୍କ ପରିବାର ମାତୃ ପରିଚାଳିନାଧିନ । ନିମ୍ନ-ମଧମ ଉଚ୍ଚତା, ଓସାରିଆ ଚେପଟାନାକ, ମୋଟା ଓଠ, ଲମ୍ବା ମୁଣ୍ଡ ଓ ସୁଗଠିତ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ଶରୀର ଏମାନଙ୍କର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । କେତେକ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ମତରେ ଏମାନେ ହେଲେ ମେଲାନେସୀୟ ଓ ପୂର୍ବଆଫ୍ରିକାର ନିଗ୍ରୋମାନଙ୍କର କେତେକ ଜାତି ସହ ଏମାନଙ୍କ ସାମଂଜସ୍ୟ ରହିଛି ।

ମଧ୍ୟା ଳ:

ଏହା ନର୍ମଦାରୁ ଗୋଦାବରୀ ନଦୀପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ । ମଧ-ଭାରତର ଯେଉଁ ପର୍ବତମାଳା ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟକୁ ଉ□ରଭାରତରୁ ଅଲଗା କରୁଅଛି, ତାହା ଅନେକ ଗୁଡିଏ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ ଆସିଅଛି । ଆମ ଦେଶର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଆଦିବାସୀ ଏହି ଅ□ଳରେ ରହନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟରେ ନିଷାଦ ତଥା ଶବର ଜାତି ଭାବରେ ପରିଚୟ କରାଇଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ଅ□ଳର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଉପଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀ ହେଉଛନ୍ତି ; ସାନ୍ତାଳ, ମୁଣ୍ଡା, ଓରାଓଁ, ହୋ, ବୀରହୋର୍, ଭୂମିଜ, ଖରିଆ, ଭୂୟାଁ, ଜୁଆଙ୍ଗ, କନ୍ଧ, ଶବର, ଗଣ୍ଡ, ବଇଗା, ଭିଲ୍ ଓ କୋଲିସ୍ ପ୍ରଭୃତି । ଏମାନଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ରହିଛି । ଆଗରୁ କଥିତ ଭାଷା ଥିଲେହେଁ ଏବେ ଲିପି ସୃଷ୍ଟି କରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଏହି ଭାଷା ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ କିମ୍ବା ଅଷ୍ଟ୍ରିକ ପରିବାରରେ ମୁଣ୍ଡାରୀ ଶାଖାର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ସ୍ଥାନ ପରିବ□ନ ସହ ପୋଡୁ ଚାଷ କରି ଏମାନେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ନୃତ୍ୟ- ଗୀତ-ମୁଖର ମଣ୍ଡଘର (ଅବିବାହିତଙ୍କ ଶୟନଗୃହ) ଏମାନଙ୍କ ଜୀବନର ପ୍ରାଣ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ନିମ୍ନ-ମଧମ ଉଚ୍ଚତା, କୃଷ୍ଣକାୟ, ଲମ୍ବମୁଣ୍ଡ, କୁ□ିତ କେଶ, ଅନୁନ୍ନତ କପାଳ ମୂଳଦବିଯାଇଥିବା ଓସାରିଆ କ୍ଷୁଦ୍ର ନାକ-ଏମାନଙ୍କ ଶରୀରର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ । ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସହ ଏମାନଙ୍କର ସାଦୃଶ୍ୟ ଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଷ୍ଟ୍ରିକ-ନୃଶାଖା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ଉ ରପୂର୍ବା ଳ:

ଏମାନେ ନିମ୍ନ ହିମାଳୟ ଅ□ଳ ଓ ଭାରତର ପୂର୍ବସୀମାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ ପାର୍ବତୀୟ ଉପତ୍ୟକା ମାନଙ୍କରେ ବାସ କରନ୍ତି । ଗୁରୁଙ୍ଗ, ଲିମ୍ବୁ, ଲେପଚା, ଅକା, ଡ଼ାଫ୍ଲା, ଆବୋରମିରି, ମିଶ୍ମି, ଶିଂଗପୋ, ମିକିର, ରଭା, କଚରୀ, ଗାରୋ, ଖାସି, ନାଗା, କୁକି, ଲୁସାଇ, ଚକମା ଆଦି ଉପଜାତି ଏହି ଅ□ଳମାନଙ୍କରେ ରହନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧରେ ଖାସିଭଳି କେତେକ ଅଷ୍ଟ୍ରିକ ଉପଜାତିଙ୍କ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ତିବ୍ବତ-ଚୀନୀୟଭାଷାକୁ ନିଜ ଭାଷା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛନ୍ତି ।

ଉ□ର-ପୂର୍ବା□ଳରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଆଦିବାସୀମାନେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଗୋଷ୍ଠୀ ଉପଜାତି ମାନଙ୍କ ଭଳି ସେତେଟା ପ୍ରାଚୀନ ନହେଲେ ମଧ ଏମାନଙ୍କ ଚାଲିଚଳଣ, ଆଚାର ବ୍ୟବହାର ଓ ସଂସ୍କୃତି ଅନ୍ୟ ଅ□ଳ ଉପଜାତିଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଉନ୍ନତତର । ଖାସି, ଗାରୋ ଆଦି କେତୋଟି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ମାତୃ ପ୍ରଧାନ ପରିବାର ରହିଥିବା ବେଳେ ଲେପଚା, ଗ୍ୟାଲଂଗ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାଚୀନ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧରେ ଏକ ନାରୀର ବହୁପତି ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ମଧ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ପ୍ରବୃ□ି ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସତି ପ୍ରାୟତଃ ପାହାଡ଼ ପାର୍ଶ୍ୱ ଉପତ୍ୟକାରେ ରହିଥାଏ ଓ ସବୁବେଳେ ଏମାନେ ଦଳଗତ ହୋଇ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଗୌରକାୟ, ସିଧା ଓ ଟାଆଁସା ବାଳ, ଓସାର ନାକ ଓ ମାଂସବଳିଯୁକ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆଖି-ଏମାନଙ୍କ ବିଶେଷତ୍ୱ । ଏମାନେ ବଳୁଆ ଓ ପର୍ବତ ଆରୋହଣ ରେ ପଟୁ । ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ମଂଗୋଲୀୟ ନୃଶାଖା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ଉପରୋକ୍ତ ତିନୋଟି ବିଶିଷ୍ଟ ଅ□ଳର ତଫସିଲ୍ଭୁକ୍ତ ଉପଜାତି ମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଣ୍ଡାମାନ ଦ୍ୱୀପ ପୁଞ୍ଜରେ କରବା, ଅଙ୍ଗେ ଓ ଓଡିଶାର ପାର୍ବତ୍ୟା□ଳରେ ବଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ଭଳି ଅନ୍ୟକେତେକ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ରହିଥିବା ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏମାନେ ଖାଦ୍ୟ ଆହରଣ କରି ଜୀବିକାର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ନେଗ୍ରିଟୋ ନୃଶାଖାର ଓ ଅତିଆଦିମ ସ୍ତରର ଉପଜାତି ଭାବରେ ବିଭାଗୀକରଣ କରାଯାଇଛି ।

ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରା ଅତି ନିଛକ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ । ଅଧିକାଂଶ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାଷା ରହିଛି । ଭାଷା ବିଶେଷତଃ କଥିତ ଭାଷା । ଅନେକ ଭାଷାର ଲିପି ଏ'ଯାଏ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନି । ସରକାରୀ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରୁ କେତେକ ଭାଷାବିତ୍ଙ୍କ ଗବେଷଣାରୁ ଲିପିର ସୃଷ୍ଟି କରି ଲଖିତଭାଷାର ଉପଯୋଗ କରାଯାଇ ପାରିଛି । ଏମାନେ ବସ୍ତୁତଃ ସଂଗୀତ ପ୍ରିୟ । ଯେକୌଣସି ପର୍ବ ପର୍ବାଣୀ, ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବକୁ ଏମାନେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଦଳଗତ ଭାବରେ ବନବାସୀଙ୍କ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରସବୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଗୀତଗାଇ ନୃତ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଭଲ ପାଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତିକୁ ଏମାନେ ନାନା ଦେବତାଙ୍କ ଆଖ୍ୟାଦେଇ ଉପାସନା କରିଥାନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ, ନଦୀ, ପର୍ବତ, ପବନ, କୃଷି ଆଦି ଏମାନଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ଦେବତା । ମୂଳତଃ ଏମାନେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ରୀତିନୀତି ଏମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ଓ ଧର୍ମୀୟ ଜୀବନ ଧାରାରେ ସନ୍ନିବେସିତ ହୋଇରହିଥାଏ । ଅଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏମାନେ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସରେ ବନ୍ଧା । ଜମିରେ ପ୍ରଥମ ବିହନ ମୁଠି ବୁଣିବା, ପ୍ରଥମ ଶସ୍ୟର ଅମଳ କରିବା ବେଳେ ଠାକୁରଙ୍କ ପୂଜାକରନ୍ତି ।

ସଉରାମାନଙ୍କର ଗୁଆର, ଗଦବାଙ୍କର ଗୋହାର, ଜୁଆଂଗଙ୍କର ପୁସପୁନେଇଁ, କନ୍ଧଙ୍କର କେଡୁ, ଓରାମଙ୍କର କରମା, ବଣ୍ଡାଙ୍କର ଚୈତ ପରବ, ସାନ୍ତାଳଙ୍କର ମାଘ ପର୍ବ ପୂଜାପାର୍ବଣ ମାନଙ୍କରେ ମୁଖ୍ୟସ୍ଥାନ ନିଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏମାନଙ୍କର ପୁରୋହିତଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ଅନ୍ୟ ବିଧିବିଧାନ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ସରଳ, ନିଷ୍କପଟତା ଓ ଅଶିକ୍ଷିତ ପଣିଆ ପାଇଁ ଏମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଜୀବନ ଧାରାରେ ଶୋଷିତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଧାଂଗଡ଼ା, ଧାଂଗିଡ଼ି, ଶବର ଶବରୁଣୀ ଆଦି ଅନେକ ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତି ବିଜଡ଼ିତ ଲୋକନୃତ୍ୟ ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ । ଚାଳଛପର ମାଟିନଡ଼ାର ଖପର ଛାଉଣୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶୈଳୀରେ ନିର୍ମିତ ଗୃହରେ ଏମାନେ ବାସକରନ୍ତି । ମାଟି ଘରର କାନ୍ଥ, ଦୁଆର, ଝରକା ଆଦିରେ ଏମାନେ ଅତି ସୁନ୍ଦର କରି ମାଟି ଗୋବରରେ ଲିପିଥାଆନ୍ତି, ତାକୁ ଦେଖିଲେ ମନେହେବ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଦିବାସୀ ମହିଳା ଜଣେ ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥିବା କଳାକାର । ଏତେ ସବୁ ମହନୀୟ ଗୁଣାବଳୀରେ ବିଭୂଷିତ ଥିବା ଆଦିବାସୀମାନେ ଦରିଦ୍ର ଓ ଆଜିକାଲିକାର ଆଧୁନିକ ସମାଜ ଗଠନରୁ ଏବେ ବି ବହୁତ ଦୂରରେ । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ଏମାନଙ୍କ ବିକାଶ ପାଇଁ ବହୁ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ପ୍ରକଳ୍ପମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ କେତେକ ଆଦିବାସୀ ଜନଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଧୁନିକତାର ଆଲୁଅକୁ ଦେଖିଲେଣି । ଆଶା ହେଉଛି ଆଗାମୀଦିନରେ ଆଦିବାସୀ ଆଉ ବଣ କନ୍ଦରରେ ଏକ ପଛୁଆ ଜନଜାତି ଭାବରେ ନରହି ସଭ୍ୟତାର ନୂତନ ଆଲୋକରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହେବେ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହନାହିଁ ।

ଓଡିଶାରେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି

ଓଡ଼ିଶାରେ ଅନୁନ୍ନତ ଜାତି ଭାବରେ ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯାଇଛି । ବ□ମାନ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମୋଟ ରାଜ୍ୟ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ପାଖାପାଖି ୩୯ ପ୍ରତିଶତ ବା ୩୮. ୬୬ ପ୍ରତିଶତ । ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ୬୩୫ଟି ଅନୁସୂଚୀତ ଉପଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୬୨ଟି ଜାତି ଆମ ଓଡିଶାରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ପୁଣି ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୩ଟି ସଂପ୍ରଦାୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ବହୁଳ ଭାବେ ରହିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟ ୭୪ଟି କଥିତ ଭାଷା ରହିଛି । ବଣ୍ଡା, ଚୁକ୍‌ତିଆ, ଭୁଞ୍ଜିଆ, ଦିଦାୟୀ, ଡ଼ଂଗରୀଆ କନ୍ଧ, ଜୁଆଂଗ, ଖରିଆ, କୁଟିଆକନ୍ଧ, ଲାଂଜିଆ, ସୌରା, ଲୋଧା, ମାଂକଡ଼ିଆ, ପାଉଡି ଭୂୟାଁ ଏବଂ ସୌରା ଜନଜାତି ଗୋଷ୍ଠୀ ହିଁ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ । ଅନ୍ୟ ଜନଜାତିମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ଅର୍ଥନୈତିକ ଜୀବନ ଧାରା ଠାରୁ ଏମାନେ ଭିନ୍ନ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଏମାନେ ଅଧିକାଂଶ ନିରକ୍ଷର, ଦରିଦ୍ର ଓ କୃଷକ ସଂପ୍ରଦାୟର; ବିଶେଷ କରି ଅନୁନ୍ନତ । ୨୦୦୧ ମସିହାରେ ଏମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ମାତ୍ର ୭୦, ୬୫୭ କିନ୍ତୁ ୨୦୦୭ ମସିହାରେ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ଭେ ଅନୁଯାୟୀ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଉତ୍ସାହଜନକ ଭାବେ ୭୮,୫୧୯କୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଓଡ଼ିଶାର ୧୨ଟି ଜିଲ୍ଲାର ୨୦ଟି ବ୍ଲକ ଅ□ଳରେ ଏମାନେ ରହନ୍ତି । ୧୯୬୧ ମସିହାର ଜନଗଣନାରେ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ୪୨.୨୪ ଲକ୍ଷ । ଏହା ୨୦୦୧କୁ ବୃଦ୍ଧିପାଇ ହୋଇଛି ୮୧.୪୫ ଲକ୍ଷ । କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ ଓଡ଼ିଶାର ଜନସଂଖ୍ୟା ର ଅନୁପାତ ୧୯୬୧ରେ ଥିବା ୨୪.୦୭ ପ୍ରତିଶତରୁ ୨୨.୧୩ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ଯାହାକି ଏକ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । ଆମ ଦେଶରେ ବସତି ସ୍ଥାପନ କରିଥିବା ସମୁଦାୟ ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କର ୯.୬୬ ପ୍ରତିଶତ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମ ଓଡ଼ିଶା ତୃତୀୟ ବୃହ□ମ ଆଦିବାସୀ ଅଧୁଷିତ ରାଜ୍ୟର ଗୌରବ ପାଇଛି । ଏମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟାର ବୃଦ୍ଧି ରାଜ୍ୟର ସମୁହ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଦଶନ୍ଧି ବୃଦ୍ଧିର ତୁଳନା କଲେ ପଛରେ ରହିଛି । ୯୪.୫ ପ୍ରତିଶତ ଆଦିବାସୀ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ରହୁଥିବା ବେଳେ ଭାରତରେ ଏହି ମାତ୍ରା ୯୧.୭ ପ୍ରତିଶତ । ୨୦୦୧ ଜନଗଣନାର ଲିଂଗ ଅନୁପାତ ୧୦୦୩ ଥିଲାବେଳେ ଆମ ରାଜ୍ୟର ସାଧାରଣ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଅନୁପାତ ୯୭୨ । ଆଦିବାସୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାତ୍ର ୧ ଶତାଂଶ ଅଧିକ ତଥା ୯୭୩ ରହିଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ଦଶନ୍ଧି ବୃଦ୍ଧି ୧୫.୮୨ ଶତାଂଶ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥିଲାବେଳେ ଏହାର ଜାତୀୟହାର ୨୪.୫ ପ୍ରତିଶତ ।

ଓଡ଼ିଶାର ମାଲକାନ୍‌ଗିରି, ମୟୁରଭଞ୍ଜ, ରାୟଗଡ଼ା, ନବରଂଗପୁର, କନ୍ଧମାଳ, ଗଜପତି, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, କୋରାପୁଟ ଏବଂ କେନ୍ଦୁଝର ଭଳି ୯ଟି ପାହାଡ଼ିଆ ଜିଲାମାନଙ୍କରେ ଏମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରାୟ ୪୫ ପ୍ରତିଶତ ଆଦିବାସୀ ବସବାସ କରୁଥିବାବେଳେ ଏହା ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ଜନସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରାୟ ଦୁଇତୃତୀୟାଂଶ (୬୬ଶତାଂଶ) । ନୂଆପଡ଼ା, ସଂବଲପୁର, ଦେବଗଡ଼, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା ଏବଂ କଳାହାଣ୍ଡି ଭଳି ଅନ୍ୟ ୫ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟତଃ ୨୫ ଶତାଂଶରୁ ୪୫ ଶତାଂଶ । ଏଭଳି ଉପରୋକ୍ତ ୧୪ଟି

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୬ପୃଷ୍ଠାରେ

ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ

• ସଂଯୁକ୍ତା ମହାପାତ୍ର

କର୍କଟ ରୋଗ ଏବେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି। ବିଭିନ୍ନ କର୍କଟ ରୋଗୀଙ୍କ ମଧରେ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ । ଶହେ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏ ରୋଗ ସଂପର୍କରେ ବିଶେଷ କିଛି ଜଣା ନଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ଏହା ସହରା□ଳରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କଲା । ୧୯୬୪ ମସିହାରେ ଆମ ଦେଶର ଉ□ର-ପୂର୍ବା□ଳରେ ଏ ରୋଗ ପ୍ରାୟ ନଥିଲା । ସେତେବେଳେ କଲିକତା, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ, ତିରୁବନନ୍ତପୁରଠାରେ ଏ ରୋଗ ଚିହ୍ନଟ ହେଲା । ସେହି ବର୍ଷ ବାଙ୍ଗାଲୋର, କଲିକତା, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଆଦି ସହରରେ ଦୁଇ ଶହରୁ ତିନିଶହ ମଧରେ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗୀ ଥିଲେ। କିନ୍ତୁ, ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ରୋଗୀଥିଲେ ମୁମ୍ବାଇ ସହରରେ, ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଏହିସବୁ ସହରମାନଙ୍କରେ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି। ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ମୁମ୍ବାଇରେ ୧୭୫୫ଜଣ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗୀ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବାବେଳେ ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ତାହା ୨୩ ଶହକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଏବେ ଏହି ରୋଗ ସହର ସହିତ ଆମ ଦେଶର ଗ୍ରାମା□ଳକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପି ଗଲାଣି । ଏକ ପରିସଂଖ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଏବେ ୧୫ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗୀ ଥିବାବେଳେ କେବଳ ଆମ ଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି ଅଢେଇ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ରୋଗୀ । ପ୍ରଥମେ ୫୦ ରୁ ୬୦ ବର୍ଷ ବୟସର ମହିଳାମାନେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଉଥିଲେ । ଏବେ ଅଳ୍ପ ବୟସର ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏ ରୋଗ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଉଦ୍‌ବେଗର କାରଣ । ସହରା□ଳର ଏକ ଲକ୍ଷ ମହିଳାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏ ରୋଗ ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨୫ ରୁ ୩୦ ଜଣ ଏ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବୟସ ମାତ୍ର ୩୦ ରୁ ୩୫ ବର୍ଷ । ଏହି ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରତିବର୍ଷ ଶତକଡା ୩୦ ହାରରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି। ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳାଙ୍କୁ ଏ ରୋଗ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ କମ୍ ।

ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗର ପ୍ରକୃତ କାରଣ

> **ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହିଳା ୪୦ ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ ବର୍ଷେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ବ୍ୟବଧାନରେ ଥରେ ମାମୋଗ୍ରାଫି କରିନେବା ଭଲ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସ୍ତନର ଟ୍ୟୁମରକୁ ହାତରେ ଅନୁଭବ କରିବାର ବହୁପୂର୍ବରୁ ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଅବସ୍ଥାରୁ ଧରା ପଡିଯାଏ । ରିସ୍କ ଫ୍ୟାକ୍ଟର ଥିଲେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିନେବା ଉଚିତ୍ ।**

କାହାରିକୁ ଜଣାନାହିଁ। ଗବେଷଣାରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ କେତୋଟି ହାଇରିସ୍କ ଫ୍ୟାକ୍ଟର ଥିବା ଜଣେ ଏଥିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣାପଡିଥିବା ହାଇରିସ୍କ ବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତର ପରିସ୍ଥିତି ଗୁଡିକ ହେଲା :-

ଅଧିକ ବୟସ- ୬୦ ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୟସର ମହିଳାଙ୍କୁ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଅଧିକ । ମାନୋପୋଜ୍ ବା ଋତୁଚକ୍ର ବନ୍ଦ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏ ରୋଗ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖାଯାଏ ।

ବଂଶଗତ - ମାଆ, ଭଉଣୀ, ଝିଅ କିମ୍ବା ସେହିଭଳି କୌଣସି ଆତ୍ମୀୟଙ୍କୁ ସ୍ତନ କର୍କଟ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ବାପା ଓ ମାମୁଁଘରେ ବଂଶରେ କାହାରିକୁ ଏ ରୋଗ ହୋଇଥିଲେ ନିଜକୁ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ।

ନିଜର ରୋଗ- ଯଦି ନିଜର ଗୋଟିଏ ସ୍ତନରେ କର୍କଟରୋଗ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ଅନ୍ୟଟିରେ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ।

ଅସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ତନ ଜୀବକୋଷ- କେତେକ ମହିଳାଙ୍କ ସ୍ତନରୁ ସଂଗୃହୀତ ଜୀବକୋଷ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବା ବିକୃତ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଏହାପରେ ସ୍ତନ କର୍କଟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ।

ଜିନ୍ ବା ଅନୁବଂଶି କଣିକାରେ ପରିବ□ନ- ଯେଉଁପରି ହାରରେଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସ୍ତନ କର୍କଟ ହୋଇଥାଏ ସେହି ପରିବାର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଶରୀରରେ ଜିନର ଆକାର ପ୍ରକାର ଓ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଏହି ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ।

ଜୀବରସ ବା ହର୍ମୋନ୍ ଚିକିତ୍ସା- ଯେଉଁ ମହିଳାମାନେ ଋତୁ ଚକ୍ର ବନ୍ଦ ହେବାପରେ ୪/୫ ବର୍ଷ ଧରି ହରମୋନ ଚିକିତ୍ସାରେ ଥାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ତନ କର୍କଟ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ।

ଅଳସୁଆ ଜୀବନ-ଯେଉଁ ମହିଳା କୌଣସି ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଏ ରୋଗର ଆଶଙ୍କା ଅଧିକ । କର୍ମଚ□ଳ ରହିଲେ ଏ ଆଶଙ୍କା ହ୍ରାସ ପାଏ ।

ମଦ ଅଭ୍ୟାସ :-

ଗବେଷଣାରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଯେ ମଦ୍ୟପାନ କରୁଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଅଧିକ ।

ବଂଶଗତ ଜିନ୍ର ପରିବ□ନ ଆଦି କେତୋଟି ରିସ୍କ ଫ୍ୟାକ୍ଟରକୁ ଛାଡିଦେଲେ ଅନ୍ୟଗୁଡିକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଦୂରେଇ ଦେଇ ହେବ। ତେଣୁ ଏଗୁଡିକୁ ଜାଣିବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର । ଏଠାରେ ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଏହିସବୁ ଗୁରୁତର ପରିସ୍ଥିତି ଥିଲେ ବି ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ ହୋଇନପାରେ ।

ଜାଣିବା କେମିତି

ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ ହେଲେ ଯେଉଁ ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ତାହା ସମସ୍ତେ ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ସ୍ତନ ଭିତରେ, ସ୍ତନ ନିକଟରେ କିମ୍ବା କାଖତଳେ ହାତକୁ ଗେଟା ଲାଗୁଥିଲେ ।

ସ୍ତନର ଅଗ୍ରଭାଗ ଦରଜ ହେଲେ, ସ୍ତନର ଆକୃତି ଓ ପ୍ରକୃତି ବଦଳିଗଲେ, ସ୍ତନାଗ୍ର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ, ସ୍ତନ, ସ୍ତନାଗ୍ର ଓ କୃଷ୍ଣ ବଳୟର ଚର୍ମ ଫୁଲିଲେ, ଲାଲ ଦେଖାଗଲେ, ଚୋପା ଛାଡିଲେ କିମ୍ବା କମଳା ଚୋପା ପରି ଦେଖାଗଲେ।

ବୁଢା ଓ ମଝି ଆଙ୍ଗୁଠି ଟିପରେ ସ୍ତନାଗ୍ରକୁ ଧରି ଚାପ ଦେଲେ ଯଦି ସେଥିରୁ ଧଳା, ସ୍ୱଚ୍ଛ କିମ୍ବା ଲାଲ ରଙ୍ଗର ତରଳ ପଦାର୍ଥ ବାହାରେ ତେବେ ଏ ରୋଗର ଆଶଙ୍କା କରାଯାଏ । ଏପରି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖିଲେ ତୁରନ୍ତ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କରିବା ଦରକାର । ଅବଶ୍ୟ ସ୍ତନ କର୍କଟର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ କିଛି ଯନ୍ତ୍ରଣା ବା ଦରଜ ହୁଏ ନାହିଁ । ତଥାପି ଯଦି ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଥାଏ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଦରକାର । ଏହା କର୍କଟ ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ହୋଇନପାରେ କିନ୍ତୁ ରୋଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ତାହା ସହାୟକ ହୁଏ ।

ରୋଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପଦ୍ଧତି

୧. ଶରୀର ପରୀକ୍ଷା - ସ୍ତନରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପରିବ□ନ ଦେଖାଗଲେ ଡାକ୍ତର ତାର ଟିକିନିଖି ପରୀକ୍ଷା କରି ନିଅନ୍ତି । ସେ ହାତମାରି ସ୍ତନ ଭିତରେ ଅର୍ବୁଦ ଅଛି କି ନାହିଁ, ଥିଲେ ତାର ଆକାର, କଠିନତା, ଚଳନଶୀଳତା ଆଦିକୁ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । କଠିନ, ଅଙ୍କାବଙ୍କା ଆକାର ଓ ଦୃଢଭାବେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ପାଇଁ ରହିଥିବା ଗେଟାଳିଆ ଅର୍ବୁଦ ଥିଲେ କର୍କଟ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଅଧିକ। ସେତେବେଳେ ସେ କାଖସନ୍ଧି ଗେଟା ଓ ତାର ଶାଖା ପ୍ରଶାଖାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

୨. ମାମୋଗ୍ରାଫି- ଏହା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରଭାବିତ ସ୍ତନର ଏକ୍ସରେ ଫଟୋ । ଉଠାଇ ତା ଭିତରର ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଚିତ୍ର, ଅର୍ବୁଦର ସ୍ଥାନ ଓ ଆକାର ସଂପର୍କରେ ଜାଣିହୁଏ ।

୩. ଅଲ୍ଟ୍ରା ସୋନୋଗ୍ରାଫି- ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସଂପନ୍ନ ଶବ୍ଦ ତରଙ୍ଗ ପଠାଇ ଅର୍ବୁଦର ଆକାର ସହିତ ତା ଭିତରେ ତନ୍ତୁ କିମ୍ବା

ପାଣି ଅଛି ଏହି ପରୀକ୍ଷାରୁ ଜଣାପଡେ ।

୪. ବାୟୋପ୍ସି- ସ୍ତନ ମଧରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ଜନକ ଅର୍ବୁଦ ଥିଲେ ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ଦ୍ୱାରା ତାକୁ ନିଷ୍କାସନ କରି ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଏ । କର୍କଟ ରୋଗର ଉପସ୍ଥିତି ଜାଣିବା ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଉପାୟ ।

୫. ଏଫ୍.ଏନ୍.ଏ.ସି.- ଫାଇନ୍ ନିଡିଲ୍ ଆସ୍ପିରେସନ୍ ସାଇକୋଲୋଜି ପରୀକ୍ଷାରେ ସ୍ତନ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅର୍ବୁଦରୁ ସିରିଞ୍ଜ ଓ ଛୁ□ ସାହାଯ୍ୟରେ ତନ୍ତୁ କିମ୍ବା ପାଣି ଟାଣି ତାକୁ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଏ ।

ଚିକିତ୍ସା- କର୍କଟ ରୋଗ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜାଣିବା ପରେ ରୋଗୀର ମାନସିକ ଅବସାଦ ଏତେ ବଢ଼ିଯାଏ ଯେ ସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ ବେଳେ କଣ ପଚାରିବ ଭୁଲିଯାଏ । ତେଣୁ ମନରେ ଆସୁଥିବା ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଲେଖି ନେବା ଭଲ । ରୋଗ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଜାଣିବା ଦ୍ୱାରା ରୋଗୀର ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରତି ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ବଢେ।

କ. ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର- ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗରେ ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ହେଉଛି ପ୍ରଥମ ଓ ସାଧାରଣ ଚିକିତ୍ସା ଏଥିରେ ସ୍ତନକୁ ରକ୍ଷା କରି ଅର୍ବୁଦ ନିଷ୍କାସନ କରାଯାଏ କିମ୍ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ତନଟିକୁ ଶରୀରରୁ ଅଲଗା କରି ଦିଆଯାଏ ।

ଖ. କେମୋଥିରାପି- ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରି କର୍କଟ ଜୀବନକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ପଦ୍ଧତିକୁ କେମୋଥିରାପି କୁହାଯାଏ । ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗରେ ସାଧାରଣତଃ ଏକାଧିକ ଔଷଧ ମିଶାଇ ଚିକିତ୍ସା କରାଯାଏ । ଏହାକୁ ଖାଇବା କିମ୍ବା ଇଂଜେକସନ୍ ଆକାରରେ ଶିରାରେ ଦିଆଯାଏ ।

ଗ. ହରମୋନ୍ ଥିରାପି- ଏହି ଚିକିତ୍ସାରେ କର୍କଟ ଜୀବକୋଷ ଗୁଡିକ ଯେଉଁ ହରମୋନ୍ ଗ୍ରହଣ କରି ବୃଦ୍ଧି ପାଆନ୍ତି ତାହା ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯାଏ । ଯଦି ପରୀକ୍ଷାରୁ ସ୍ତନ କର୍କଟ ଜୀବନକୋଷର ହର୍ମୋନ୍, ଶୋଷକ (ରିସେପ୍ଟର) ଥିବା ଜଣାପଡେ ତେବେ ଏ ଚିକିତ୍ସା ହୁଏ । କେମୋଥିରାପି ଭଳି ଏ ଚିକିତ୍ସାରେ ମଧ୍ୟ ଶରୀରର ଅନ୍ୟ ଜୀବକୋଷ ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ତେବେ ସେ ଯାହା ହେଉ ନା କାହିଁକି ସ୍ତନ କର୍କଟ ଅବସ୍ଥା, ସ୍ତନର ଆକାର ତୁଳନାରେ ଟ୍ୟୁମର ଆକାର, ଲାବୋରେଟୋରୀ ପରୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ, ମହିଳାଙ୍କ ଋତୁଚକ୍ର , ତାଙ୍କ ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏ ସବୁକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଚିକିତ୍ସା ସ୍ଥିର କରାଯାଏ।

ଉଲ୍ଲିଖିତ ଚିକିତ୍ସା ସହିତ ଆକ୍ୟୁପ୍ରେସର, ଆକ୍ୟୁପି□ର୍ ମାଲିସ୍ ଆୟୁର୍ବେଦ ଆଦି ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ୱାରା କେତେକ ରୋଗୀ ଉପକୃତ ହେଉଥିବା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି। ତେବେ ଏହା ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାର ଆଶଙ୍କା ଥିବାରୁ ଚିକିତ୍ସା କରୁଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପଚାରି ଏହା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଆତ୍ମନିରୀକ୍ଷଣ- ସ୍ତନ କର୍କଟକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇ ପାରିଲେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ବୃଦ୍ଧିପାଏ । ତେଣୁ ଚିକିତ୍ସା ଅପେକ୍ଷା ଆତ୍ମ ନୀରିକ୍ଷଣ ଖୁବ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହିଳା ଅନ୍ତତଃ ୨୦ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ପ୍ରତି ମାସରେ ବିଶେଷକରି ମାସିକ ଋତୁସ୍ରାବ ବନ୍ଦ ହେବାର ଦୁଇ ତିନିଦିନ ପରେ ନିଜେ ନିଜର ସ୍ତନକୁ ଯା□ କରିବା ଉଚିତ୍ । ସେଥିରେ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କରିବା ଦରକାର।

ଗାଧୋଇବା ବେଳେ ଓଦା ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ତନ ଉପରେ ଧିରେ ନିଜ ପାପୁଲିକୁ ଅଳ୍ପ ଚାପଦେଇ ଖସାଇ ଆଣନ୍ତୁ। ଅଙ୍ଗୁଠି ଗୁଡିକୁ ସିଧା କରି ତା ଉପରେ ସବୁ ଦିଗରୁ ଚାପ ଦିଅନ୍ତୁ ଓ କୌଣସି ଗେଟା ଅଛି କି ନାହିଁ ଅନୁଭବ କରନ୍ତୁ। ବାମ ସ୍ତନ ଦକ୍ଷିଣ ହାତ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ସ୍ତନ ପାଇଁ ବାମ ହାତ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ। ଦର୍ପଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ପ୍ରସାରଣ କରନ୍ତୁ ଓ ସ୍ତନକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ। ପରେ ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ସ୍ତନର ଆକାରରେ କିଛି ପରିବ□ନ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ । ସ୍ତନଗୁଡିକର ଫୁଲା, ଚର୍ମରେ ରଙ୍ଗ ପରିବ□ନ, ସ୍ତନାଗ୍ର ଅବସ୍ଥିତି ଆଦିକୁ ଟିକ୍‌ନିଖ୍ ଯା□ କରନ୍ତୁ। ପରେ ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ଉପରେ ଅ□ାରେ ରଖି ଛାତିର ମାଂସ ପେଶୀ ଟାଣି ହେବାପରି ତଳକୁ ଚାପ ଦିଅନ୍ତୁ ଓ ସ୍ତନ ମାଂସ ପେଶୀର ସଂକୋଚନ-ପ୍ରସାରଣକୁ ଅନୁଭବ କରନ୍ତୁ । ଚିତ୍ ହୋଇ ଶୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଡାହାଣ କାନ୍ଧ ତଳେ ତଉଲିଆ ରଖି ଡାହାଣ ହାତକୁ ଭାଙ୍ଗି ଡାହାଣ କାନକୁ ଲଗାଇ ରଖନ୍ତୁ ଓ ବାମ ହାତର ମଝି ତିନୋଟି ଆଙ୍ଗୁଠିକୁ ନେଇ ଡାହାଣ ସ୍ତନ ଉପରେ ଚାପ ଦେଇ ଚକ୍ରାକାର ବୁଲାନ୍ତୁ । ତା ଭିତରେ ଗୁଳା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସ୍ୱାଭାବିକତାକୁ ଅନୁଭବ କରନ୍ତୁ । ସେହିପରି ବାମ ସ୍ତନର ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ଶେଷରେ ସ୍ତନାଗ୍ର ଉପରେ ଚାପ ଦେଇ କିଛି

ତରଳ ପଦାର୍ଥ ବାହାରୁଛି କି ନାହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ । ଯେ କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଥିଲେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ । ମନେ ରଖନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ଗୁଳା ଆବୁ ବା ନିପୁଲ୍ ଡିସ୍‌ଚାର୍ଯ କର୍କଟ ରୋଗ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହିଳା ୪୦ ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ ବର୍ଷେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ବ୍ୟବଧାନରେ ଥରେ ମାମୋଗ୍ରାଫି କରିନେବା ଭଲ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସ୍ତନର ଟ୍ୟୁମରକୁ ହାତରେ ଅନୁଭବ କରିବାର ବହୁପୂର୍ବରୁ ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଅବସ୍ଥାରୁ ଧରା ପଡିଯାଏ । ରିସ୍କ ଫ୍ୟାକ୍ଟର ଥିଲେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିନେବା ଉଚିତ୍ । ମନେରଖନ୍ତୁ, କୌଣସି ପ୍ରକାର ତମାଖୁ ବ୍ୟବହାର ନକଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ ନିୟମିତ ବ୍ୟାୟାମ କଲେ, ଖରାରେ ବେଶୀ ସମୟ ନ ରହିଲେ, ମଦ୍ୟପାନ ସୀମିତ କଲେ, ମଝିରେ ମଝିରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଇନେଲେ ସ୍ତନ କର୍କଟ ରୋଗ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହେ ନାହିଁ । ■■

* ଗୋପାଳପୁର, କଟକ-୧୧

ପୃଷ୍ଠା୩୧ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ଟ୍ରେନ, ୪ଟି ଇଏମୟୁ ଓ ୩ଟି ଡିଏମ୍‌ୟୁ । ୩ଟି ଟ୍ରେନର ଗତିପଥ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ୩ଟି ଟ୍ରେନର ଯିବାଆସିବା ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି ।

ନୂଆ କାରଖାନା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଡିଜାଇନ କୋଚ

ତିନୋଟି ନୂଆ କାରଖାନା ଯଥା: ଛାପ୍ରାରେ ରେଲ ହୁଇଲ ପ୍ଲା□, ରାଏବରେଲିରେ ରେଳ କୋଚ କାରଖାନା, ଡାନ୍‌କୁନିରେ ଡିଜେଲ ଯନ୍ତ୍ରାଂଶ କାରଖାନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି ଏବଂ ୨୦୧୩-୧୪ରେ ଏଥିରୁ ଉତ୍ପାଦନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । କାଶ୍ମୀର ଉପତ୍ୟକାରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପାଗରେ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ଡିଜାଇନ ହୋଇଥିବା କୋଚ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ସେହିପରି ଘ□ାକୁ ୧୦୦ କିମିରୁ ଅଧିକ ବେଗରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଟ୍ରେନଗୁଡିକର ବଗିଗୁଡିକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ନିର୍ମିତ କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ହାଲୁକା ଓ୍ୱାଗନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ରେଳବାଇରେ ଯାତ୍ରୀ ଅନୁକୂଳ ପଦକ୍ଷେପ

ଯାତ୍ରୀମାନେ ଯେପରି ନିରାପଦ ଓ ଆରାମଦାୟକ ଭାବେ ଯାତ୍ରା କରିପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ସର୍ବଦା ରେଳବାଇ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଆସିଛି । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ ସେବାରେ ଉନ୍ନତି କରାଯାଇଛି । ଟିକେଟର ଇ-ବୁକିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିଶେଷ ସଫଳ ହୋଇପାରିଥିବା ବେଳେ ଟ୍ରେନର ବାସ୍ତବ ସ୍ଥିତି ଜାଣିବା ସକାଶେ ଅନଲାଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଜନତା ମିଲ୍ ବିକ୍ରି ପାଇଁ ୫୧ଟି ଜନ-ଆହାର ଆଉଟଲେଟ ଖୋଲାଯାଇଥିବାବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ଷ୍ଟେସନରେ ୪୮ଟି ପାସେଞ୍ଜର ଏସ୍କେଲେଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଜୁଲାଇ ୨୦୧୪ ସୁଦ୍ଧା ମୁମ୍ବାଇ ଇଲାକାରେ ଇଏମୟୁ ସେବାକୁ ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଯିବ । ସେହିପରି ପରବ□ୀ ଷ୍ଟେସନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହେବା ପାଇଁ ପାସେଞ୍ଜର ଇନଫର୍ମେସନ ଡିସପ୍ଲେ ସିଷ୍ଟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ । ୨୦୦୬ରେ ଉନ୍ନତ ଯାତ୍ରୀ ସେବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା ସେହି ଅନୁସାରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ, ଏସି ଚେୟାରକାର ଓ ଏକ୍‌ଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଚେୟାର କାରରେ ବିଭିନ୍ନ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି । ■■

(ପି.ଆଇ.ବି)

ପୃଷ୍ଠା୨୨ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

- ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବିକାଶ ।
- ପାରଦର୍ଶୀତା, ସଶକ୍ତିକରଣ ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।
- ମାନବୀୟ କ୍ଷମତାର ସୁଦୃଢକରଣ ।

ବିକଶିତ ଓ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ପାରଂପରିକ ଢା□ାକୁ ଭି□କରି ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱକରଣର ପ୍ରଭାବ ଏଭଳି ହୋଇଛି ଯେ ଏହା ସରକାରୀ ସଂଗଠନ ଗୁଡିକର ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ମଧ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । ତେଣୁ, ବିଶ୍ୱକରଣର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକରଣ ନେଇ ଚିନ୍ତାସବୁ ପ୍ରକଟ କରାଯାଉଛି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ନୂତନ ଦାୟିତ୍ୱ ସବୁ ସଂପନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶାସନର କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ବିକାଶ ପାଇଁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ବିକାଶ ଧାରଣଶୀଳ, ଲିଙ୍ଗ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ଓ ଲୋକାଭିମୁଖୀ ହେବା ଦରକାର । ପ୍ରଶାସନ ଯେଉଁ ଆହ୍ୱାନ ସବୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଦରକାର ସେଗୁଡିକ ହେଲା:

- ଉ□ମ ଆଦାନ-ପ୍ରଦାନ ଓ ସହଯୋଗ ସକାଶେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ସମସ୍ତଙ୍କର ଭୂମିର ପୁନଃ ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ ।
- ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଓ ସ୍ଥିରତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ସକାଶେ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଇନ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିକାଶ ।
- ଦକ୍ଷତା, ସହଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ସେବା ଲୋକାଭିମୁଖୀ କରିବା ସକାଶେ ପ୍ରଫେସନାଲ ସିଭିଲ ସେବାର ବିକାଶ । ■■

* ପ୍ରଫେସର, ପବ୍ଲିକ ଏଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେସନ, ସ୍କୁଲ ଓ ସୋସିଆଲ ସାଇନ୍ସ, ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧୀ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ

ହସ୍ତଚାଳିତ ଧାନରୁଆ ଯନ୍ତ୍ର

• ରଂଜିତ ମିରିଗ

ବିଲରେ ଧାନ ରୋଇବା ସକାଶେ ଶ୍ରମ ଅଭାବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ରଣଜିତ ମିରିଗ ଏକ ହସ୍ତଚାଳିତ ଧାନରୁଆ ଯନ୍ତ୍ର ବିକଶିତ କରିଥିଲେ । ସେ ପ୍ରଥମେ ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ଏହି ମଡେଲ ବିକଶିତ କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ନିୟମିତ ଭାବରେ ସେଥିରେ ପରିବ□ନ କରିଚାଲିଥିଲେ ଏବଂ ଶେଷରେ ୨୦୦୮ ବର୍ଷ ସଫଳ ଧାନରୁଆ ଯନ୍ତ୍ର ବିକଶିତ କରିପାରିଥିଲେ । ଏନ.ଆଇ.ଏଫର ସହଯୋଗରେ ଏହି ଟ୍ରାନସପ୍ଲା□ରରେ ଆଇ.ଆଇ.ଟି ଖଡଗପୁରର ସହାୟତାରେ ଏଥିରେ ଆହୁରି ବିକାଶ କରାଯାଇଛି ।

ରଣଜିତ ମିରିଗ ଜଣେ ଅତି ଗରିବ ଦଳିତ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଆର୍ଥିକ ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ସେ ବେଶୀ ପାଠ ପଢି ପାରିନଥିଲେ । ଧାନ ଚାଷ ପାଇଁ କୃଷି ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଅଭାବ ସମସ୍ୟା ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ସେ ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ଏକ ମେସିନ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପ□ି କରିଥିଲେ ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଧାନ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିପାରିବ । ଶ୍ରମ ବ୍ୟୟ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ବାଧୁଥିଲା, ଶ୍ରମ ପରିଚାଳନା ଅତି କଷ୍ଟକର ଥିଲା ତଥା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଦାବୀ ପୂରଣ କରିବା ସେତେ ସଂଭବପର ନଥିଲା । ସେ ଧାନ ଟ୍ରାନସପ୍ଲା□ର ତିଆରି କରିବା ଉଦ୍ୟମ ଆରଂଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ତେବେ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥିବା ଏକ ମଡେଲ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ୨୫ ବର୍ଷ ସମୟ ଲାଗି ଥିଲା । ଏକ ଗୀତରେ ସେ କୁହନ୍ତି "ପଥି ହେଉଛି ପଥୁରିଆ, ଅନେକ ଦୂର ଯିବାକୁ ହେବ । ପାଦକୁ କଷ୍ଟ ହେଲେ ବି ନିଶ୍ଚୟ ଯିବାକୁ ହେବ ।"

ଏହି ଟ୍ରାସପ୍ଲା□ର ତିଆରି କାମ ଆରଂଭ କଲା ବେଳେ ସେ କେବେ ହେଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିନଥିଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମହାକାଶକୁ ସଫଳ ମିଶନ ପଠାଇଛନ୍ତି ମାତ୍ର କେହି ଭାରତୀୟ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ଧାନ ଟ୍ରାନସପ୍ଲା□ର ତିଆରି କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ଏହା ତାଙ୍କୁ ଟ୍ରାନସପ୍ଲା□ର ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥିଲା ।

ହସ୍ତଚାଳିତ ଧାନ ରୁଆ ଯନ୍ତ୍ର ଚଳାଇବା ସକାଶେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଆବଶ୍ୟକ, ଜଣେ

ବ୍ୟକ୍ତି ମେସିନକୁ ଭିଡୁଥିବା ବେଳେ ଆଉ ଜଣେ ହାଣ୍ଡଲ ଚଳାଇଥାନ୍ତି, ଏହା ଦ୍ୱାରା ମେସିନର ଟ୍ରେ ଓ ଫିଙ୍ଗର ଡ୍ରାଇଭ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହା ଦ୍ୱାରା ଧାନ ଚାରା ରୋପଣ କରାଯାଏ ।

ମେସିନ ପା□ଟି ଧାଡିରେ ଧାନ ରୋଇପାରିବ ତଥା ଧାଡି ଧାଡି ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ୧୮ ସେମି ଓ ଚାରା ଚାରା ମଧ୍ୟରେ ୧୫ ସେମି ଦୂରତ୍ୱ ରଖିଥାଏ । ଆଇ.ଆଇ.ଟି ଖଡଗପୁରରେ ଏହାର ପରୀକ୍ଷଣ ବେଳେ ଏହା ଦେଖା ଯାଇଥିଲା ଯେ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାରା ରୋପଣ ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ସମୟ ଲାଗେ ମେସିନ ଜରିଆରେ ତାହାର ମାତ୍ର ଏକ ସପ୍ତମାଂଶ ସମୟ ଲାଗିଥାଏ ।

ଧାନ ଚାରା ରୋପଣ ପାରଂପରିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣିରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡିଥାଏ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କର ଚର୍ମ ରୋଗ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସୃଜନଶୀଳ ଉଦ୍ଭାବନ ଯୋଗୁଁ ଧାନଚାରା ରୋପଣ ସକାଶେ ଯଥେଷ୍ଟ କମ ସମୟ ଲାଗୁଥିବା ଯେଗୁଁ ଚର୍ମ ରୋଗର ସମସ୍ୟା କମ ହୋଇଥାଏ ।

ରଣଜିତ ମିରିଗ ଏହା ଆଶା କରୁଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ମେସିନ ଭାରତୀୟ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଦୂର କରିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖୁସି ଆଣିଦେବ । ତାଙ୍କର ନାତିମାନେ ଏହି ମେସିନକୁ ଆହୁରି ଆଗକୁ ନିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ସେ ଚାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ନାତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଥି ନେଇ ବହୁତ ଉତ୍ସାହିତ । ରଣଜିତ ମିରିଗଙ୍କୁ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ବାଟରେ ସହାୟତା କରିଛନ୍ତି ।

ପରିବାରର ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିବାରୁ ସେ କୃତଜ୍ଞ, କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କୁ ଯେଭଳି ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ସେଥିନେଇ ସେ ଦୁଃଖିତ । କିଛିଟା ଦୁଃଖ ପରେ କିନ୍ତୁ ସେ ଖୁସିରେ କୁହନ୍ତି । "ଲୋକମାନେ ମୋ ଉଦ୍ୟମରେ ଯେତେ ତ୍ରୁଟି ଖୋଜନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ଭଗବାନ ତାଙ୍କୁ ସଠିକ ପ୍ରମାଣିତ କରିଛନ୍ତି ।" ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି ଯେଉଁ ସମ୍ମାନ ଓ ସ୍ୱୀକୃତି ସେ ସବୁ ଦିଗରୁ ପାଉଛନ୍ତି । ■■

* ସଂବଲପୁର, ଓଡିଶା

ଘୋଷଣା

ମାସିକ ଯୋଜନା (ଓଡିଆ)ର ବିବରଣୀ
(ଚତୁର୍ଥ ଫର୍ମ, ଅଷ୍ଟମ ଧାରା)

୧. ପ୍ରକାଶନ ସ୍ଥାନ - ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ
୨. ପ୍ରକାଶନ ସମୟ -ମାସିକ
୩. ମୁଦ୍ରାକରଙ୍କ ନାମ - ଇରା ଯୋଶୀ
ଜାତୀୟତା -ଭାରତୀୟ
ଠିକଣା- ଅତିରିକ୍ତ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
ପ୍ରକାଶନ ବିଭାଗ
ସୂଚନାଭବନ, ସିଜିଓ କଂପ୍ଲେକ୍ସ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-୧୧୦୦୦୩
୪. ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ନାମ - ଇରା ଯୋଶୀ
ଜାତୀୟତା -ଭାରତୀୟ
ଠିକଣା- ଅତିରିକ୍ତ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
ପ୍ରକାଶନ ବିଭାଗ
ସୂଚନାଭବନ, ସିଜିଓ କଂପ୍ଲେକ୍ସ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-୧୧୦୦୦୩
୫. ସଂପାଦକଙ୍କ ନାମ - ବସନ୍ତ କୁମାର ମାଝୀ
ଜାତୀୟତା - ଭାରତୀୟ
ଇଷ୍ଟ୍ ବ୍ଲକ-୪, ଲେଭଲ୍-୭
ଆର୍.କେ.ପୁରମ୍, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-୧୧୦୦୬୬
୬. ସତ୍ତ୍ୱାଧିକାରୀଙ୍କ ନାମ ଓ ଠିକଣା
ସତ୍ତ୍ୱାଧିକାର - ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ
ଭାରତ ସରକାର,
ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-୧୧୦୦୦୧

ଆମ୍ଭେ ଇରା ଯୋଶୀ ଏତଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରୁଅଛୁ କି ଉପରୋକ୍ତ ବିବରଣୀ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ଓ ହୃଦବୋଧ ହୋଇଛି ।

୨୧-୦୨-୨୦୧୪

ସ୍ୱାକ୍ଷର
ଇରା ଯୋଶୀ
ପ୍ରକାଶକ

ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି କି ?

ଲାଇବୋର

ଲାଇବୋର୍-ଲଣ୍ଡନ ଇ□ର ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଫର୍ଡ ରେଟ ହେଉଛି ଏକ ସୁଧ ହାର ଯେଉଁଥିରେ ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ଲଣ୍ଡନ ଇ□ରବ୍ୟାଙ୍କ ବଜାରରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କଠାରୁ ଋଣ ଉଠାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ହେଉଛି ଦୁନିଆର ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦ ସୁଧ ହାରର ବେ□ମାର୍କ । ଏହା ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ଆର୍ଥିକ ବଜାରରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିଲା । ତା ପରଠାରୁ ଲାଇବୋର ବ୍ୟାପକ ଓ ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଛି ଏବଂ ଆଜିକାଲି ୩୫୦ ଟ୍ରିଲିୟନ ଡଲାର ବିଶିଷ୍ଟ ଆର୍ଥିକ ଉତ୍ପାଦ ପାଇଁ ରେଫରେନ୍ସ ହାର ହୋଇପାରିଛି । ଲାଇବୋରରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିବ□ନ ହେଲେ ତାହା ମୁଦ୍ରା ବଜାରରେ ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଲାଇବୋର ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ରିଟିଶ ବ୍ୟାଙ୍କର ଆସୋସିଏସନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଏ । ଏହା ବିଶ୍ୱର ସବୁଠାରୁ କ୍ରେଡିଟଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କର ଆନ୍ତଃ ବ୍ୟାଙ୍କ ସଂଚୟ ହାରର ହାରାହାରିକୁ ଭି□କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଏ । ଯେଉଁ ଦେଶମାନେ ଲାଇବୋର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି ଆମେରିକା, କାନାଡା, ସ୍ୱିଜରଲାଣ୍ଡ ଓ ଇଂଲଣ୍ଡ ।

୨୦୧୨ ବର୍ଷ ସାରା ଦୁନିଆ ନିୟନ୍ତ୍ରକମାନେ ଆମେରିକା ଓ ୟୁରୋପୀୟ ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଇବୋରରେ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାୟ ପରିଚାଳନା ଉପରେ ତଦନ୍ତ କରିଥିଲେ । ୨୦୧୩ ବର୍ଷ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଭୌଗୋଳିକ ସୂଚକାଙ୍କ (ଜି.ଆଇ.)

ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସଂକେତ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୌଗୋଳିକ ମୂଳ ଥିବା କେତେକ ଉତ୍ପାଦ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ । ଏଥିରେ କେତେକ ଗୁଣ, ମେଧା ଓ ଗୁଣାବଳୀ ଆଦି ଉଲ୍ଲିଖିତ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣରେ ମୂଳ ସ୍ଥାନର ନାମ ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ ।

ଜି.ଆଇ. ହେଉଛି ଶିଳ୍ପ ସଂପଦାର ଏକ ଦିଗ । ଯାହା ଉତ୍ପାଦର ଗୁଣବ□ା ଓ ବିଶେଷତା ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ । ଏହା ବିଶେଷକରି ଉତ୍ପାଦର ମୂଳ ସ୍ଥାନକୁ ଆଧାର କରି ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଶିଳ୍ପ ସଂପଦା ସୁରକ୍ଷା ଉପରେ ପ୍ୟାରିସ କନଭେନସନର ଧାରା ୧ (୨) ଓ ୧୦ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ଟ୍ରିପସ୍‌ର ଧାରା ୨୨ ରୁ ୨୪ରେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗଠନର ସଦସ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଭାରତ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉପରେ ୧୯୯୯ରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲା ଯାହା ୨୦୦୩ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୫ ତାରିଖଠାରୁ ଲାଗୁ କରାଯାଇଛି । ୨୦୦୪-୦୫ ବର୍ଷ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ପାଦ ଭାବରେ ଦାର୍ଜିଲିଂ ଚା' କୁ ଏହି ଟ୍ୟାଗ୍ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ ଏଥିରେ ୧୯୪ଟି ଉତ୍ପାଦ ଯୋଗ ହୋଇ ସାରିଲାଣି ଯେଉଁଥିରେ ଆରାନମୁଲା କନ୍ନାଡି (ଦର୍ପଣ) ଚନ୍ଦେରୀ ବସ୍ତ୍ର, କା□ପୁରମ ରେଶମ, କାଶ୍ମୀର ପେପରମେସି, କାଶ୍ମୀର ପର୍ଶ୍ମିକା ଆଦି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ■■

ସଫଳ କାହାଣୀ

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୌଡରେ ଆଗୁଆ

• *ଅକ୍ଷୟ ଆଜାଦ*

ଅଠର ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ରାକେଶ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଭ୍ରମଣ ଶେଷ ମୁହୂ□ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ବେଳେ ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯାତ୍ରା ସଂପର୍କରେ ତାଙ୍କୁ ପଚରା ଯାଉଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଉ□ର ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ୱରରେ ଯେଉଁ ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ଭରି ରହିଥିଲା ତାହା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ଜଣାଗଲା ଯେ ସେ ହେଉଛିନ୍ତି ଜାମ୍ମୁ ଅଂଚଳର ଜଣେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସକ୍ଷମ ବାଳକ ଯାହାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଲିମ୍ପିକ ନିମନ୍ତେ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ରାକେଶ କୁମାର ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ଡାଉନସ ସି□ାମ ରୋଗୀ ଯିଏ ଦିନେ ମାନସିକ ଅକ୍ଷମ ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହଜି ଯାଉଥାନ୍ତେ । ଯଦି ଡଃ ଲଳିତ କୁମାର ଓ ଡଃ ଅଶ୍ୱିନି ତାଙ୍କର ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ କରାଇନଥାନ୍ତେ ।

ରାକେଶ ତାଙ୍କ ଭଳି ଅନ୍ୟ ୭୦ ଜଣ ମାନସିକ ଅନଗ୍ରସର ଶ୍ରେଣୀର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଜାମ୍ମୁ ସହରର ଆର.ଏସ.ପୁରା ସ୍ଥିତ ପ୍ରେରଣା ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ଅଫ ରିସର୍ଚ୍ଚ ଏଣ୍ଡ ରିହାବିଲିଟେସନର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ସେମାନେ ଗାଣିତିକ ସମସ୍ୟା ସବୁର ସମାଧାନ କେବଳ କରୁନାହାନ୍ତି ବରଂ ଜୀବନ ପାଇଁ ଏକ ନୂତନ ମାର୍ଗ ଖୋଜିଛନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷକମାନେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଓ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସହ ବଂଚିରହିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ବୃଦ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି ।

୧୨ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାକେଶ ନିଜ ଘରେ ଚାରି କାନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ । ନିଜର ବ୍ୟବହାରରେ ହିଂସ୍ରକ ନଥିଲେ ହେଁ ତାଙ୍କ ଘରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ସହ ସବୁବେଳେ ରହୁଥିଲେ । ଜଣେ ସେନା ବାହିନୀର ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ପିତା ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେବା ପାଇଁ ରହୁନଥିଲେ ବୋଲି ତାଙ୍କର ମାଆ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏହି କ୍ରୀଡା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ଚୟନ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କର ମା ଅତି ଖୁସୀ ଥିଲେ । "ବ□ମାନ ମୋ ପୁଅର ଚୟନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ରୀଡା ପାଇଁ ହୋଇଛି ଏବଂ ସେ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଯିବ । ରାକେଶ ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ଗର୍ବିତ କରିଦେଇଛି ବୋଲି ତାଙ୍କ ମାଆ ହସି କରି କୁହନ୍ତି ।

ରାକେଶଙ୍କ ପରିବାର ଭଳି ୭୦ ଟି ଅନ୍ୟ ପରିବାର ମଧ୍ୟ ସହଯୋଗ ଭାରତ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ପ୍ରେରଣା ଥଇଥାନ କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତି ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହ ଅଛନ୍ତି । ସହଯୋଗ ଇଣ୍ଡିଆର ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ ଯୋଗୁଁ ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଛି । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଲିମ୍ପିକ୍ସ ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ କମଲଜିତ କୌର କୁହନ୍ତି ଯେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ୬ ଜଣ ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଲିମ୍ପିକସ ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଇଛି । ଆମର ଛଅଜଣ ପିଲାଙ୍କ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଦୁର୍ବଳ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ (ଜଣେ ପିଲା ପାଇଁ ଅତି କମରେ ୮୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ) । ଜଣେ ପିଲାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଆମର କ୍ଷମତା ନଥିଲା ବୋଲି କୌର କୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଜାମ୍ମୁ ଅଂଚଳରୁ ଚୟନ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ଅତି କମରେ ଜଣେ ପିଲାକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପ□

ନେଇଥିଲେ ।

ଜଣେ ସମାଜସେବୀ ତଥା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଲିମ୍ପିକ୍ସ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସଂଯୋଜକ ଲଳିତ କୁମାର ମଧ୍ୟ ଏହି ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଲଳିତଙ୍କ ବଡ ଭଉଣୀ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ମାନସିକ ଅନଗ୍ରସର ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଓ ତାଙ୍କ ଭଳି ଅନେକ କିପରି ସାରା ଜୀବନ ଆହ୍ୱାନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି ତାହା ସେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଅନୁଭବ କରି ଲଳିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସକ୍ଷମ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ହୋଇପାରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନେକ ହିଂସା ହେଉଥିଲା । ମୁଁ ବହି ପଢ଼ିବା ଆରଂଭ କରିବା ସହିତ ଥଇଥାନ କେନ୍ଦ୍ର ପରିଦର୍ଶନ ଆରଂଭ କରିଦେଇଥିଲି । ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ଯେ ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଥଇଥାନ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ଯଦି କିଛି ମୌଳିକ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦିଆଯିବ ତେବେ ସେମାନେ ଜୀବନରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବେ । ଏହି ଚିନ୍ତାଧାରା ମୋତେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଲିମ୍ପିକ୍ସ ସହ ସଂପୃକ୍ତ କରିଥିଲା ।

ସାମ୍ବା ଜିଲ୍ଲାରେ ଦୁଇଟି ପ□ାୟତରେ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କଲାବେଳେ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସିଥିଲା । ଏହା ଥିଲା ଯେ ସେହି ଅଂଚଳରେ ୬୭୨ ଜଣ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ପିଲା ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାନସିକ ଅନଗ୍ରସର ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ୬୭୨ ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୮ ଜଣଙ୍କୁ ପେନସନ ମିଳୁଥିଲା ଏବଂ କେବଳ ୭୦ ଜଣଙ୍କୁ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ମିଳିଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସହାୟତା ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଅନୁଭବ କଲୁ ଯେ ଆମ ଅଂଚଳରେ ବହୁତ କମ ସଂଖ୍ୟାରେ ଥଇଥାନ କେନ୍ଦ୍ର ରହିଛି । ଆମେ ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଥଇଥାନ କେନ୍ଦ୍ର ନିର୍ମାଣ ନିଷ୍ପ□ି ନେଲୁ ଯେଉଁଥିରେ ୪୦୦ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁବିଧା ଥିଲା । ଏଥିରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ମୂଳକ ଦୁନିଆରେ ନିଜର ପରିଚୟ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ସହାୟତା କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେବ ବୋଲି ଅଶ୍ୱନୀ କୁହନ୍ତି ।

ପୃଷ୍ଠା୩୪ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ ବିକାଶ କରିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମା□ଳ ପାଇଁ ଋଣ ଭି□ିଭୂମି ସଂରଚନା କରାଯାଇପାରିବ ଯାହା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରାମା□ଳ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ପହ□ିପାରିବ । ଏହା ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ସିକ୍ୟୁରିଟାଇଜେସନ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଟିକସ ମୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ କରିବାକୁ ପଡିବ କାରଣ ଏମାନେ ଅଧିକତର ଭାବରେ କ୍ଷତିର ଆଶଙ୍କା ସଂଚାଳନ ହିଁ ସୁଦକ୍ଷ ଭାବରେ କରିଥାନ୍ତି । ସବୁକିଛି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସୁଧ ହାର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କର ଭି□ି ହାର ୮ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଏଥିପାଇଁ ନାବାର୍ଡ, ଜାତୀୟ ହାଉସିଂ ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ସିଡବୀ ଭଳି ବିଶେଷଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ବଜାର ଅଭିମୁଖୀ ହୋଇ ଏମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ନାବାର୍ଡ ଭଲ କାମ କରୁଥିବା ସମବାୟ ବ୍ୟାଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ସୁଦୃଢ଼କରିବା ପାଇଁ ସହାୟତା କରିପାରିବେ ।

ଗ୍ରାହକ ସୂଚନା ପାଇଁ ଅତି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଭି□ିଭୂମି ବିକାଶ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ୱେୟାର ହାଉସିଂର ବିକାଶ, ଜମିଜମା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି , ପାଣିପାଗ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନ, ସ୍ଥାନର କୋଲାଟରାଲ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ତଥା ପୁରୁଣା ସଂପଦା ଗୁଡିକ ପାଇଁ ବଜାର ବିକାଶ ଆଦି ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଋଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୁଦୃଢ଼କରଣ ପାଇଁ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ■■

ପୃଷ୍ଠା୩୭ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ଜିଲାରେ ରାଜ୍ୟର ୮୦.୦୨ ଶତାଂଶ ଆଦିବାସୀ ରହନ୍ତି । ସଂଖ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୟୁରଭଂଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ସର୍ବାଧିକ ୧୨.୮୫ ଲକ୍ଷ ଆଦିବାସୀ ରହୁଥିବା ବେଳେ ମାଲକାନ୍‌ଗିରି ଜିଲାରେ ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟାର ସର୍ବାଧିକ ଅନୁପାତ ୫୭.୩ ଶତାଂଶ ବାସ କରନ୍ତି । ଦଶନ୍ଧି ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ବୃଦ୍ଧିକୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କଲେ ଜାଣିବାକୁ ମିଳେ ଯେ; ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲାର ଦଶନ୍ଧି ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହେଉଛି ସର୍ବାଧିକ ଯାହାକି ୭୨.୭ ଶତାଂଶ ଓ ତଦନୁରୂପ ବଲାଂଗିର ଜିଲା ହେଉଛି ଦଶନ୍ଧି ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ଯାହାକି ମାତ୍ର ୧.୬ ଶତାଂଶ ମାତ୍ର । ଦଶନ୍ଧିଗତ ଜନସଂଖ୍ୟା (ଆଦିବାସୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ) ବୃଦ୍ଧିର ପରିମାପକ କେବଳ ଜନ୍ମହାର ର ବୃଦ୍ଧିକୁ ନେଇ ହିସାବ କଲେ ବସ୍ତୁତଃ ଭୂଲ ପ୍ରମାଣିତ ହେବ କାରଣ ହେଉଛି, ଆଦିବାସୀମାନେ ବିଶେଷକରି ନିଜର ଜୀବିକାର୍ଜନ ପାଇଁ ବହୁଧା ରାଜ୍ୟ ମଧସ୍ଥ ସେମାନଙ୍କ ମୂଳ ଜନ୍ମିତ ଜିଲା ମାନଙ୍କରୁ ଅଧିକ ବିକଶିତ ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେଇଥାଆନ୍ତି ଓ ଯାହା ଏଭଳି ଏକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ହାର ସହରାଂଚଳ ପାଇଁ ୧୪.୧ ଶତାଂଶ ଥିଲାବେଳେ ଗ୍ରାମାଂଚଳରେ ଦଶବର୍ଷୀୟ ବୃଦ୍ଧି ୩୦.୩ ପ୍ରତିଶତ ରହିଛି । ୧୯୬୧ରେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ମୋଟ ସାକ୍ଷରତା ହାର ୭.୩୬ ଶତାଂଶ ଥିଲାବେଳେ ୧୯୦୧କୁ ୯୩୪୫ ପ୍ରତିଶତ, ୧୯୮୧କୁ ୧୪ ପ୍ରତିଶତ, ୧୯୯୧ ବେଳକୁ ୨୨.୩ ଶତାଂଶ ଏଭଳି ବୃଦ୍ଧିପାଇ ୨୦୦୧ରେ ଏହା ପାଖାପାଖି ୩୮ ଶତାଂଶରେ ପହଁଚିଛି । ■■

* ସଂସ୍କୃତି ସଦନ, ବୟାଳୀ, ପୋ.ଅ. ମନ୍ତିଡି, ଗଂଜାମ, ଓଡିଶା

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ

ଆମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ

• *ବସନ୍ତ କୁମାର ଦାସ*

ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆମଶରୀରକୁ ଜଳ, ବାୟୁ ଓ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମଶରୀରକୁ ପ୍ରବେଶକରି ନାନା ପ୍ରକାର ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଏହା ଧୀରେ ଧୀରେ ମଣିଷକୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖକୁ ଠେଲିଦିଏ । ଏଣୁ ଏପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମାନଙ୍କଠାରୁ ସର୍ବଦା ଦୂରେଇ ରହିବା ଉଚିତ ।

ଖାଦ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏକ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱ ସଦୃଶ । ଯେକୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ଆପେ ଆପେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ସଂପୃକ୍ତି ଆସିଯାଏ । ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବାଦ୍‌ଦେଲେ ଖାଦ୍ୟର ସ୍ଥିତି ଓ ପରିଚିତି ସମ୍ଭବନୁହେଁ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଓ ଏଥିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକରେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ସଂପର୍କ ଠିକ୍ କ୍ଷୀର ଓ ନୀରର ସଂପର୍କ ସଦୃଶ । ପାଣିବୋତଲରେ ଥବା ମିନେରାଲ୍ ୱାଟର୍ ବା ଓଜୋନାଇଜଡ଼୍ ୱାଟର କଥା କହିବା ବେଳେ ଆପେ ଆପେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ନାମ ଆସିଯାଏ । ହଳଦୀ, ଅଦା, ରସୁଣ, ଲଙ୍କା, ଗୋଲମରିଚ, ସୋୟାବିନ୍, ବେଲ, ଜୁଆଣି, ପୁଦିନା, ପୋଟଳ, କାକୁଡ଼ି, କଇଥ, ଲାଉ, ନଡ଼ିଆ, ବିଲାତି ବାଇଗଣ, ମୂଳା, ଗାଜର, ବିଟ୍, ଶାଗ, ତେଜପତ୍ର, ଜିରା, ଡାଲ୍‌ଚିନି ଓ ମେଥି ପ୍ରଭୃତିର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଏଥିରେ ଥିବା ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ । ଏହା ଆମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ବେଶ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ, ଏହାକୁ ଅତି ସାଧାରଣ ଲୋକ ମଧ ଜାଣିଥାନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପରୋକ୍ଷଭାବେ । ମଣିଷର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ହଳଦୀର ପ୍ରଭାବ କଥା ବିଚାରକୁ ନେଲେ ଏହାର ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ କଥା ଜାଣିହୁଏ । ଏହା ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ହେବାର ମୁଖ୍ୟକାରଣ ହେଉଛି ଜୈବରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଉପସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ । ଏଥିରେ ପ୍ରୋଟିନ୍, ଭିଟାମିନ୍, ଖଣିଜଲବଣ, ଶ୍ୱେତସାର ବା କାର୍ବୋହାଇଡ୍ରେଟ୍ ଭରିରହିଥାଏ । ଚର୍ମରୋଗ ଓ ଚର୍ମକର୍କଟ ଭଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ହଳଦୀ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଏହାର ଉପଚାର ଦ୍ୱାରା ଟ୍ୟୁମର୍ କୋଷିକାର ବୃଦ୍ଧିକୁ ରୋକାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମତ ଦେଲେଣି । ଏଥିରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଲୌହ ରହିଛି । ଏହାକୁ ପ୍ରାକୃତିକ ସୂଚନକ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । ଛେନା ତରକାରୀ ଭଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ ପ୍ୟାକ୍ ଫୁଡ୍‌ରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଦିଆଯାଇ ପ୍ୟାକିଂ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ଗୁଣବ□। ଓ ଖାଦ୍ୟରମାନ ରକ୍ଷାକରିବା

ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଡିଆରଡିଓ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗର ଭୂମିକା ବେଶ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ଆଜିକାଲି ନାନା ପ୍ରକାର କ୍ଷତିକାରକ ପଦାର୍ଥର ଉପସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ନାନାପ୍ରକାର ରୋଗର ଶିକାର ହେଉଛି। ଅତ୍ୟଧିକ କୀଟନାଶକ ପଦାର୍ଥ, ସାର ଓ ହର୍‌ମୋନ୍ କୃଷିରେ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ଶସ୍ୟ ଓ ପନିପରିବା ମଣିଷର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ବେଶ୍ ହାନିକାରକ ହୋଇ ଉଦ୍‌ବେଗ ସୃଷ୍ଟିକରୁଛି। କ୍ଷୀର, ଖୁଆ, ରାବିଡ଼ି, ମିଠା, ଜେଲି ଓ ଜାମ୍‌ରେ ନାନାପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଶାଇ ବିକ୍ରିକରି ଅସାଧୁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟିକରୁଛନ୍ତି। ପ୍ରଦୂଷିତ ଜଳକୁ ଚାଷକାମରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଉଥିବାରୁ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟହାନିକାରକ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷଠାରେ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ ବ୍ୟାଧି ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି। ଫଳକୁ ପଚେଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା କାର୍‌ବାଇଡ୍ ମଣିଷ ଶରୀର ଉପରେ କୁପ୍ରଭାବ ପକେଇଥାଏ। ଜନସାଧାରଣ ଏଥିପ୍ରତି ସର୍ବଦା ନଜର ଦେବା ଉଚିତ। ପ୍ରାକୃତିକ ଉପାୟରେ ପାଚୁଥିବା ଫଳ, ଜୈବିକ ସାର ବ୍ୟବହାର କରି ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ପନିପରିବା ଆମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ବେଶ୍ ହିତକାରୀ। ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟବହାର କରିବାପାଇଁ ପ୍ରାକୃତିକ ଉପାୟରେ ଛୋଟିଆ ପଟାଳିରେ କିଛି ତଟକା ପନିପରିବା ଓ ଫଳ ଉତ୍ପାଦନ କରି ନିଜ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିବା ସର୍ବାଦୌ ଉଚିତ।

ପ୍ରସାଧାନ ପଦାର୍ଥ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ:

ଶାମ୍ପୋ, ସାବୁନ୍, ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ୍, ନେଲ୍‌ପଲିସ୍, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କ୍ରିମ୍, ହେୟାର୍ ଡାଇ ଓ ପର୍‌ଫ୍ୟୁମ୍ ପରୋକ୍ଷରେ ଆମର ଅନେକ କ୍ଷତି କରିଥାଏ। ଟ୍ରାଇକ୍ଲୋସାନ୍ ନାମକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ସାବୁନ୍, ମାଉଥ୍‌ୱାଶ୍, ଟୁଥ୍‌ପେଷ୍ଟ, ସେଭିଂକ୍ରିମ୍ ଓ ନାନା ପ୍ରସାଧାନ ସାମଗ୍ରୀରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି ଯେଉଁଥିରେ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ କୀଟନାଶକ ପଦାର୍ଥ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁସଂଧାନରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି।

ଖାଦ୍ୟରେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ବ୍ୟବହାର:

ଖାଦ୍ୟରେ ଥିବା ଦରକାରୀ ଖାଦ୍ୟ

ନିମ୍ନ ତାଲିକାରୁ ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ କୁପ୍ରଭାବ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋକପାତ କରାଇଛୁ।

	(ପ୍ରସାଧନ ପଦାର୍ଥ)	**(କ୍ଷତିକାରକ ରାସାୟନିକପଦାର୍ଥ) B**	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଉପରେ ପ୍ରଭାବ
୧.	ସୁବାସିତ ତୈଳ କେଶବିନ୍ୟାସକାରୀ ପଦାର୍ଥ, ସାମ୍ପୋ, ଲୋସନ୍ ଓ ଆଫ୍‌ଟର୍‌ସେଭ୍	ପ୍ରପିଲିନ୍ ଗ୍ଲାଇକଲ	ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା, ବାନ୍ତି ପାଇଁବା, ଯକୃତ ଓ ବୃକ୍‌କରେ କ୍ଷତି
୨.	ନେଲ୍‌ପଲିସ୍, ଗାଧୁଆ ପ୍ରସାଧାନ	ଫର୍ମାଲିନ୍	ଚର୍ମ ଆଲର୍ଜି, ଆଜମା, ଅନ୍ତନଳୀ ଘା',କର୍କଟ
୩.	ଫେସିଆଲ, ସାବୁନ୍, ବଡ଼ିୱାସ୍ ମୁହଁ ସଫାକାରୀ ପଦାର୍ଥ	ଡାଇଇଥାନଲାମିନ୍ (DEA)	କର୍କଟ ଓ ଯକୃତ୍ କ୍ଷତି
୪.	ସାମ୍ପୁ, ସେଭିଂଜେଲ, ଚମଡ଼ା ଚିକ୍‌କଣ କରୁଥିବା ଦ୍ରବଣ	ମିଥାଇଲ୍ ପାରାବେନ୍	ଚର୍ମ ଉପରେ କୁ ପ୍ରଭାବ
୫.	ନେଲ୍ ପଲିସ୍	ଟଲୁଇନ୍	ମୁଣ୍ଡବୁଲେଇବା, ଭୋକ ନ ହେବା, ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି କମିଯିବା, ବର୍ଣ୍ଣାନ୍ଧତା, ମୁଣ୍ଡବିନ୍ଧା, ବାନ୍ତି, ଅଚେତ୍ ହାଇଯିବା
୬.	ଆଖିପତା କୁ କଳାରଙ୍ଗ କରିବା କିମ୍ବା ଚିକ୍ ଚିକ୍ କରୁଥିବା ରଙ୍ଗିନ୍ ପଦାର୍ଥ ଲେପନ କରିବା	ଲାକୁଇର୍	ଘା'ସୃଷ୍ଟି ହେବା, ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି କମିଯିବା
୭.	ନଖକୁ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗେଇବା ଓ ଚିତ୍ରିଣ କରିବା	ଡାଇବୁଟିଲ୍ ଥାଲେଟ୍ (DEA)	ଟ୍ୟୁମର୍ ବୃଦ୍ଧି ହ୍ରାସ ଘଟିଥାଏ
୮.	ମୁଣ୍ଡବାଳକୁ ରଙ୍ଗକରିବା	ସିଲ୍‌ଭର୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍, ଏମୋନିଆ ଦ୍ରବଣ ପଡିଯିବା, ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି ହ୍ରାସ,	ମୁହଁ ଫୁଲିଯିବା, ଚର୍ମଲାଲ ଚର୍ମ ଉପରେ କୁପ୍ରଭାବ
୯.	ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସାଧାନ ସାମଗ୍ରୀ	ALES, ALS, BC, CC, DDS, DLS, DOS, DDHC SLES, SLS, TEA, PCHC	ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ କୁ ପ୍ରଭାବ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ କୁପ୍ରଭାବ
୧୦.	ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ୍	ସିଲୋକ୍ସେନ୍	ଟ୍ୟୁମର, ପ୍ରଜନନ କ୍ଷମତା ହ୍ରାସ

ଉପାଦନଗୁଡିକ ଯଥା- ଶ୍ୱେତସାର, ପୁଷ୍ଟିସାର, ସ୍ନେହସାର, ଜୀବସାର, ଧାତୁସାର, ଜଳ ଶରୀର ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ। କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ସାର ରହିଥିବାରୁ ଏହା ଶରୀର ପ୍ରତି ବହୁତ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏହି ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକ ହେଲା - କୀଟନାଶକ, ତୃଣକନାଶକ, ରାସାନୟନିକ ସାର, କୃତ୍ରିମରଙ୍ଗ ଓ ଫ୍ଲେଭର୍ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଇତ୍ୟାଦି।

କୀଟନାଶକ :

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଫସଲରେ ବିଶେଷ କରି ଫଳ ଓ ପନିପରିବା ଚାଷ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ କୀଟନାଶକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ। ଏହି ଫଳ ଓ ପନିପରିବା ସମସ୍ତ ବୟସର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରୋଗ ହେବାର ସୂଚନା ଦିଏ। ହାବାର୍ଡ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଗବେଷଣା କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ- "କୀଟନାଶକ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଅମଳ କରାଯାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟରେ ଅର୍‌ଗାନିକ୍ ଫସ୍‌ଫେଟ୍ ରହିଥାଏ, ଫଳରେ ଏହା ଶିଶୁମାନଙ୍କଠାରେ ଏକାଗ୍ରତାର ଅଭାବ ଓ ମସ୍ତିଷ୍କ ଅନଗ୍ରସରତା ଦେଖାଦିଏ ଏବଂ ବୟସ୍କ ମାନଙ୍କର ମୁତ୍ରରେ ଅର୍‌ଗାନିକ୍ ଫସ୍‌ଫେଟ୍ ରହିଥିବାର ସୁଚନା ମିଳେ, ଯାହାକି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ।" ଏହା ଏପ୍ରିଲ ୨୦୦୯ରେ ଆମେରିକାନ୍ ଜର୍ନାଲ୍ ଅଫ୍ ଏପିଡ୍ରେମିଓଲୋଜିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା।

କୃତ୍ରିମ ରଙ୍ଗ :

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଖାଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ କୃତ୍ରିମ ରଙ୍ଗ ଖାଦ୍ୟର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବଢାଏ । ବିଶେଷକରି ବଜାରରେ ବିକ୍ରି ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ମୃଦୁ ପାନୀୟ ଯଥା:- କୋକାକୋଲା, ପେପସି, ଥମସପ୍‌ରେ ଟ୍ରମିଥାଇଲ୍ ମିଡ଼ାଜୋଲ୍ ଓ ଫୋର୍ ମିଥାଇଲ୍ ମିଡ଼ାଜୋଲ୍ ନାମକ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ରହିଥାଏ। ଫଳରେଏହା ମନୁଷ୍ୟର ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ଯକୃତ ଓ ଥାଏରଏଡ୍‌ରେ କ୍ୟାନସର୍ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ।

ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୀତଳୀକରଣ ଯନ୍ତ୍ରରେ କ୍ଲୋରୋଫ୍ଲୋରୋ କାର୍ବନ ଜାତୀୟ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ। ଏହାର ଅପବ୍ୟବହାର ହେତୁ ଏଥିରୁ ନିର୍ଗତ ଗ୍ୟାସ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ମିଶିଥାଏ। କ୍ଲୋରୋଫ୍ଲୋରୋ କାର୍ବନ୍‌ରେ ଥିବା କ୍ଲୋରିନ୍ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳକୁ ଯାଇ ଓଜୋନ ଅଣୁକୁ ଭାଙ୍ଗିଦିଏ। ଏହା ଫଳରେ ଓଜୋନ ସ୍ତରର କ୍ଷୟ ହୋଇ ସେଠାରେ ଗ□ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ।

ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣରେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଭୂମିକା :

ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଜଳରେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଶିଥାଏ। ଯଦି ଜଳରେ ଟକ୍‌ସିକ୍ ନାମକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ମିଶି ରହେ ତେବେ ଏହା ମସ୍ତିଷ୍କ ଉପରେ କୁପ୍ରଭାବ ପକାଏ। ଜଳରେ ଫ୍ଲୋଗରାଇଡର ପରିମାଣ ଅଧିକ ହେଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ଥି କ୍ୟାନସର ହୁଏ। ଜଳରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ସାରର ପରିମାଣ ମିଶି ରହିଲେ ଏବଂ ଏହା ମନୁଷ୍ୟର ବ୍ୟବହାରରେ ଆସିଲେ ଲୋକମାନଙ୍କର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତି ହ୍ରାସ କରେ। ଶସ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା କୀଟନାଶକ,ରାସାୟନିକ ସାର ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣର ଅନ୍ୟତମ କାରଣ।

କଳକାରଖାନାରୁ ଆବର୍ଜନା ରୂପେ ନିର୍ଗତ ଫ୍ଲୋରାଇଡ୍, ମର୍କ୍ୟୁରି, ହେକ୍ସା-କ୍ଲୋରୋବେନ୍‌ଜିନ୍, କ୍ଲୋରିନ୍, ସିସା, ଆରସେନିକ ଓ ଡି.ଡି.ଟି. ଇତ୍ୟାଦି ଆସି ଜଳରେ ମିଶେ। ଫଳରେ ଏହା ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କୁ-ପ୍ରଭାବ ସହିତ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ। ଯେପରିକି ମର୍କ୍ୟୁରି ଟ୍ୟୁମର୍ ସୃଷ୍ଟି କରେ ବା ହେକ୍‌ସା କ୍ଲୋରୋ ବେଞ୍ଜିନ୍ ଅନ୍ତସ୍ରାବିଗ୍ରନ୍ଥିରେ ଏନ୍‌ଜାଇମ୍ କ୍ଷରଣରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ, କ୍ଲୋରିନ୍ ଶ୍ୱାସକ୍ରିୟାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ଡି. ଡି.ଟି. ଡାଇବେଟିସ ଓ କ୍ୟାନସର ସୃଷ୍ଟି କରେ।

ମୃ□କାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ରାସାୟନିକ ସାରର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଏହି ସାର ଜଳରେ ମିଶିଥାଏ। ଏହି ଜଳ ନଦୀ, ନାଳ, ପୋଖରୀ, ହ୍ରଦରେ ମିଶେ। ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଜଳକୁ ଦୂଷିତ କରେ। ଜଳରେ ଥିବା ଜଳଜ ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ପ୍ରାଣୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ ରୋଗରେ ପଡ଼ନ୍ତି।

ଅମ୍ଳ ବୃଦ୍ଧି :

ମଦ ତିଆରି କାରଖାନା, ଚମଡ଼ା କାରଖାନା ଓ ବିଭିନ୍ନ ରାସାୟନିକ କାରଖାନାରୁ ନିର୍ଗତ ଦୂଷିତ ଜଳରେ ଜୈବ ଓ ଅଜୈବ ଅମ୍ଳଥାଏ। ଏହା ଜଳରେ ଅମ୍ଳତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି କରେ। ଫଳରେ ମାଛ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଳଜ ପ୍ରାଣୀ ମରିଯାଆନ୍ତି।

ବିଷାକ୍ତ ଧାତୁ :

ସୀସା, ପାରଦ, ଆର୍‌ସେନିକ୍, କାଡିମିୟମ୍ ପରି ଧାତୁ ଜଳରେ ମିଶିଲେ ଜଳରେ ହେଉଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ ଆତ୍ମବିଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ। ଏହି ସମସ୍ତ ଧାତୁ ମିଶିଥିବା ଜଳ ବ୍ୟବହାର କଲେ;

ବୃକ୍କ ଆଦି ଅଂଶ ନଷ୍ଟ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ଫ୍ଲୋରାଇଡ୍, କ୍ଲୋରାଇଡ୍, ନାଇଟ୍ରେଟ୍ ପରି ଲବଣର ପରିମାଣ ଜଳରେ ଅଧିକ ହେଲେ "ଫ୍ଲୋରାସିସ୍" ରୋଗ ହୁଏ ।

ଇଉଟ୍ରୋଫିକେସନ୍ :

କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ରାସାୟନିକ ସାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବର୍ଷାଦିନମାନଙ୍କରେ ଏହି ସାରର ଅବ୍ୟବହୃତ ଅଂଶ ଧୋଇ ହୋଇ ନିକଟସ୍ଥ ପୋଖରୀ ଓ ଜଳାଶୟମାନଙ୍କରେ ପଡ଼େ । ଜଳାଶୟରେ ଜୈବସାର ପଡିବା ଫଳରେ ଜଳରେ ଶୈବାଳ ଓ ଜଳଜ ଉଦ୍ଭିଦର ଦ୍ରୁତ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ । ଏହାକୁ ଆଲ୍‌ଗାଲ୍‌ବ୍ଲୁମ୍ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକ ଜଳଜ ଉଦ୍ଭିଦ ହେଲେ ଅମ୍ଳଜାନର ଅଭାବ ହୁଏ । ଫଳରେ ମାଛ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଳଚର ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଅମ୍ଳଜାନ ଅଭାବରୁ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଇଉଟ୍ରୋଫିକେସନ୍ କୁହାଯାଏ ।

ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣରେ ରାସାୟନିକ ସାରର ଭୂମିକା :

ମଣିଷର ଶ୍ୱାସଯନ୍ତ୍ର ଉପରେ ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣର କୁ-ପ୍ରଭାବ ପ୍ରଥମେ ପଡିଥାଏ । ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣ ଯୋଗୁଁ ଶ୍ୱାସ, କାଶ, ଛିଙ୍କ ଆଦି ହୋଇଥାଏ । ରକ୍ତରେ ଥିବା ହିମୋଗ୍ଲୋବିନ୍ ଅମ୍ଳଜାନ ବହନ କରି ଶରୀରର ବିଭିନ୍ନ କୋଷ ନିକଟରେ ପହ□ ଥାଏ । କାର୍ବନମନୋକ୍‌ସାଇଡ୍ ପରି ପ୍ରଦୂଷକର ହିମଗ୍ଲୋବିନ୍ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ଅମ୍ଳଜାନ ଠାରୁ ୨୪୦ ଗୁଣ ଅଧିକ । ତେଣୁ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ କାର୍ବନ ମନୋକସାଇଡ୍‌ର ପରିମାଣ ଅଧିକ ହେଲେ ତାହା ଅମ୍ଳଜାନ ପରିବ□ ହିମୋଗ୍ଲୋବିନ୍ ଦ୍ୱାରା ବାହିତ ହୋଇ କୋଷ ନିକଟରେ ପହ□ । ଫଳରେ କୋଷ ଆବଶ୍ୟକ ମୁତାବକ ଅମ୍ଳଜାନ ପାଏ ନାହିଁ । ଅମ୍ଳଜାନ ଅଭାବରୁ କୋଷର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ମଣିଷର ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥାଏ । ମୁଣ୍ଡରୁ ରୂପି ଛଡ଼େଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ ଶାମ୍ପୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ସେଥିରେ କିଛି ପରିମାଣରେ ସେଲିନିୟମ୍ ଥାଏ । ସେଲିନିୟମ୍ ଡାଇସଲ୍‌ଫାଇଡ୍ "ସେବୋରିଆ" ନାମକ ଚର୍ମ ରୋଗ ଭଲ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ସେଲିନିୟମ୍ ଯୁକ୍ତ ଲବଣ ଉଦ୍ଭିଦଜଗତ ଓ ପ୍ରାଣୀଜଗତ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ । କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ସ୍ୱଳ୍ପ ମାତ୍ରାରେ ଏନ୍‌ଜାଇମ୍ ଆକାରରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ମଣିଷର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରହେ । ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପମାତ୍ରାରେ ଗ୍ଲୁଟାଥାୟୋନ୍ ପେରୋକ୍‌ସିଡ଼ା□ ହିସାବରେ ଜୀବଜଗତରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହା ମଣିଷକୁ ସୁସ୍ଥ ଓ ଦୀର୍ଘାୟୁ କରେ । ଏହା ମଧ କେତେକ ଆୟୋଡିନ୍‌ଯୁକ୍ତ ଏନ୍‌ଜାଇମ୍‌ରେ ମିଶି କରିଥାଏ । ଯାହାକି ଗଳଗଣ୍ଡ ରୋଗ ଭଲ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ, ଏହାକୁ ବେଶୀମାତ୍ରାରେ ସେବନ କଲେ କିମ୍ବା ଏହାର ମାତ୍ରା ଶରୀରରେ ବଢ଼ିଗଲେ ତାହା ବାନ୍ତି ଓ ପାଟି ଅଠାଳିଆ ହୋଇଯାଏ । ପାଟିର ବାସ୍ନା ରସୁଣ ଖାଇବା ପରି ଜଣାପଡ଼େ ଓ ପାକସ୍ଥଳୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନିୟମିତତା ଦେଖାଯାଏ । ଖାଇବାସୋଡ଼ା ବା ସୋଡ଼ିୟମ ବାଇକାର୍ବୋନେଟ୍ ଲବଣକୁ ଅଳ୍ପମାତ୍ରାରେ ସେବନ କଲେ ପେଟର ଅମ୍ଳଦୋଷ ଦୂର ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ବେଶୀ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ, ପାଉଁରୁଟି, ବିସ୍କୁଟ୍, ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରି ସେବନ କଲେ ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ହୁଏ । ପାଣିରେ ବ୍ଲିଚିଂପାଉଡର୍, ହାଲୋଜେନ୍ ବଟିକା, ଫିଟିକିରି, ଚୂନ ଓ କ୍ଲୋରିନ୍ ଗ୍ୟାସ୍ ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ଜଳ ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରି ସେ ଜଳକୁ ପିଇଲେ ଶରୀରରେ ନାନାରୋଗ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଯକୃତ ଓ ପାକସ୍ଥଳୀରେ ନାନା ପ୍ରକାର ରୋଗ ଦେଖାଦିଏ ଓ ମଣିଷ ବହୁତ କଷ୍ଟପାଏ । ଆମ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାନୀୟରେ ମନୋସୋଡିୟମ୍ ଗ୍ଲୁଟାମେଟ, ଲୁଣ, ତେଲ, ଚର୍ବି, ମିଠା, କୃତ୍ରିମରଙ୍ଗ ସୁଗନ୍ଧି ପାଟିଲାଳସା ମେ□ାଇବା ନିମନ୍ତେ ନାନା କୃତ୍ରିମ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଶାଇ ସେବନ କରାଯାଏ ଯାହାକି ଶରୀର ଉପରେ ନାନା କୁପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ଗ୍ଲୁକୋଜ୍‌କୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସେବନକଲେ ପାକସ୍ଥଳୀରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ପେଟ ଫୁଲିଯାଏ ।

ନିମ୍ନମାନର ପଲିଥିନ୍ ମୁଣାରେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପ୍ୟାକିଂ କରି ଖାଇଲେ କ୍ୟାନ୍‌ସର୍ ଭଳି ମାରାତ୍ମକ ରୋଗ ହୁଏ । ପାଣିବୋତଲରେ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ପାଣି ପିଇଲେ ନାନାପ୍ରକାର ରୋଗ ହୁଏ । ଥରେ ପାଣି କିଣାଯାଇଥିବା ବୋତଲର ପାଣିକୁ ପିଇସାରିବା ପରେ ବୋତଲକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚା ଓ କଫିରେ ଥିବା ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଶରୀର ପାଇଁ ଅନେକାଂଶରେ ଉପକାରୀ ଅଟେ । ପାନୀୟରେ କ୍ୟାଲ୍‌ସିୟମ୍, ଫସ୍‌ଫରସ୍, ଭିଟାମିନ୍, ସୋଡିୟମ୍, ପୋଟାସିୟମ୍, ଆୟୋଡିନ୍, ଫୋଲିକ୍ ଏସିଡ୍, ଜିଙ୍କ୍ ନିଆସିନାମାଇଡ୍, କ୍ୟାଲସିୟମ, ପା□ାଥିନେଟ୍ ଭଳି ଅନେକ ପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ଉପାଦାନ ରହିଥାଏ । ଏହା ଶରୀରର ବୃଦ୍ଧି, ଶକ୍ତିଯୋଗାଣ, ଶକ୍ତ ହାଡ଼, ଶରୀରରେ ଜଳ ସମାନତା, ରୋଗ ପ୍ରତିଷେଧକ, ସ୍ନାୟବିକ ସତେଜତା, ରକ୍ତ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୫୨ପୃଷ୍ଠାରେ

ପ୍ରଦୂଷଣ

ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ ଓ ଏହାର ପ୍ରତିକାର

• *ସ୍ମିତା ଜେନା*

ଜଳକୁ ଜୀବନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଜଳ ପ୍ରଦୂଷିତ ହେଲେ ସମଗ୍ର ଜୀବଜଗତ ପ୍ରଭାବିତ ହେବ । ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିହାତି ଜରୁରୀ । ପ୍ରଦୂଷଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଆବର୍ଜନା ଓ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ନିଷ୍କାସନ କରାଇବା ଜରୁରୀ । ଉପଯୁକ୍ତ ବିଶୋଧନ ପୂର୍ବକ ରାସାୟନିକ ଓ ବିଷାକ୍ତ ଆବର୍ଜନାର ନିଷ୍କାସନ କରିବା ଉଚିତ । ଜଳାଶୟଗୁଡିକୁ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ରଖିବା ପାଇଁ ସେଥିରେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଚୁନ ଓ ବ୍ଲିଚିଂ ପାଉଡର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଦରକାର ।

ଜଳରେ ବିଷାକ୍ତ ପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବମାନେ ରହିଲେ ତାହା ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ଗଛଲତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହାନୀକାରକ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ଜଳର ଏଭଳି ଦୂଷିତକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଜଳରାଶିକୁ ପ୍ରଦୂଷିତ କରୁଥିବା ଏକାଧିକ ପ୍ରଦୂଷକ ମଧ୍ୟରୁ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ବାଷ୍ପ, ଏମୋନିଆ, ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍, ହାଇଡ୍ରୋଜେନ୍ ଫ୍ଲୋରାଇଡ୍, ଫଟୋକେମିକାଲ୍ ସ୍ମଗ୍, ଧୂଳି, ସୀସାକଣିକା, ବିସ୍ଫୋରକ ଦ୍ରବ୍ୟ, କଳକାରଖାନାର ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ଘରୋଇ ଆବର୍ଜନା, କୃଷି ଆବର୍ଜନା, ନର୍ଦ୍ଦମାର ଜଳ, ରାସାୟନିକ ସାର, କୀଟନାଶକ, ଭାରୀଧାତୁ, ଖଣିର ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ଅମ୍ଳବୃଷ୍ଟି, ତେଜସ୍କ୍ରିୟ ଉପାଦାନ, ଡିଟର୍ଜେଣ୍ଟ ଓ ତୈଳ ଅନ୍ୟତମ । ପ୍ରଦୂଷକଗୁଡିକର ଉପସ୍ଥିତି ହେତୁ ପ୍ରଦୂଷିତ ଜଳରୁ ଗନ୍ଧ ବାହାରେ, ତାହା ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ହୋଇପାରେନାହିଁ । ପ୍ରଦୂଷିତ ଜଳରାଶିରୁ ଜାତ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ଏପରିକି ପ୍ରଦୂଷିତ ଜଳର ବ୍ୟବହାର ପ୍ରାଣୀର ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ନେଇପାରେ । ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣର ଏକାଧିକ କାରଣ ରହିଛି । ତାହା ପ୍ରକୃତି ଦ୍ୱାରା ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ମଣିଷକୃତ ହୋଇପାରେ ।

କଳକାରଖାନାରୁ ବାହାରୁଥିବା ତରଳ ଆବର୍ଜନା ଓ ବିଭିନ୍ନ ଖଣିର ଆବର୍ଜନାରେ ପାରଦ, ଆର୍ସେନିକ, କାଡ୍‌ମିୟମ୍, ସୀସା ଭଳି ଭାରୀଧାତୁ ରହିଥାଏ । ସେଗୁଡିକ ଯାଇ ନଦୀ, ପୋଖରୀ, ଝରଣା ସମୁଦ୍ର ତଥା ଭୂତଳଜଳରେ ମିଶେ । କୋଇଲା ଖଣିର କୋଇଲାଗୁଣ୍ଡ, ଗନ୍ଧକ ଖଣିର ଗନ୍ଧକାମ୍ଳ ଓ ଧାତୁଖଣିର ଭାରୀଧାତୁ ମିଶିଲେ ଜଳସଂପଦ ପ୍ରଦୂଷିତ ହୁଏ । ତୈଳକୂପ ଖନନ ଅବସରରେ ନିର୍ଗତ ବିଭିନ୍ନ ଲବଣ ଓ ଜୈବିକ ପଦାର୍ଥ ସହିତ ତେଲ ବାହାରି ପାଣିରେ ମିଶିଥାଏ । ବୋଝେଇ ସମୟରେ, ପାଇପ୍ ଦ୍ୱାରା ଦୂରସ୍ଥାନକୁ ପଠାଇବା

ଅବସରରେ କିମ୍ବା ଦୁର୍ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ତେଲ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ସମୁଦ୍ର ଓ ନଦୀଜଳରେ ମିଶିଥାଏ । ଆଣବିକ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ନିର୍ଗତ ତରଳ ଓ କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ସିଧାସଳଖ ସମୁଦ୍ରକୁ ନିଷ୍କାସିତ କରାଯାଉଛି ।

କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ରାସାୟନିକ ସାର ଓ କୀଟନାଶକ ବର୍ଷା ଜଳରେ ଧୋଇ ଯାଇ ନିକଟସ୍ଥ ନଦୀ, ପୋଖରୀ, ଝରଣା ବା ସମୁଦ୍ରରେ ମିଶିଥାଏ । ସଂପ୍ରତି ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣର ଅନ୍ୟତମ ମାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ହେଉଛି ଅମ୍ଳବୃଷ୍ଟି । ବିଭିନ୍ନ ଯାନବାହାନ ବା କଳକାରଖାନାରୁ ସଲଫର୍ ଡାଇଅକ୍ସାଇଡ ଓ ନାଇଟ୍ରୋଜେନ୍ ଅକ୍ସାଇଡ୍ ବାହାରି ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ମିଶେ । ତାହା ବାଦଲର ଜଳକଣା ସହିତ ରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପୂର୍ବକ ଅମ୍ଳ ତିଆରି କରେ । ଶେଷରେ ବର୍ଷାଜଳ ସହିତ ସେହି ଅମ୍ଳ ଭୂପୃଷ୍ଠକୁ ଆସିଥାଏ । ଅମ୍ଳବୃଷ୍ଟି ନଦୀ, ପୋଖରୀ ହ୍ରଦ ଓ ସମୁଦ୍ରର ଜଳକୁ ଦୂଷିତ କରେ । କଳକାରଖାନା, କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର, ଘରୋଇକ୍ଷେତ୍ର ତଥା ସହରର ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମାରୁ ବାହାରୁଥିବା ଆବର୍ଜନା ଜଳାଶୟରେ ମିଶିବା ଫଳରେ ଜଳରେ ଜୀବାଣୁ, ଭୂତାଣୁ, ପ୍ରୋଟୋଜୋଆ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଗସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବ ବଂଶବୃଦ୍ଧି କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଜଳରେ ଦ୍ରବୀଭୂତ ଅମ୍ଳଜାନକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଜଳକୁ ଜୀବନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଜଳ ପ୍ରଦୂଷିତ ହେଲେ ସମଗ୍ର ଜୀବଜଗତ ପ୍ରଭାବିତ ହେବ । ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିହାତି ଜରୁରୀ । ପ୍ରଦୂଷଣର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଆବର୍ଜନା ଓ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ନିଷ୍କାସନ କରାଇବା ଜରୁରୀ । ଉପଯୁକ୍ତ ବିଶୋଧନ ପୂର୍ବକ ରାସାୟନିକ ଓ ବିଷାକ୍ତ ଆବର୍ଜନାର ନିଷ୍କାସନ କରିବା ଉଚିତ । ଜଳାଶୟଗୁଡିକୁ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ରଖିବା ପାଇଁ ସେଥିରେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଚୁନ ଓ ବ୍ଲିଚିଂ ପାଉଡର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଦରକାର । ଆବର୍ଜନାକୁ ସିଧାସଳଖ ଫିଙ୍ଗି ନ ଦେଇ ମାଟି ତଳେ ପୋତିଦେବା କିମ୍ବା ଜୈବସମୂହ ଶକ୍ତି ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଦରକାର । ପ୍ରଦୂଷିତ ଜଳକୁ ସିଧା ନଦୀକୁ ଛାଡିବା ଅନୁଚିତ୍ । କଳକାରଖାନାରୁ ନିର୍ଗତ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁକୁ କୋଗୁଲେସନ୍, ଫ୍ଲୋକୁଲେସନ୍ ଓ ସେଡିମେଣ୍ଟେସନ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପୂର୍ବକ ବାହାରକୁ ଛାଡିବା ଦରକାର । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ରାସାୟନିକ ସାର ବଦଳରେ ଜୈବିକସାର ବା କମ୍ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରଦୂଷିତ ଜଳକୁ ପୁନଃକରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ପୁଣି ଥରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ସାପେକ୍ଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଜଳାଶୟରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଶୈବାଳ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଳଜ ଉଦ୍ଭିଦଗୁଡିକୁ ନିୟମିତ ସଫା କରି ଦେବା ଦରକାର ।

ଆଜି ଜାଳେଣିଠାରୁ ଜଳ ମହଙ୍ଗା । ଜଳ ହେଉଛି ଆଗାମୀ ଦିନର ଇନ୍ଧନ । ଜଳର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଭୂମିକାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ତରଫରୁ ବିଗତ କିଛି ବର୍ଷ ଧରି ଜଳସଂପଦର ସୁରକ୍ଷା, ସୁବିନିଯୋଗ ଓ ସୁପରିଚାଳନା ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ୧୯୮୧-୧୯୯୦ ଦଶନ୍ଧିକୁ ବିଶ୍ୱ ଜଳ ଦଶନ୍ଧି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ୧୯୯୨ ମସିହାରେ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ୧୯୯୩ ମସିହାଠାରୁ ଅଦ୍ୟାବଧି ପ୍ରତି ବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୨ ତାରିଖକୁ ବିଶ୍ୱ ଜଳ ଦିବସ ଭାବେ ପାଳନ କରାଯାଇ ଆସୁଛି । ସଂପ୍ରତି ସହରାଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଉତ୍କଟ ଜଳାଭାବକୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଯାଉଛି । ୨୦୦୫ ମସିହାରୁ ଜୀବନ ପାଇଁ ଜଳ ବାର୍ତ୍ତା ସହିତ ବିଶ୍ୱ ଜଳସଂପଦ ଦଶନ୍ଧି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସଂପ୍ରତି ଜଳର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ର-ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ବଢିବାରେ ଲାଗିଛି । ବିଗତ ୬୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ୨୦୦ ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବୁଝାମଣା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଜଳକୁ ନେଇ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ୩୭ଟି ଜଳବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଆଜି ଜଳର ମାଲିକାନା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଜାତିସଂଘର ସକ୍ରିୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଜରୁରୀ । ■■

* ଡେଙ୍ଗିଭାଡି, ସୁନ୍ଦରଗଡ-୭୭୦୦୦୧

ପୃଷ୍ଠା୫୦ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ଜମାଟ ବାନ୍ଧିବା, ତଥା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଖୁବ୍ ଦରକାରୀ ହୋଇଥାଏ । ଲୁଣ, ସୋଡିୟମ୍ ବେଞ୍ଜୋଏଟ୍, ପ୍ରପଲନ୍ ଗ୍ଲାଇକଲ୍, ଡାଇଇଥାନାଲାମିନ୍, ମିଥାଇଲ୍ ଆଲ୍‌କହଲ୍ , ମିଥାଇଲ୍ ପାରାବେନ୍ ଟଲ୍ୟୁନ୍ ଓ ଫର୍ମାଲିନ୍ ଆମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ ସେତିକି ମାତ୍ରାରେ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ ବ୍ୟାଧିପାଇଁ ସେତିକିମାତ୍ରାରେ ଅନାବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆମଶରୀରକୁ ଜଳ, ବାୟୁ ଓ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମାଧମରେ ଆମଶରୀରକୁ ପ୍ରବେଶକରି ନାନା ପ୍ରକାର ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଏହା ଧୀରେ ଧୀରେ ମଣିଷକୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖକୁ ଠେଲିଦିଏ । ଏଣୁ ଏପ୍ରକାର ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମାନଙ୍କଠାରୁ ସର୍ବଦା ଦୂରେଇ ରହିବା ଉଚିତ । ■■

* ବି/୧୧୩, ସେକ୍ଟର୍ -୧, ନାଲ୍‌କୋ ଟାଉନ୍‌ସିପ୍, ଦାମନ ଯୋଡ଼ି -୮